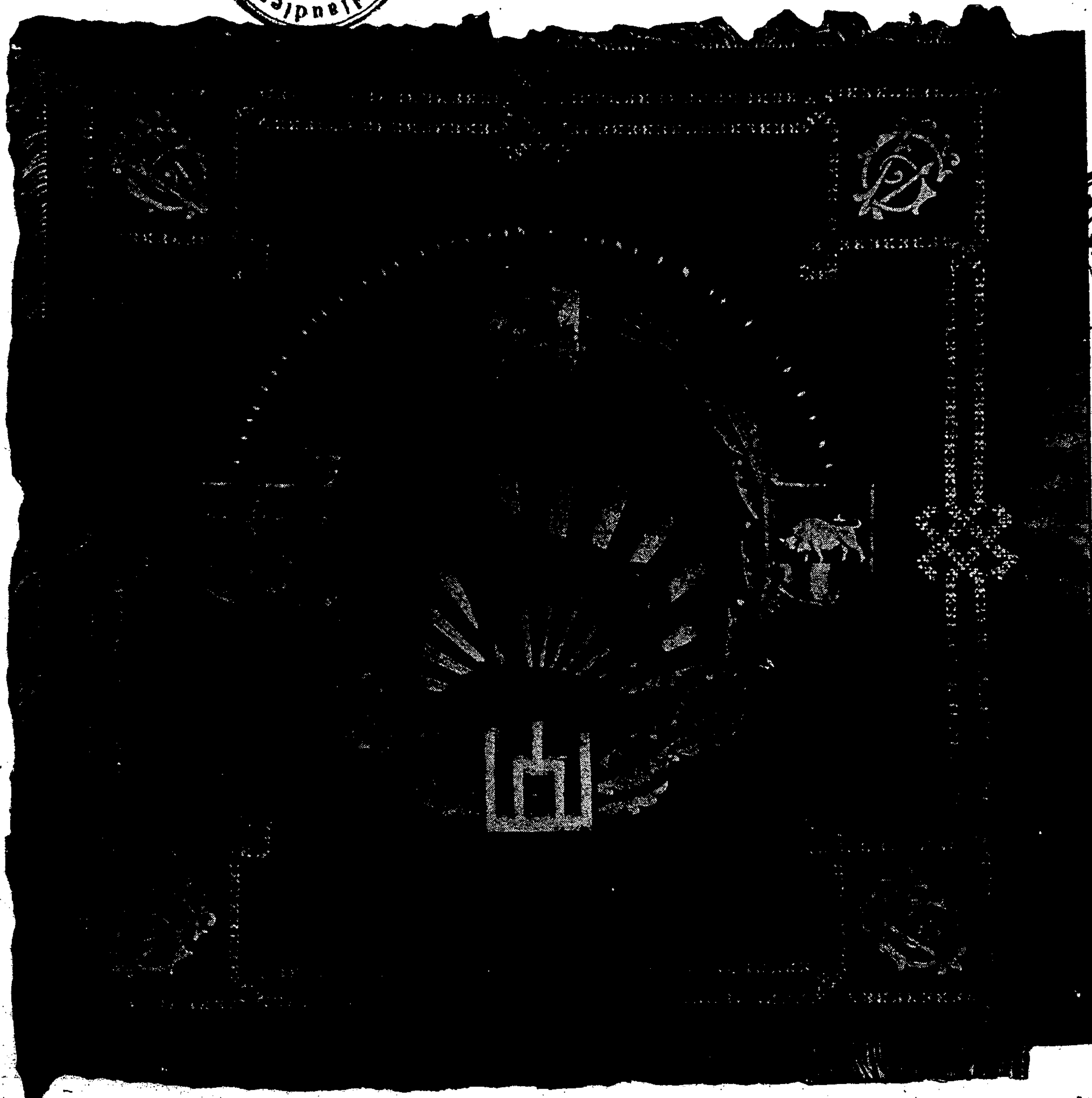

KARYS

Kaina 30 ct.

33 Nr.

3 DRAGŪNŲ GELEŽINIO VILKO PULKO VĖLIAVA

Politikos apžvalga

PABALTIOJO ESPERANTININKAI GLAUDŽIAU BENDRADARBIAUS

Rugpiūčio 6 d. Rygoje buvo Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos esperantininkų kongresas, kuriame svarstė šių keturių valstybių esperantininkų glaudesnio bendradarbiavimo reikalą. Tarp kitų darbų, buvo numatyta leisti bendrą žurnalą esperantų kalba, ateityje dalyvauti „Baltijos savaitėse“ ir t.t.

TARPTAUTINIS MEDŽIO SUNAUDOJIMO KONGRESAS

Paskiausiai Paryžiuje buvo įvykęs trečiasis tarptautinis medžio sunaudojimo kongresas, kuriame dalyvavo 29 valstybių atstovai. Lietuvą šiame kongrese atstovavo Miškų Departamento vicedirektorius J. Skaisgiris ir miško pramonininkas M. Gureckas.

Kongresė, dalyvaujant įvairių kraštų medžio sunaudojimo žinovams, buvo pasikeista nuomonėmis ir pateikta įvairių prašymų apie medienos perdirbimą į brangius gaminius, apie tobulėsius medžio konservavimo būdus, medžio pritaikymą įvairiems dar nenaudotiems tikslams, medžio anglies ir medžio dujų vartojimą, propagandą ir t.t. Vyriausias komitetas per įvairiose valstybėse esamus tautinius komitetus rūpinis kongrese priimtus nutarimus įgyvendinti.

BALTIJOS TEISININKŲ BIURO STATUTAS

nuo rugpiūčio 10 įsigaliojo, pasirašius VIII. 7. užsienių reikalų ministerijoje atitinkamą protokolą. Protokolą pasirašė Lietuvos užsienių reikalų ministeris Lozoraitis, Estijos pasiuntinį pavaduojąs pasiuntinybės sekretorius Mahlbergas ir Latvijos pasiuntinį pavaduojąs pasiuntinybės sekretorius Zirnīs.

ESTIJOJE SVARSTOMAS VALSTYBĖS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMAS

Rugpiūčio 4 d. pirmieji estų tautos susirinkimo rūmai pirmuoju skaitymu priėmė valstybės prezidento rinkimų įstatymo projektą. Tuo tikslu numatoma sudaryti rinkimų apygardas, kurias sudarys apskritys su jų miestais. Išimtį sudarys tik Talino ir Tartu miestai, kurie sudarys atskiras rinkimų apygardas. Teisę balsuoti turės 22 metų amžiaus susilaukę piliečiai.

OLANDIJA ŽADA DIDINTI SAVO KARIUOMENĘ

Olandijos vyriausybė žada didinti savo kariuomenę. Esą galima laukti, kad naujokai, kurie buvo atleisti nuo karinės prievolės, jei jų broliai tarnavo kariuomenėje, dabar bus pašaukti į kariuomenę. Netrukus kariuomenės padidėjimo reikalą būsiąs pateiktas parlamentui (seimui) atitinkamas įstatymas.

IŠ ANGLIJOS IŠTRĖMĖ 3 VOKIEČIŲ ŽURNALISTUS

Trys vokiečių žurnalistai: Cromes, Wredas ir Langeno ištrėmti iš Anglijos. Pagad britų vyriausybės nurodymais, šių žurnalistų buvimas Anglijoje esąs nepageidaujamas anglų ir vokiečių santykiams. Vokiečių spauda dėl žurnalistų ištrėmimo reiškia didelį pasipiktinimą.

VOKIETIJOJE ŠALINS MENO KŪRINIUS NEATITINKANČIUS DABARTINĖS POLITIKOS

Vyriausybė įsakė Prūsijos švietimo ministeriui peržiūrėti visus Prūsijoje esančius ir viešai prieinamus meno kūrinius ir kurie jų neatitiks kanclerio Hitlerio nurodytoms nacional-socialistinėmis meno sąvokomis, pašalinti. Bus šalinama, nežiūrįnt, kam jie priklauso.

Tuo reikalu Prūsijos švietimo ministeris sukviėtė pasitarti visus Prūsijos viešųjų meno rinkinių vedėjus ir meno mokyklų direktorius. Šiame pasitarime taip pat dalyvavo ir kitų Vokietijos kraštų meno referentai.

CENTRINĖ LATVIJOS KOOPERATYVŲ SĄJUNGA

Neseniai įsteigta centrinė Latvijos kooperatyvų sąjunga „Turība“. Rugpiūčio 4 d. Rygoje buvo pirmasis šios sąjungos visumos posėdis, į kurį atsilankė ir valstybės prezidentas Ulmanis. Jis savo kalboje apibūdino Latvijos kooperacijos būseną ir pareiškė, kad pirmasis „Turība“ sąjungos uždavinys būsiąs remti valstybės ūkio ir vyriausybės kainų politiką.

NORI TAIKINGO TAUTŲ SUGYVENIMO

Amerikos Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministeris Hullis liepos mėn. buvo išsiuntinėjęs įvairioms valstybėms savo pareiškimą dėl užsienio politikos. Savo pareiškime ministeris Hullis buvo pabrėžęs pageidavimą, kad valstybės išsižadėtų smurto politikos ir kišimosi į kitų vidaus reikalus, suvaržytų ginklavimąsi, tarptautinius dalykus tvarkytų susitarimais, tarptautinius prekybos suvaržymus sumažintų arba visai panaikintų ir t.t. Dėl šio pareiškimo jau daugiau kaip 40 tautų pasisakė savo nuomos, sutikdamos su Amerikos taikingais pasiūlymais.

LENKAI APLINK SAVE TEMATO VIEN PRIEŠUS

Lenkų vaivada įsakė trims Aukštosios Silezijos evangelikų dvasininkams, Vokietijos piliečiams, per 7 dienas išvykti iš Lenkijos. Lenkai nesako, už ką jie ištrėmia dvasininkus.

Lvovo (Galicijoje) valdžios organai uždarė ukrainiečių sporto sąjungą, kuriai priklausė 60 sportinių organizacijų. Taip pat uždarytas ir ukrainiečių sporto klubas. Lenkai uždarinėja ukrainiečių sporto organizacijas, kad jos nenori palaikyti santykių su lenkais.

NORI SULAIKYTI DOLERIO SVYRAVIMĄ

Amerikos Jungtinių Valstybių prezidentas Rooseveltas savo rašte demokratų senatoriui Thomasui pareiškė, kad jis pritaria senatoriaus įstatymo projektui užkirsti kelią dolerio svyravimui. Prezidento nuomone, dėl dabartinės būsenos nepastovumo būtų pavojinga dolerio svyravimą sulaukyti griežtomis priemonėmis.

TRYNIMASIS LENKŲ LEGIONININKŲ TARPE

Rugpiūčio 8 d. Krokuvoje buvo lenkų legionininkų suvažiavimas. Paskiausiai pastebimas kažin koks trynimasis tarp legionininkų. Šiame suvažiavime nedalyvavo kai kurie įžymūs Pilsudskio bendradarbiai. Suvažiavimo metu buvo dalijamos proklamacijos, kuriose buvo keiami seni ginčai.

KARAS KINIJOJE PLEČIASI

Kinų vyriausybė pradėjo žygius sutraukti į kariuomenės eiles visus sveikus vyrus nuo 18 iki 45 metų amžiaus. Norima surinkti 40 milijonų kariuomenę.

Kinai vis daugiau kariuomenės gabena į kovų vietas; neatsilieka ir japonai. Japonų kariuomenės etapas neabejoja, kad Kinijoje bus rimtas karas. Japonų civiliai gyventojai pradeda išvažinėti iš šiaurės Kinijos, taip pat ir kinai iš Japonijos, nes bijo rimtesnių pasekų.

Paskiausiai pasireiškė didelis Kinijos provincijos gubernatorių veiklumas kovai su japonais. Dauguma jų vyksta į Nankiną painformuoti maršalą Čiangkaišeką apie būseną ir nuotaiką jų provincijose ir gauti instrukcijų. Kinijoje nepaprastai plečiasi nuotaika prieš japonus.

Japonų ministerių kabinetas vėl nutarė pateikti parlamentui (seimui) papildomą biudžetą 410 milijonų jėnų sumai. Iki šiol japonai (per keturias savaites) karo veiksmams šiaurės Kinijoje, jau išleido 517 milijonų jėnų, t. y. apie 20 procentų viso šių metų savo biudžeto.

NEŽINOMI LĖKTUVAI BOMBARDUOJA PREKYBOS LAIVUS

Anglų, prancūzų ir italų prekybos laivus, plaukiančius į Ispaniją, paskiausiai pradėjo bombarduoti nežinomi lėktuvai. Prancūzų ir kitų spauda kaltina sukilėlius. Tuo reikalu pareiškė sukilėliams savo protestus anglų ir prancūzų vyriausybės.

Laidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miškų, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkiams ir kareiviams metams—5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn.—2 lt. Visiems kitiems metams—6 lt., 6 mėn.—4 lt. ir 3 mėn.—2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Vyčio kryžių įteikimas kautynėse pasižymėjusiems dragūnams (1921 metais). Kryžius prisega tais metais buvęs 3 rait. Geležinio Vilko pulko vadas plk. lt. Remišauskas. Jam asistuoja pulko vado padėjėjas mjr. Jacevičius, vėliau — 1922 m. nuo kovo 31 d. iki balandžio 29 d. vadovavęs pulkui

3 dragūnų Geležinio Vilko pulkas

Rugpiūčio 15 d. gauna vėliavą

Š. m. rugpiūčio 15 d. minint atgaivinto dragūnų Geležinio Vilko pulko dviejų metų sukaktį, pažvelkime į jo kūrimosi raidą: formavimą, išformavimą, atgaivinimą ir dabartinį jo gyvenimą.

I ATSKIRA RAITELIŲ ŠIMTINĖ — GELEŽINIS VILKAS

1920. X. 1. — XI. 1.

Mūsų nepriklausomybės karuose, ypač kovose su lenkais, kovojant labai ilgame fronte, aiškiai buvo jaučiamas kavalerijos trūkumas, kuri, kaip judri ginklų rūšis, buvo labai reikalinga kovai su priešo įsiveržimais į mūsų užfrontę, turėjo daug kavalerijos ir ją sėkmingai prieš mus vartojo. Todėl sėkmingai vesti kovas su lenkais ir mums reikėjo turėti daugiau kavalerijos.

Steigiamojo Seimo atstovas kpt. Natkevičius iškėlė sumanymą ir pasiūlė visame krašte iš savanorių organizuoti atskiras raitininkų šimtines ir jas pavadinti Geležinio Vilko šimtinėmis. Šis pavadinimas buvo parinktas dėl to, kad Lietuvos raitininkai, kovodami su lenkais dėl Lietuvos sostinės Vilniaus, tame pavadinime turėtų išreikštą Lietuvos Nepriklausomybės idėją su sostine Vilniuje, ir tai juos dvasiškai stiprintų kovos žygiuose.

Geležinio Vilko šimtinių, kaip organizuojamų iš savanorių ir visame krašte, aprūpinimą buvo numatyta pavesti Gelbėjimo Komitetams, žinoma, atitinkamai padedant valdžiai.

Kapitono Natkevičiaus pasiūlymas buvo priimtas. Be to, Generaliniame Štabe buvo sudaryti ir krašto apsaugos ministerio patvirtinti šimtinių etatai.

1920 m. spalio mėn. po visą Lietuvą buvo platinama daug atšaukimų į Lietuvos jaunuomenę, kviečiant ją stoti savanoriais į Geležinio Vilko šimtines. Štai vienas tų atšaukimų.

Jaunuoli!

Atėjo tavo valanda! Tą žemę, kurioj tu gimai ir augai ir kurioj tu svajojai šviesią ateitį sukurti, purvina ir kraujais apkreijusi lenko ranka siekia tau ją išplėsti.

Kol dar laisvas esi, kol dar lenkų žandaras neparuošė kalėjimo, kol dar tūkstančiai brolių karžygių narsiai kovodami atmuša priešininko antpuolius — tverkis ir tu ginklo ir stok į gynėjų eiles.

Tenai, jaunuoli, dabar tavo vieta.

Skubėk! Priešininkas nelaukia ir kiekvieną neveikimo valandą didina pavojų.

Jaunuoli! atėjo tavo valanda, visa šalis laukia tavo pasiryžimo. Visas pasaulis žiūri į tave ir laukia, ką tu darysi.

Padaryk tai, ką kiekvienas doras ir sąžiningas žmogus privalo tokią valandą daryti, ir eten, kur siunčia tave jauna ir neiškraipyta tavo sąžinė. Skubėk, nes gali būti pervėlu.

Tad į Geležinį Vilką!

Atšaukimai, raginantieji įstoti savanoriais į Geležinį Vilką, mūsų jaunuomenėje rado didelį pritarimą. Pradėjo rinktis savanoriai raitininkai su savo arkliais, apšarvavimu ir kai kurie net su ginklais. Kas arklių ir ginklų neturėjo, vyko be jų.

Pagal patvirtintus atskiros raitininkų šimtinės — Geležinio Vilko etatus, 1920 m. spalio 1 d. A. Panemunėje pradėta kurti I atskira raitelių šimtinė — Geležinis Vilkas, kurios vadu paskiriamas Geležinio Vilko šimtinių iniciatorius, Steigiamojo Seimo atstovas, kpt. Natkevičius. Tą dieną išleidžiamas šis pirmasis I-jai atskirai raitelių Geležinio Vilko šimtinei įsakymas.

Geležinio Vilko

I-mai Atskirai Raitelių Šimtinei

Į S A K Y M A S

Nr. 1.

1920 m. spalio 1 d. Panemunėje

Rikiuotės skyrius

§ 1.

Nuo šios dienos pradedu tvėrimą Geležinio Vilko ir eiti pareigas I šimtinės vado.

Pamatas: Generalinio Štabo raštas iš Š. m. spalio mėn.

§ 2.

Atvykusį iš Generalinio Štabo karininką Lapo skiriu ūkio vedėju atskiros šimtinės Geležinio Vilko ir įsakau eiti savo pareigas nuo š. m. spalio mėn. 1 d.

Pamatas: Generalinio Štabo raštas iš š. m. spalio mėn.

§ 3.

Atvykusį iš Generalinio Štabo leitenantą Hincą skiriu I-os atsk. raitelių šimtinės Vado padėjėju ir įsakau skaityti akivaizdoje nuo šios dienos.

Pamatas: Generalinio Štabo raštas iš š. m. spalio mėn.

Pasirašė: I Atskiros šimtinės Geležinio Vilko Vadas Kapitonas NATKEVIČIUS.

Gen. št. plk. lt. Rėklaitis, dabartinis 3 dragūnų Geležinio Vilko pulko vadas

A. Panemunėje atskira raitelių Geležinio Vilko šimtinė buvo tik apie dvi savaites, ir turėdama apie 5 karininkus, 16 kareivių ir 4 arklius, X. 16 d. tolimesniam kūrimuisi perkelta į Raudondvarį, prie Kauno. Toliau šimtinė buvo formuojama iš savanorių ir prišunčiamų kareivių iš komendantūrų ir arklių iš kariuomenės arklių depo. Kad daugiau atvyktų savanorių, spaudoje nuolat buvo dedami atskiri straipsniai ir atsišaukimai, kviečiantieji vyrus stoti savanoriais į Geležinio Vilko šimtinę, esančią Raudondvaryje. Štai vienas tų straipsnių, įdėtas X. 24 d. „Lietuvoje“.

Geležiniame Vilke.

6 varstai nuo Kauno Raudondvaryje auga Geležinis Vilkas. Auga jis ne dienomis, bet va-

landomis, nes kas valandą plaukia iš Lietuvos savanoriai. Eina apsiginklavę, savais žirgais, eina ir pėsti, basi ir be žirgų. Eina ir mokytojai, darbininkai, studentai, sodiečiai ir miestelėnai.

Visi, kieno širdyse verda pasibaurėjimas lenkų niekšybėmis, stoja į Geležinio Vilko šimtinės kuo greičiausiai susitikti su jais kovos lauke. Savanoriai nekantriai laukia tos valandos, kada pagaliau galės susikirsti su bešėlstančiu po mūsų sodžius priešu ir parodyti jam kelią į Varšuvą. Laukia, kada prasikirtę priešininko užfronte galės suieškoti štabuose besėdinčius mūsų dvarininkų sūniukus ir išmėginti jų narsumą. Visi dega viena ugnimi ir vienu pasiryžimu nugaltėti arba žūti.

Skubiai ruošiasi savanoriai į talką karžygiams, kurie Vilijos pakrantėje laiko pastoję priešininkui kelią, jie greit išjos ir paskui juos plauks naujos šimtinės, nes visas Lietuvos jaunimas pasiryžo žūt būt išvaryti priešininką iš savo krašto.

Lapkričio 1 d. šimtinėje buvo 10 karininkų, 129 kareiviai ir 12 arklių. Lapkričio 10 d. šimtinė suskirstyta į 4 būrius (po 15 gretų kiekviename būryje) ir iš likusių sudarytas 5 būrys, kaip kadras II-rai atskirai Geležinio Vilko šimtinai formuoti. Kariuomenės vadas gen. Žukauskas lapkričio 18 d. apžiūrėjo šimtinę ir rado ją pilnai pasiruošusią kautynėms.

Šimtinės vadas kpt. Natkevičius, kaip Seimo atstovas, nuolat būdamas užimtas Seimo reikalais, ar tai politinėmis komandiruotėmis į užsienį, mažą turėjo laiko būti šimtinėje. Todėl spalio 26 d., atvykus paskirtam į šimtinę plk. Litvinui, reikalai pagerėjo.

Gruodžio 1 d. šimtinėje buvo 10 karininkų, 312 kareivių ir 125 arkliai.

Žemiau dedamu Apsaugos Ministerijos slaptu raštu Nr. 567 I atskira raitelių Geležinio Vilko šimtinė nuo 1920 m. lapkričio 1 d. buvo performuota į 3 raitelių Geležinio Vilko pulką.

I-os Raitelių šimtinės „Geležinis Vilkas“ V A D U I.

Pranešama žiniai, kad nuo š. m. lapkričio mėn. 1 dienos 1 Raitelių šimtinė „Geležinis Vilkas“ preformuojama į raitelių pulką ir pavadinamas „3-as raitelių „Geležinio Vilko“ pulkas“.

Einančių pareigas pulko Vado nuo viršminėtos dienos skiriamas pulkininkas Juozas Litvinas.

Etatais vadovautis 4-ių eskadronų raitelių pulko Nr. 32a.

Priedas: 2 egz. Raitelių pulko etatų Nr. 32a.

Pasirašė: Generolas Leitenantas Kubilius, E. rikiuotės skyriaus viršininko p.

Vyresnysis leitenantas Bobelis, Sudėties dalies viršininkas.

3 RAITELIŲ GELEŽINIO VILKO PULKAS

1920. XI. 1. — 1923. XII. 31.

1-ji atskira raitelių Geležinio Vilko šimtinė nuo 1920 m. lapkričio 1 d. buvo performuota į 3 raitelių Geležinio Vilko pulką ir nuo tos dienos pulko vadu paskirtas plk. Juozas Litvinas. Pulkui pirmas įsakymas

Nr. 49 (įsakymų numeracija tęsiama 1 atsk. G. V. šimtinei) išleistas tik 1920 m. gruodžio 7 d. Iki to laiko įsakymai buvo leidžiami I atskirai raitelių Geležinio Vilko šimtainei.

Pagal prisiūstus etatus raitininkų pulkas susidėjo iš: I. Pulko štabo, susidedančio iš rikiuotės, ūkio, sanitarijos ir veterinarijos dalių; II. 4-rių kardų eskadronų; III. Sunkiųjų kulkosvaidžių komandos; IV. Technikos komandos; V. Ryšių komandos; VI. Ūkio komandos; VII. Muzikantų komandos. Iš viso pulke buvo 35 karininkai, 4 karo valdininkai, 11 viršilų, 45 vyresnieji puskarininkiai, 104 jaunesnieji puskarininkiai, 71 grandinis, 747 eiliniai, 845 jojami ir 141 važiuojami arkilai ir 53 gurguolės vežimai.

Pirmu įsakymu pulkui Nr. 49 iš 1920 m. gruodžio 7 d. I atskiros raitelių šimtinės Geležinio Vilko vadas kpt. Natkevičius nuo lapkričio 1 d. buvo paskirtas pulko vado padėjėju. Ūkio vedėju paskirtas karininkas Povilas Brandenburgas. Suformuota pulko štabas, 1, 2 eskadronai, sunkiųjų kulkosvaidžių, ryšių ir neri-

Taujėnų dvarą, kur liepos 12 d. perėjo III pėst. divizijos vado valdžion.

1921 m. liepos 13 d. plk. Litvinas iš kariuomenės paleidžiamas į atsargą ir pulką perdavė plk. ltn. Remišauskui. Liepos 16 d. pulkas iš Raudondvario buvo perkeltas į Kauną.

1921 m. liepos 27 d. pulkas pavadintas 3 kavalerijos Geležinio Vilko pulku. Rugpiūčio 1 d. pradėtas kurti 3 eskadronas.

2-ras eskadronas, būdamas pulko vado valdžioje, nuo rugpiūčio 8 d. iki spalio pradžios stovėjo Kauno apskr., Jokimiškių dvare, iš kur grįžo prie pulko į Kauną.

1921 m. spalio 3 d. pulkas buvo perkeltas į Vilkauską, kur ir iš Taujėnų dvaro lapkričio 20 d. grįžo 1 eskadronas. 1922 m. kovo 31 d. plk. ltn. Remišauskas iš pulko vado pareigų buvo paleistas ir perkeltas į 2 ulonų pulką. Laikiniai pulko vado pareigas priėmė mjr. Jacevičius.

Pulko kūrimosi pradžioje dauguma pulko karinin-

Kpt. Natkevičius, Geležinio Vilko šimtinės iniciatorius ir pirmasis jos vadas

Plk. Litvinas, vadovavęs Geležinio Vilko pulkui nuo 1920. XI. 1 iki 1921. VII. 13.

Plk. ltn. Remišauskas, vadovavęs Geležinio Vilko pulkui nuo 1921. VII. 13 iki 1922. III. 31.

kiuotės komandos ir paskiriami štabo pareigūnai ir dalinių vadai. Daliniai, be 1 eskadrono, nei žmonėmis, nei arkliais nebuvo pilnai iki etatų užpildyti. 1921 m. sausio 7 d. įsak. pulkui Nr. 7 § 3 pulko vado padėjėjas kpt. Natkevičius išėjo iš pulko, bet paliko pulko karininkų sąrašuose.

Besikuriant 3 raitelių Geležinio Vilko pulkui, mūsų plačioji visuomenė jautė jam daug simpatijų ir savo duosnia ranka parėmė pulko kūrimąsi. Taip pat jo neužmiršo ir Amerikos lietuviai, kurie jam paaukojo gana stambią sumą pinigų. Taip medžiagiškai ir dvasiškai remiamas 3 raitelių pulkas pradėjo 1921 metus.

Sausio 21 d. 1 eskadronas iš 5 karininkų, 133 kareivių, 140 arklių, 4 kulkosvaidžių ir 2 telefono aparatų iš Raudondvario žygio tvarka išvyko į Utenos apskritį, II pėstininkų divizijos vado valdžion ir sustojo Daukšėnų dvare, kur išbuvo iki kovo 1 d. Vėliau eskadronas buvo perkeltas į Utenos apskr. Vižūnų dvarą, kur balandžio 24 d. perėjo I pėst. divizijos vado valdžion ir birželio 8 d. buvo perkeltas į Ukmergės apskr.

kų buvo svetimtaučiai, kurie net kalbėti lietuviškai nemokėjo, todėl pulke vyravo svetima dvasia. Tai skaudžiai atsiliepė į pulko karių drausmę ir bendrą tvarką. 1921 metų pradžioje pulkui pasipildžius mūsų karo mokyklos karininkais, būsena žymiai paskaidrėjo, bet vis dėlto dar buvo jaučiami svetimų kariuomenių karininkų neigiami ir mūsų dvasiai priešingi papročiai, kurie labai dažnai ir liūdnomis pasėkomis buvo konstatuojami pulko ir kavalerijos divizijos slaptuose įsakymuose.

1922 m. balandžio mėn. 4 d. pulkas pavadintas 3 dragūnų Geležinio Vilko pulku. Balandžio 29 d. plk. ltn. Jacevičius iš pulko vado pareigų buvo paleistas ir pulko vadu paskirtas plk. Gedgaudas.

1922 m. nuo lapkričio 8 d. iki gruodžio 7 d. 1 eskadronas, ltn. Giedraičio vadovaujamas, iš 95 žmonių ir 100 arklių užėmė II pasienio apsaugos liniją Tauragės—Jurbarko bare. Eskadronas 42 km bare išsidėstė į 20 vietų po keletą raitininkų. Eskadrono vadas — Smukučiuose. Kardonai — Tadorinėje, Rau-

dzinuose, Meškininkuose ir Kalnėnuose. Puskardoniai — Dunokuose, Sakalinėje, Pakuojuose, Globiuose, Ra-

Plk. Gedgaudas, vadovavęs Geležinio Vilko pulkui nuo 1922. IV. 29 iki 1923. XI. 29.

zenikuose, Montviliuose, Antkalnėje, Vanaginėje, Smukučiuose ir kitose vietose.

1922 m. lapkričio mėn. pradžioje pulkas žygio tvarka iš Vilkaviškio išvyko per Marijampolę—Gelažius ir lapkričio 9 d. pasiekė Anykščius, kur išbuvo iki 1923 m. kovo 3 d. Iš Anykščių rajono pulkas atskirais daliniais buvo perkeltas į Utenos rajoną: štabas, sunk. kulkosvaidžių eskadronas ir komandos — Utenon, 1 eskadronas — Gasteliuos, 2 eskadronas — Malėtuose, 3 eskadronas — Kukutiškiuose.

1923 m. kovo 1 d. operaciniu įsakymu pulkui Nr. 1 sl. pulkas perėjo I pėst. divizijos vado valdžion, kuri saugojo barą nuo Wileikiškių iki Latvijos sienos. 3 dragūnų Geležinio Vilko pulkui su 3 pėst. pulko III batalionu ir partizanų daliniais skiriamas saugoti baras nuo Giedraičių išimamai iki Latvijos sienos — Kalinaukos imamai. Skirtas pulkui saugoti baras skirstomas į tris barus. Barų viršininkais skiriami eskadronų vadai ir jų padėjėjais jiems paskirtų kuopų vadai.

1. Dešinysis baras nuo Giedraičių išimamai iki Lokcijos išimamai. Baro viršininkas l. e. 2 eskadrono vado p. ltn. Grigas, jo padėjėjas — 8 kuopos vadas ltn. Kurpis. Iš 8 kuopos su trimis kulkosvaidžiais išstatytos 2 uždvaros — Dubingiuose ir Joniškyje ir viena atskira lauko sargyba Bološos km. Kuopos štabas — Inturkėje. 2 eskadrono štabas — Marcinavoje.

2. Vidurinis baras nuo Lokajos imamai iki Stripeikių imamai. Baro viršininkas — 3 eskadrono vadas kpt. Kavaliauskas, jo padėjėjas — 9 kuopos vadas ltn. Dagys. Iš 9 kuopos su 2 kulkosvaidžiais išstatytos dvi uždvaros — Labanoriuose ir Šiškiniuose ir atskira lauko sargyba — Lokajoje. Eskadrono ir kuopos štabai — Kukutiškiuose.

3. Kairysis baras nuo Stripeikių išimamai iki Latvijos sienos, Kolinaukos imamai. Baro viršininkas — l. e. 1 eskadrono vado p. karininkas Paulauskas, jo padėjėjas — 7 kuopos vadas ltn. Matelis. Iš 7 kuopos su 3 kulkosvaidžiais išstatytos dvi uždvaros — Rusteikiuose ir Bernotiškiuose ir viena atskira lauko sargyba — Minčės dvare. Eskadrono ir kuopos štabai — Salakuose.

1, 2, 3 eskadronų vadams įsakyta savo baruose tarp uždvarų ir atskirų lauko sargybų paskirti nuolatiniam patruliavimui po vieną kardų būrį ir ryšiui priskirti prie kiekvienos uždvaros po 4 ir atskiros lauko sargybos po 3 raitininkus. Pulkui taip išsidėsčius neitralės zonos linijoje, duotas uždavinys budriai eiti apsaugos tarnybą, užkirsti kelią kontrabandai, špionažui ir bet kokiai lenkų provokacijai. Šiam uždaviniui įvykdyti įsakyta: 1. neperžengti mūsų demarkacijos linijos; 2. įsiveržusias lenkų gaujas išvyti lauk; 3. kol nėra karo veiksmų, neleisti mūsų šauliams ir partizanams 10 kilometrų atstumu nuo mūsų demarkacijos linijos veikti; 4. nieko nepraleisti per demarkacijos liniją be atitinkamo generalinio štabo ar divizijos vado leidimo. Prekybos reikalais iš neitralės zonos praleisti tik per pereinamuosius punktus Labanoras ir Salakas ir tik su barų viršininkų leidimais, išduotais pagal pulko vado nurodymus.

Prieš šiame bare išsidėsčiusį pulką, tuo metu turimomis žiniomis, buvo šios lenkų kariuomenės dalys: 1. 32 „cielny“ batalionas, užimęs barą nuo Pabradės iki Kaltinėnų, su štabu N. Švenčionyse. 2. 43 „cielny“ batalionas, užimęs barą nuo Kaltinėnų iki Ignalino, su štabu Švenčionyse. 3. 9 „cielny“ batalionas, užimęs barą nuo Ignalino iki latvių sienos, su štabu Dūkšte. Atsargą sudarė Vilniaus rajone 1 legionų divizija ir

Mūsų pirmieji dragūnai (1920—1923 m.)

3 dragūnų Geležinio Vilko pulko karininkai 1923 m. Vidury(X) kpt. Lepecha, vadovavęs pulkui nuo 1923. XI, 29 iki išformavimo dienos.

19 lietuvių-baltgudžių divizija, Švenčionių rajone 3 raitininkų brigados 4 ir 10 ulonų pulkai. Be to, tame pat bare veikė lenkų partizanų daliniai, paskirstyti į tris grupes, iš viso apie 450 žmonių. Šių partizanų buvo tikslas puldinėti mūsų apsaugos dalinius ir terorizuoti gyventojus, tikslu priversti prisidėti prie Lenkijos.

1923 m. gegužės 23 d. auštant pulkas su priskirtu 3 pėst. pulko III batalionu užėmė Ambasadorių Konferencijos laikinai nustatytą sieną su lenkais ir išsidėstė šiaip: 1. Ltn. Grigo daliniai užėmė barą nuo Aleksandriškių imamai iki Geručių ežero. Lauko sargybas išstatė laikinosios sienos linijoje ir 3 karininkų kardonus — Drusiuose, Jonišky ir Prudziškiuose. Štabas — Gackiškiuose. 2. Kpt. Kavaliausko daliniai užėmė barą nuo Geručių ežero iki Laukstėnų imamai. Lauko sargybas išstatė laikinosios sienos linijoje ir 3 karininkų kardonus Šviroliškiuose, Šiškiniuose ir Ginučiuose. Štabas — Šilgudiškių dvare. 3. Karininko Paulausko daliniai užėmė barą nuo Laukstėnų imamai iki Latvijos sienos. Lauko sargybas išstatė laikinosios sienos linijoje ir 3 karininkų kardonus Laukstėnų rajone Užusienių kaime, Didžiakaimyje ir Smolvoje. Štabas — Salakose.

1923 m. birželio 14 d. ltn. Grigas laikinosios sienos apsaugos barą nuo Giedraičių imamai iki Joniškių imamai perdavė 4 pasienio pulko II batalionui, ir barą nuo Joniškių imamai iki Prudziškių imamai perdavė 3 pėst. pulko III bataliono 8 kuopos vadui kpt. Davidovui. Surinkęs savo eskadroną į Gackiškius, išvyko į Jasių dvarą ir kaimą, Utenos rajone.

1923 m. liepos 20 d. pulkas skirtą apsaugos barą perdavė 4 pasienio pulkui ir susikonsolidavo Utenos rajone šiaip: Pulko štabas, ryšio daliniai, muzikantų komanda — Utenoje, 1 eskadronas — Jataučių dvare, 2 eskadronas ir ūkio komanda — Utenos dvare, 3 eskadronas — Vyžūnų dvare ir rugpiūčio 10 d. suformuotas 4 eskadronas — Avižienų dvare ir sunkiųjų kulkosvaidžių eskadronas — Vyžūnėlių dvare. Mažai pakeisdami stovėjimo vietas, pulko daliniai čia išbuvo iki 1923 metų galo.

Būdamas apsaugos bare, pulkas žymesnių kautynių neturėjo, be keleto lauko sargybų susišaudymo su lenkų kareiviais ir partizanais, ir šiaip smulkesnių susirėmimų. Taip pat neturėjo ir žymesnių kautynių nuostolių. Tačiau ir tokiomis apinkybėmis Geležinis Vilkas buvo virtęs lenkų baubu.

Dragūnai lauko pratimo nagrinėjimo metu

Rugpiūčio 25—29 d. pulkas dalyvavo kavalerijos brigados rengiamose raitųjų rungtynėse Kaune. Rungtynėse dalyvavo 23 dragūnai ir 17 arklių.

1923 m. lapkričio 29 d. plk. Gedgaudas buvo paleistas atsargon ir laikinai pulko vado pareigas eiti paskirtas kpt. Eugenijus Lepecha.

Pasibaigus kovoms dėl nepriklausomybės, 1923 m. gruodžio 3 d. pulkas buvo pradėtas išformuoti. Išformuojant 3, 4 ir sunk. kulkosvaidžių eskadronai su pilnu apšarvavimu ir apginklavimu perduoti 1 gusarų pulkui.

Šiuo I kavalerijos divizijai įsakymu pulkas visiškai buvo išformuotas ir paskirta likvidacinė komisija.

I-ai Kavalerijos Divizijai

ĮSAKYMAS.

1923 m. gruodžio mėn. 28 d., Vilkaviškis

Rikiuotės skyrius.

§ 1

Nuo š. m. gruodžio mėn. 31 d. išformuojamas man pavestos Divizijos 3 dragūnų Geležinio Vilko pulkas. Pulko Vadui visus likusius pulke kareivius ir arklius iki tai dienai perduoti 2-ro Ulonų pulko vado žinion.

Karininkai išskirstomi sulig mano atskiru parėdymu.

Pagrindas: Gener. Štabo mobilizacijos skyriaus raštas Nr. 269 sl. iš 14/XII.

§ 2.

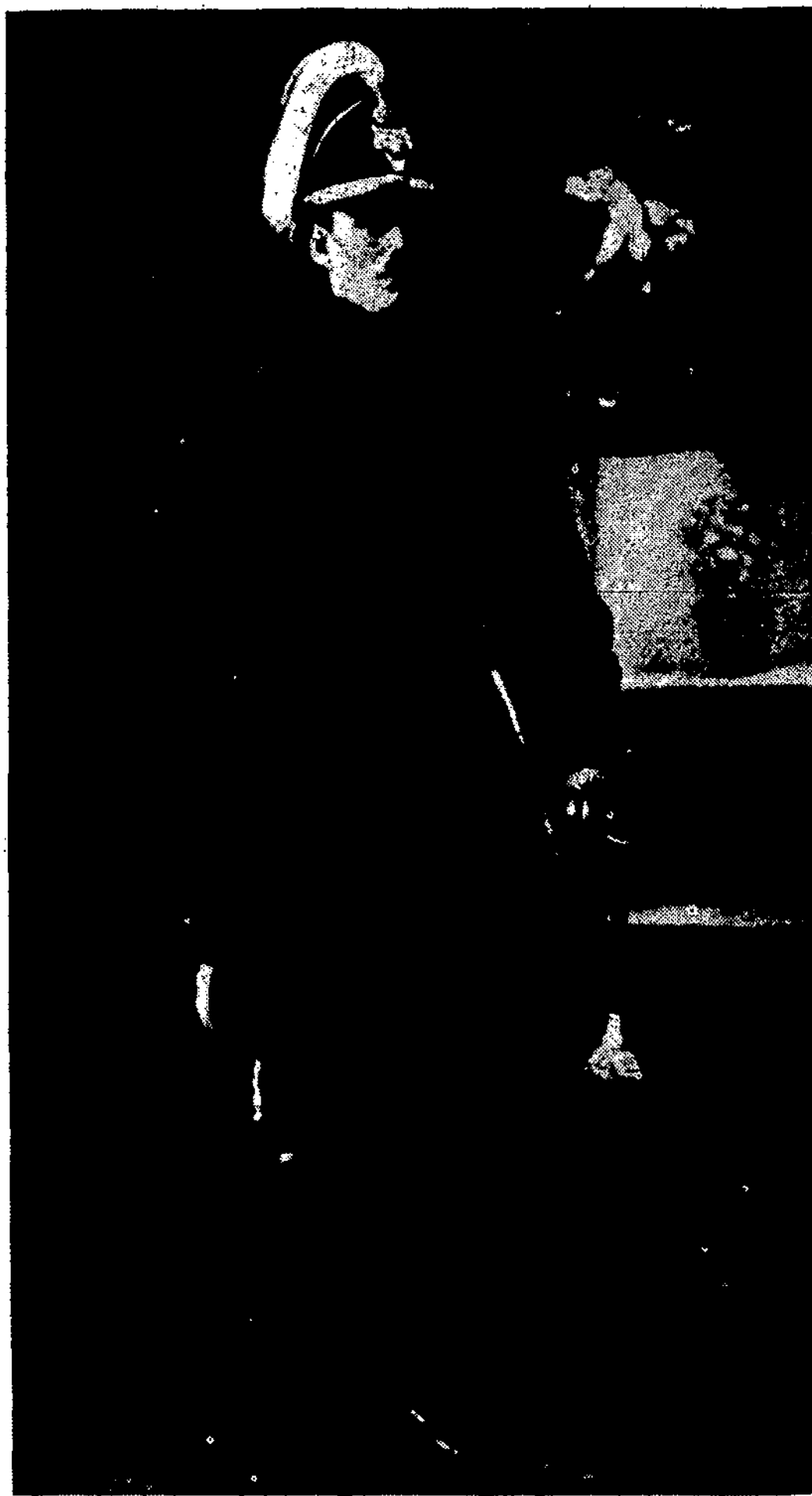
Išformuojamo 3 dragūnų Geležinio Vilko pulko turtui ir apyskaitoms likviduoti skiriu likvidacijos komisiją iš pirmininko to pat pulko vyr. leitenanto Klimavičiaus ir narių: leitenanto Grigo ir leitenanto Milkevičiaus.

Komisijai pradėti pulko likvidavimą nuo 1924 m. sausio mėn. 1 dienos ir baigti iki vasario mėn. 14 d. prisilaikant Kar. Įsak. iš š. m. Nr. 225 § 2.

Pulko likvidavimo aktą 3-se egzemplioriuose pristatyti man.

Apie likvidacijos komisijos darbuotę Valstybės Kontrolės ir Tiekimo Skyrių Viršininkams praneša Divizijos Štabo Viršininkas.

Kilusius likviduojant pulke neaiškumus komisijai išaiškinti per Atskiros Kavalerijos Brigados Intendantą.

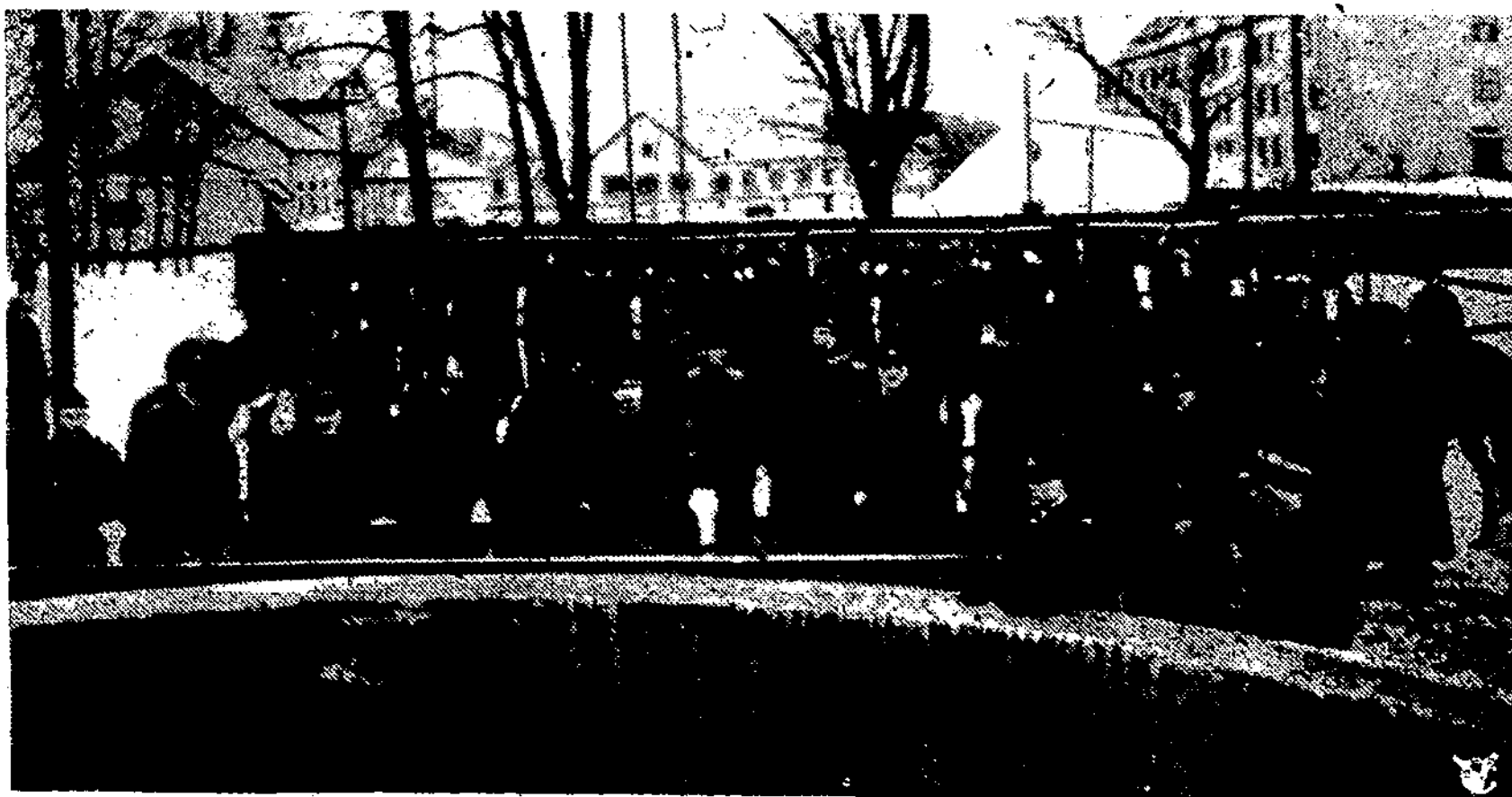

Virš. Vaitkevičius, buvusiojo ir dabartinio 3 dragūnų pulko karys (pirmųjų dragūnų uniforma). Jis numatomas paskirti pulko vėliauninku

Pulką likviduoti iš pulko administracijos palieku Ūkio Dalies Viršininką Karo Valdininką RAUPI, raštvedį Karo Valdininką PUODŽIŪNĄ ir Išdininką Karo Valdininką ADOMAITĮ.

Pasirašė: Generolas Leitenantas Skomskis, Divizijos Vadas.

Taip 3 dragūnų Geležinio Vilko pulkas, gyvenęs tris metus ir tris mėnesius, buvo išformuotas.

Dragūnai girdo savo žirgus

VĖL NAUJAI SUKURTAS 3 DRAG. GELEŽINIO VILKO PULKAS

1935. VIII. 15. — 1937. VIII. 15.

Kavalerijos viršininkui įsakius, naujai kuriamo kavalerijos pulko vadas gen. št. mjr. Antanas Rėklaitis su paskirtu pulku ūkio viršininku ir ūkio būrio vadu 1935 m. liepos 29 d. atvyko į dabartinę pulko stovėjimo vietą apžiūrėti trobesius ir juos suskirstyti daliniams, taip pat sudaryti sąmatą remontui, nes sename dvare visi trobesiai buvo apleisti ir būtinai buvo reikalingas remontas. Vietoje buvo sudaryta komisija, kuri apžiūrėjusi trobesius ir parengusi remonto sąmatą,

Virš. J. Balčiūno nuotr.

grįžo į Kauną išgauti reikalingus avansus ir gauti žmonių bei priemonių numatytam darbo planui vykdyti.

Iš gautų žmonių ir arklių buvo sudarytas ūkio būrys, kuris skubiai ruošė būstines atvykstantiems daliniams. 1935 m. rugpiūčio 15 d. išleistas pulkui pirmasis įsakymas ir ta diena laikoma pulko įsikūrimo diena. Pirmame pulkui įsakyme skelbiama apie pulko kūrimosi pradžią ir perkeltus į pulką karininkus.

Vėliau gavus papildymą ir atvykus naujokams, suformuoti kiti pulko daliniai. Beveik metus pulkas vadinosi 3-ju kavalerijos pulku. 1936 m. birželio 4 d. Įsak. Kar. Nr. 38 buvo pavadintas 3-ju dragūnų Geležinio Vilko pulku.

Šis dviejų metų pulko gyvenimo laikotarpis yra organizavimosi bei kūrimosi laikas. Per tą laiką pastatytos moderniškios kareivinės, arklidės, pulko valgyklos trobesys, kuriame įrengta pulko salė su nauju šviesgarsiniu kino aparatu, skaitykla, biblioteka, karių krautuvė ir dalinių klasės. Taip pat šiame trobesyje lakiomos pulko kariams pamaldos. Sutvarkytas rajonas, padaryti gėlynai, pasodintos naujos medžių alėjos, įrengtos žaidimų aikštelės, darželiai ir suolai poilsiui.

1935 metais ruošiamose Žirginio Sporto Sąjungos rungtynėse Klaipėdoje pulką atstovavo tik 4 raitininkai ir 6 arkliai. Šiose rungtynėse dalyviai raitininkai gavo tik asmeniškas dovanas. 1936 metais pulko karininkų ekipa laimėjo Respublikos Prezidento ir kariuomenės vado pereinamąsias dovanas. Be to, dalyviai dar laimėjo daug asmeninių dovanų. Taip pat liktiniai puskarininkiai laimėjo kavalerijos viršininko pereinamąją dovaną. 1937 metais pulko karininkų ekipa antrą kartą iš eilės laimėjo tas pačias pereinamąsias Respublikos Prezidento ir kariuomenės vado dovanas ir 6 pėst. pulko pereinamąją dovaną.

1936 metais pulkas pasižymėjo šaudymo rungtynėse tarp kavalerijos pulkų, laimėdamas pirmąsias vietas karininkų ir liktinių puskarininkų varžybose, šaudant iš pistoletų ir karabinų. 1937 metais taip pat karininkų ekipa laimėjo pirmąsias vietas šaudant iš pistoletų ir karabinų.

Kasmet pulkas surengia po dvejetą raitųjų rungtynių, į kurias gausiai atsilanko plačioji visuomenė ir net daugelis atvyksta iš tolimesnių vietų. Mat, raitininkai savo sportu moka patraukti svečius. Taip pat pulkas gražiai pasirodo kariuomenės ir visuomenės dienose ir kaskart vis daugiau įgyja simpatijų visuomenėje. Savo nuoširdumą pulkui visuomenė pareiškia jį išleisdama ir iškilmingai sutikdama, grįžtant iš poligono ar kariuomenės manevrų. Tomis dienomis esti

Dragūnų pulko karininkas šoka per kliūtį

tiesiog šventė, — miestas išpuošiamas tautinėmis vėliavomis, organizuota visuomenė, mokyklos ir neorganizuoti atskiri piliečiai su gėlėmis entuziastiškai sveikina mūsų raitininkus — dragūnus.

Pulko vadovybė, giliai suprasdama pulko paskirtį ir permatydama būsimuosius jo uždavinius, iš pat pirmųjų dienų energingai ėmėsi atitinkamai ruošti pulką. Be specialaus karinio mokslo, taip pat atlikta daug paskaitų karininkams, puskarininkiams ir kareiviams. Paskaitos buvo atliktos iš įvairių karinių ir bendro lavinimosi sričių. Paskaitas skaitydavo patys pulko karininkai. Be to, kareiviams-mėgėjams buvo suruošti radio mėgėjų kursai, kuriuos baigę sugebėjo patys pasidaryti paprastus radio imtuvus ir juos įsirengti. Kareiviams padaryta keliolika ekskursijų į žymesnes vietas įmonės, ir į Klaipėdos kraštą — Rambyną, pajūrį, Klaipėdos miestą ir į Palangą.

Pulkas bendro tvarkymosi, organizacijos ir mokymo srityse kasmet padarė ir daro žymią pažangą, už ką kavalerijos viršininkas pulko vadui, karininkams, puskarininkiams ir kareiviams pareiškė padėką.

Š. m. rugpiūčio 15 d., pulkui minint savo atgavinto gyvenimo dviejų metų sukaktį, jam bus iškilmingai įteikiama Geležinio Vilko vėliava, kaip pulko vienybės ir garbės ženklas. Ši vėliava, reikiant tėvynę ginti, dragūnams teiks drąsos, vienybės, narsumo ir garbės. Po šia vėliava ne vienas dragūnas, gindamas Lietuvos laisvę, iškels lietuvių raitininko ginklo garbę ir karžygio vardą.

Kpt. Švilpa

Mes budėsime

Dainuoki mums, Baltija, triumfo dainas
Ir marių platybėse siauski audringai. —
Džiaugsmu tegu debesys žemę apsninga,
Erdves tėsupiausto žuvėdros sparnais.

Užliek kontinentus tu himnų gaidom,
Ir užk apie ateitį mūsų saulėtą,
Ir pasaką sek apie laisvę laimėtą
Mums — šiandien, o ryt — mūsų žemės kartom.

Dainuoki tad, Baltija, triumfo dainas
Ir marių platybėse siauski audringai. —
Džiaugsmu tegu debesys žemę apsninga.
Prie jūros, prie kopų budėsime mes!

Danas Pumputis

Po tolimo dragūniško žygio prie garuojančios lauko virtuvės

13 dragūnų kardais puolė 43 lenkus

Oficialioms kovoms su lenkais pasibaigus, tarp mūsų ir lenkų kariuomenių buvo įsteigta neutralinė zona. Toje zonoje bet kurios pusės kariams būti buvo griežtai uždrausta. Tačiau lenkai šiton zonon mėgdavo ateiti pasislėpti, o retkarčiais dar iš pasalų užpul-davo ir mūsų sargybas. Budrūs Lietuvos kariai visuo-met laiku tas pasalas pajusdavo ir staigiais smūgiais nuvydavo įsibrovėlius ten, iš kur jie būdavo atėję.

Pusk. J. Kilčiauskas

1923 m. balandžio 14 d. apie 40 lenkų kareivių, trijų karininkų vadovaujami, atvyko eiliniam savo „žygiui“ pasiplėšti į Gubavo dvarą, anuomet buvusį neutralioje zonoje. Užėmę dvarą, lenkai iš visų pusių išstatė sargybas, parinko pakilesnę vietą savo sunkiajam kulkosvaidžiui ir įsistiprino. Lenkų vadas, kpt. Dmochovskis, įsakė kareiviams suvaryti vienon vieton visus dvaro gyventojus, o darbininkams liepė sukinkyti į vežimus visus dvaro arklius ir sukrauti išvežimui javus ir kitą turtą. Visa tai atlikus, lenkų vadas leido savo kareiviams kiek „pašeimininkauti“, o pats su kitais karininkais dvaro rūmė užsisakė vaišes. (Čia reikia paaiškinti, kad Gubavo dvarą nuomojo lietuviai br. Repšiai).

Vaišėms įpusėjus, kpt. Dmochovskis pakėlė stiklą degtinės ir į prievarta ten atvestą lietuvių mokytoją sušuko: „Tegul lietuviai ir žinotų, kad mes čia, bet jų nė kiek nebijom!..“ Šiuos žodžius jam tariant, lauke pasigirdo šūviai ir už lango stovėjęs sargybinis ne savo balsu suriko: „Lit-vi-ni!“ Neišgertas „narsaus“ lenkų vado stiklas iškrito iš rankų ir sudužo...

Kad ir kaip atidžiai saugojo lenkai Gubavo dvaro gyventojus, bet vienam pusberniui vis dėlto pavyko laiku ir slaptai pasprukti. Uždusęs jis atbėgo į 3 dragūnų „Geležinio Vilko“ pulko 1 eskadroną Salake ir pranešė esk. vadui lt. Jurgelevičiui, kas dedasi Gubave. 13 dragūnų su lt. Kisieliūm priešaky bematant išjojo nekviestų svečių išvyti. Per krūmus, pelkes ir raistus mūsų raitininkų būrelis apjojo Gubavą iš lenkų pusės. Puolimo išeinamuoju punktu raitininkai pasirinko miškelį, kurį nuo jų skyrė apie vienas kilometras lygaus pliko lauko. Norėdami pasiekti tą miškelį, raitininkai, prigulę prie balnų, viesulu pasileido per lygumą, bet čia juos pastebėjo lenkai ir ėmė šaudyti. Šūviams pasigirdus, raitininkų vadas nukrito nuo arklio. Būrelis sumišo. Pozicija labai bloga. Prašneko lenkų kulkosvaidis. Čia jaun. pusk. Jonas Kilčiauskas staiga susigriebė: greit sutvarkė būrelį, išsoko pirmyn ir davęs reikiamą komandą, suspaudė pentiniais arklių stačiai dvaro link. Per kelias sekundes, baisiai staugdami, „vilkai“ nuogais kardais įlėkė į dvarą. Užvirė atkakli kova. Tuojuo nutilo priešų kulkosvaidis ir šautuvų šūviai, nes nuo raitininkų kardų kas gyvas slėpėsi ir nešė savo pakaušį, kiek leido jėgos. Jaun. pusk. Kilčiauskas, dragūno Adomavičiaus padedamas, metęs arklių pripuolė prie priešų kulkosvaidžio ir iš jo paleido kulku seriją į tą lenkų dalį, kuri dar nelabai tesiskubino namo. Dvaras bematant buvo išvalytas ir visas būvęs paruoštas išvežti turtas gražintas savininkams.

Betvarkant karo grobį jaun. pusk. Kilčiauskui buvo pranešta, kad dešinėje pusėje (miškely) pasirodė lenkų būrelis. Jie skubėjo saviesiems padėti. Palikęs dvarą tvarkytis kitus, j. p. Kilčiauskas su keliais dragūnais puolė nuogais kardais naujus priešus ir juos nuvijo.

Aprašytųjų kautynių rezultatai: keli lenkai, jų tarpe ir vadas kpt. Dmochovskis, nukauti, keliolika sužeistų, trys belaisviai. Karo grobis: geros sunkusis kulkosvaidis, keliolika šautuvų, nemaža šovinių, trys arkliai ir kt. turto. Narsusis Kilčiauskas sako, kad belaisvių ir turto būtų buvę kur kas daugiau, tik nebuvo kam jų saugoti, kadangi visi dragūnai apščiai turėjo darbo.

Po šios operacijos lenkai daugiau tokiomis ekskursijomis užsiimti nebedrįso.

Už drąsumą ir narsumą jaun. pusk. Jonas Kilčiauskas apdovanotas Vyčio kryžiumi.

Jonas Kilčiauskas gimęs 1901 m. Darginių kaime, Kriukų valsč., Šiaulių apskr., mažžemių ūkininkų šeimoje. Į Lietuvos kariuomenę įstojo 1920 m., į atskirą „Geležinio Vilko“ šimtinę. 1923 m. išėjo atsargon jaun. puskarininkio laipsniu. Vėliau gusarų pulke tarnavo 3 metus liktiniu (čia gavo pusk. laipsnį) ir kelis metus viešojoje policijoje. Atliekamų laiku mokėsi ir 1930 metais išgijo 4 klasių mokslo cenzą. Dabar J. Kilčiauskas su šeima gyvena Pašuvio miestely.

J. Kareckas

„Brno“ 26 m. lengvojo kulkosvaidžio naujieji patobulinimai

1928 m. išleistas „Brno“ kulkosvaidžio trumpas aprašymas (statutas) šiuo laiku kariuomenės dalyse visiškai susidėvėjo ir išsibaigė. Šio statuto trūkumas kuopose labai jaučiamas. Kai kurios kariuomenės dalys pačios persispausdino šį aprašymą ir iki šiol juo vadovaujasi. Aprašymas, išleistas rotatoriumi, yra netobulas, nepilnas ir turi daug klaidų.

Šiuo laiku ruošiamas spaudai naujas „Brno“ kulkosvaidžio stautas (technika) ir peržiūrima ir suvienodinama šautuvų ir kulkosvaidžių terminologija. Kai kurie terminai sulietuvinti, pakeisti naujais, daugiau prieinamesniais ir lengviau suprantamais mūsų kareiviams.

Pats kulkosvaidžio pavadinimas taip pat sulietuvintas ir paliktas toks, kaip jis kariuomenės dalyse

Priešlėktuvinis taikiklis susideda iš taikiklio rėmelių (ratsargio) ir kryptuko (sargo). Taikiklio rėmeliai elipso formos. Jie turi skersinę ir išilginę ašį, žiedą, keturis dyglius ir spragtuką su ašimi ir spyruokliu. Taikiklio rėmeliai savo pamatu įtvirtinami sklandiklio vamzdelio šakutės kairiojoje kabėje (diržo kilpoje). Tam reikalui rėmelių pamatas turi gembę. Gembę įstačius į sklandiklio vamzdelio kabę, ji prilai-koma rėmelių spragtuku.

Kryptuko (sargo) dalys yra šios: 1. kryptukas su savo kelmeliu ir rinte ir 2. kryptuko pamatas su spragtuku, spragtuko spyruokliu ir pamato rinte.

Kryptukas įstatytas į savo kelmelį ir rinte pritvirtintas. Viršutinėje dalyje kryptukas turi išpiovą taikymui (mamonėlį). Kryptuko kelmelis rinte jungiasi su kryptuko pamatu. Taikant kryptuko pamatas pritvirtinamas prie spynos dėžės kairiosios sienelės ir prilaikomas vamzdžio jungiamosios movos rankena.

Kryptuko pamatas tur vamzdelį, kuriame spragtukas su spyruokliu ir kryptuko pamato rinte. Pamatas turi plunksnos pavidalo lentelę su dviem iškyšuliais, į kurių tarpą guldoma vamzdžio jungiamosios movos rankena.

Kryptuko spragtukas su savo spyruokliu tarnauja kryptuko nustatymui. Spragtuko pagelba kryptukas su savo kelmeliu gali būti laikomas prispaustoje prie spynos dėžės, arba atlaužtoje padėtyje. Kryptukas laikomas atlaužtoje padėtyje.

Bendrosios priešlėktuvinės taikiklio vartojimo taisyklės panašios į sunkiųjų kulkosvaidžių ir automatinį pabūklų taikymą.

Atsarginių dalių dėžutė (1 brėž.). Esamoji kulkosvaidžio atsarginių dalių bei įrankių dėžutė yra per didelė, sunki ir nepatogi nešti kautynių aplinkybėse. Be to, joje laikomos ir tokios dalys, kurios kautynių aplinkybėse nevartojamos, kaip pač., manevrinis gesiklis (vamzdinė). Todėl dabar kiekvienam kulkosvaidžiui yra pagamintos mažos, lengvos atsarginių

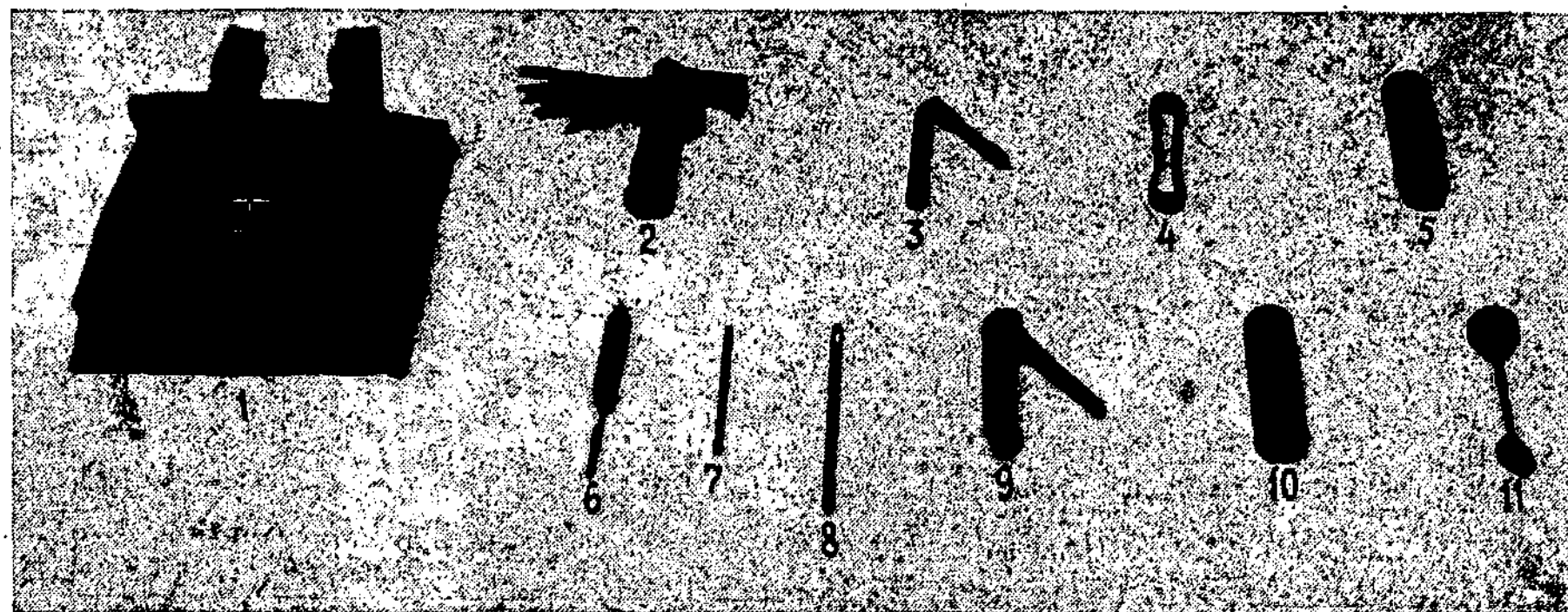
1 brėž.: 1) taikiklio rėmeliai, 2) kryptukas, 3) atsarginių dalių dėžutė, 4) trauklys, 5) kotinis trauklys, 6) valiklio rankena, 7) valiklio stiebelis, 8) valiklio šepetukas, 9) valiklio stumtukas, 10) valiklio antgalis.

praktikoje ir vartojamas, būtent „Brno“ 26 m. lengvasis kulkosvaidis, vietoje iki šiol buvusio „ZB vz 26“.

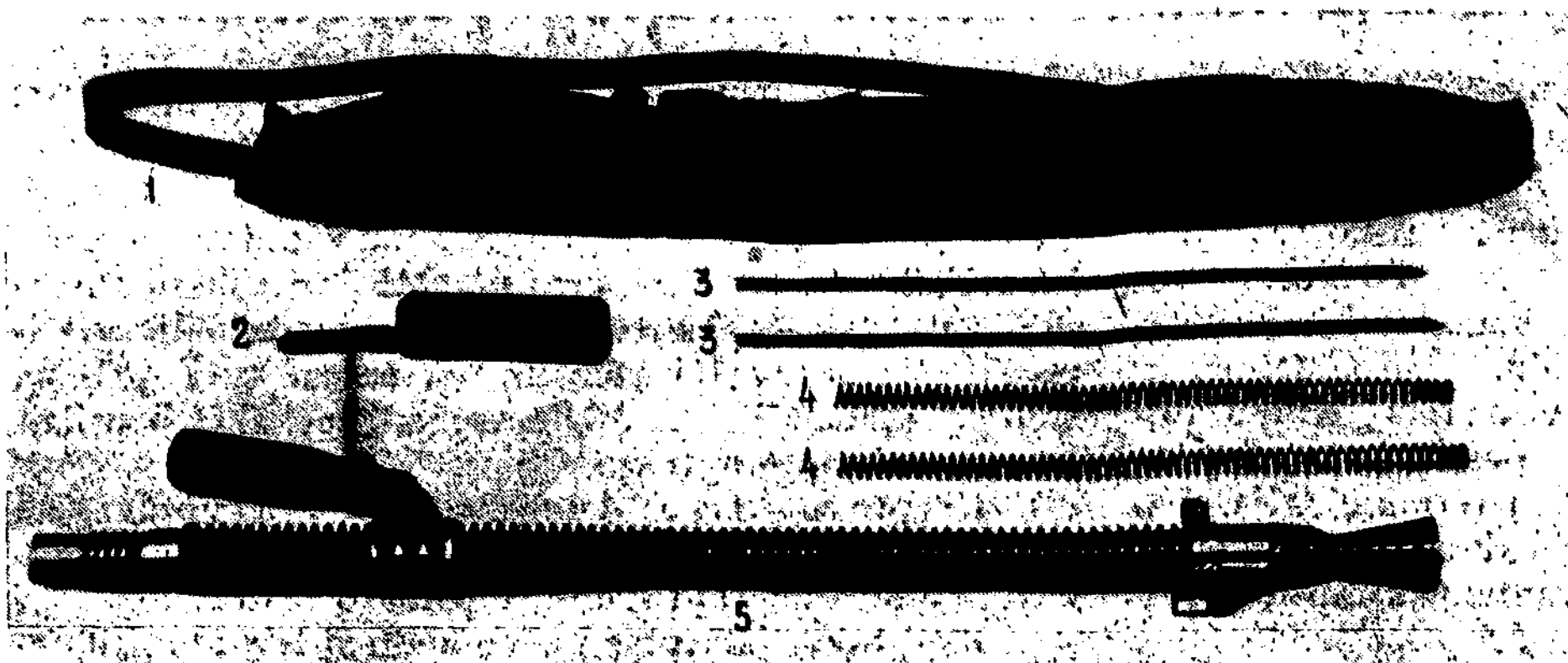
Paskiausiai pasirodė kai kurie nauji, mūsų kariuomenės dalyse iki šiol dar nevartoti, šio kulkosvaidžio priedai. Iš jų svarbesnieji šie: priešlėktuvinis taikiklis, storas, pritaikytas žemės taikiniams ir lėktuvams šaudyti, naujieji valymo įrankiai, atsarginių dalių dėžutė, atsarginio vamzdžio makštis, įrankių krepšys ir kiti.

Kol bus išleistas naujas kulkosvaidžio statutas, čia ir paduodu tų priedų trumpus aprašymus. Aprašyme visur vartoju naujuosius terminus, greta (skliausteliuose) paduodu ir senuosius.

Priešlėktuvinis taikiklis (1 brėž.). „Brno“ kulkosvaidis gali būti vartojamas prieš lėktuvams šaudyti. Jo ugnis, šaudant lėktuvus, tikra iki 500 m. Lėktuvus šaudant vartojamas arba paprastas, esantis prie kulkosvaidžio žemės taikiniams šaudyti taikiklis (taikymo įtaisas), arba specialus priešlėktuvinis taikiklis.

2 brėž.: 1) įrankių krepšys, 2) raktas, 3) kotinis trauklys, 4) valiklio rankena, 5) tepalinė, 6) valiklio šepetukas, 7) valiklio stumtukas, 8) valiklio antgalis, 9) grandiklis, 10) tepalinės indas, 11) tepalinės dangtelis su teptuku.

3 brėž.: 1) atsarginio vamzdžio makštis, 2) atsarginių dalių dėžutė, 3) valiklio stiebeliai, 4) grąžinamieji spyruokliai, 5) atsarginis vamzdis

dalių dėžutės, kurios kautynių aplinkybėse nešiojamos atsarginio vamzdžio makšties atskirame skyriuje.

Dėžutė medinė, 11 cm ilgio, iš viršaus uždarama dangteliu ir patogėsniam ištraukimui iš makšties turi dirželį.

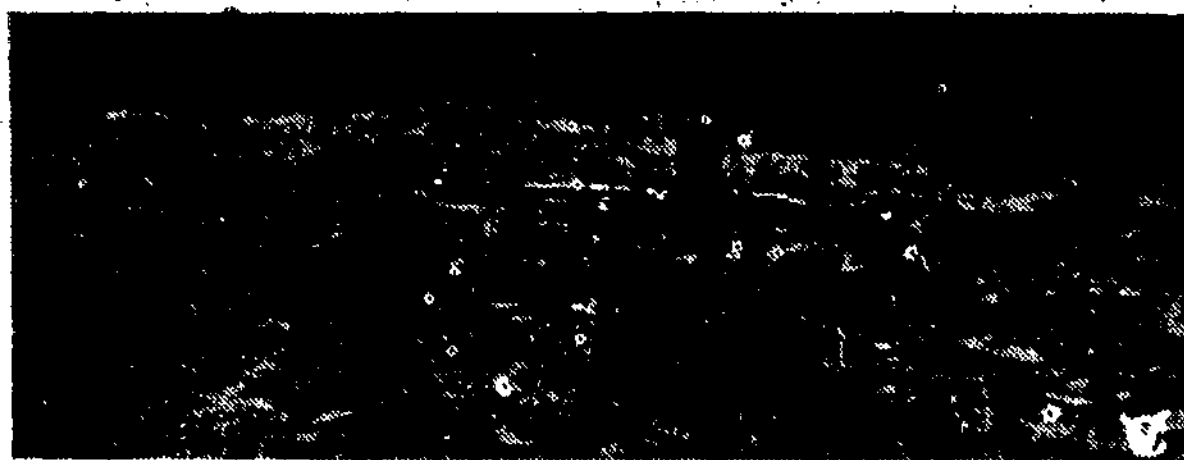
Dėžutėje laikomos šios smulkios atsarginės dalys: skiltuvas, trauktukas, guminis kamštis, 5 ašys ir 7 spyruokliai.

Trauklys (ištraukėjas) (1 brėž.). Trauklys skiriamas šovinio lizde sproguosioms tūtelėms ištraukti. „Brno“ kulkosvaidžiui trauklys vartojamas dviejų pavyzdžių: trauklys ir kotinis trauklys.

Trauklys yra šovinio pavidalo. Jį sudaro tūtelė, stiebelis ir vamzdelis. Vartojant jis užmaunamas ant vikšro priešakinio galo, kartu su spyna paduodamas priešakin ir traukiant spyną atgal, ištraukia sproguosią tūtelę.

Kotinis trauklys turi kotą, kelmelį, stiebelį ir vamzdelį. Laikant už koto, trauklio stiebelis įkišamas į šovinio lizdą ir ištraukiamas kartu su sproguosia tūtele.

Valiklis (grūstuvus) (1 brėž.): Valiklis skiriamas vamzdžio ir sklandiklio vamzdelio kiauрымėms valyti. Naujo pavyzdžio valiklis susideda iš valiklio rankenos,

4 pav. „Brno“ kulkosvaidis ant stovo, parengtas žemės taikiniams šaudyti

dviejų valiklio stiebelių, šepetuko, antgalio ir stumtuko. „Brno“ kulkosvaidžio valiklis susukamas iš dviejų valiklio stiebelių (kaip šautuvo). Ant vieno susukto valiklio galo užsukama rankena, ant kito galo, pagal reikalą — šepetukas, antgalis arba stumtukas.

Lauke valiklis nešiojamas išnarstyta stovyje. Valiklio rankena, šepetukas, antgalis ir stumtukas nešiojami įrankių krepšyje, o valiklio stiebeliai — atsar-

ginio vamzdžio makšties grąžinamųjų spyruoklių skyriuje.

Tepalinė. (2 brėž.). Tepalinė skiriama vazelinui ir alyvai nešioti ir kulkosvaidžio dalims tepti žygyje ir kautynėse. „Brno“ kulkosvaidžiui priklauso dvi tepalinės, viena vazelinui, kita alyvai. Tepalinės vienodos, jos turi dangtelius su teptukais ir ir nešiojamos įrankių krepšyje.

Įrankių krepšys (2 br.). Įrankių krepšys skiriamas kulkosvaidžio įrankiams bei valymo reikmenims nešioti. Krepšys brezentinis,

turi šešis atskirus skyrius. Iš viršaus krepšys uždaramas brezentiniu dangčiu ir užsegamas dirželiais su sagtimis. Krepšys nešiojamas pasikabinus jį ant apjuosiamojo diržo, tam tikslui jis turi du dirželius su

5 pav. „Brno“ kulkosvaidis ant stovo, parengtas lėktuvams šaudyti

sagtimis. Krepšio atskiruose skyriuose laikomi šie įrankiai bei valymo reikmenys (eilės tvarka): 1. dvi tepalinės, viena su vazelinu, kita su alyva, 2. valiklio rankena, 3. trauklys, 4. raktas, 5. valiklio šepetukas, antgalis ir stumtukas ir 6. grandiklis.

Be to, bendrajame krepšio skyriuje dar laikomi valymo skudurėliai ir pakulos.

Atsarginio vamzdžio makštis. (3 brėž.). Makštis skiriama vamzdžiui ir kitoms dalims nešioti. Makštis brezentinė, turi tris atskirus skyrius, užsegamus dirželiais su sagtimis, ir diržą makščiai pasikabinti per petį. Makšties atskiruose skyriuose laikomos šios atsarginės

6 pav. „Brno“ kulkosvaidis ant kitokio pavyzdžio stovo, parengtas žemės taikiniams šaudyti

dalys bei įrankiai: 1. vamzdis su užsuktu ant jo gesikliu (vamzdine), 2. du grąžinamieji spyruokliai ir du valiklio stiebeliai ir 3. atsarginių dalių dėžutė.

Kulkosvaidžio stovas (4—7 brėž.). „Brno“ kulkosvaidžiui pritaikyti dviejų pavyzdžių stovai. Šau-

7 pav. „Brno“ kulkosvaidis ant kitokio pavyzdžio stovo, parengtas lėktuvams šaudyti.

dant nuo stovo kulkosvaidžio ugnis yra tikresnė, sklaido žymiai mažėja ir kulkosvaidžio vartojimas darosi panašus į sunkaus kulkosvaidžio vartojimą. Kiekvieno pavyzdžio stovas tinka šaudyti žemės taikinius iš padėčių gulom, sėdom ir klūpsčiom ir gali būti pastatytas šaudymui į lėktuvus. Stovas turi rėmus su trimis kojomis, lėpšį, kuriame paguldomas kulkosvaidis, ir

pakilinę, kuri leidžia kulkosvaidį sukinėti vertikaliai ir horizontaliai. Stovo kojos gali būti pailginamos ir sutrumpinamos, jos prilaikomos varžtais. Stovą lengvai gali nešti vienas žmogus.

Ta pačia proga noriu pažymėti, kad „Brno“ kulkosvaidžio šaudymams gali būti sėkmingai vartojami ir „SS“ šoviniai. Tačiau, jais šaudant daromos kai kurios taikiklio pataisos. Čia ir paduodu taikiklių palyginamąją lentelę, šaudant „S“ ir „SS“ šoviniais.

Atstumas iki taikinio metrais	Taikiklis šaudant „S“ šoviniais	Taikiklis šaudant „SS“ šoviniais
200	2	2
300	3	3
400	4	4
500	5	5
600	5	6
700	7	7
800	9	8
900	9	9
1000	10	9
1100	11	10
1200	12	11
1300	13	12
1400	14	13
1500	15	14

Kpt. Kėželis

Manevrus prisiminus

Aš atminsiu ir šimtą metų
Tą nuostabų birželį,
Kai medžiai viesulų atakojo
Bailiai prie žemės gūžės.

Mes spaudėm rankoj karabiną,
Granatą spaudėm rankoj,
Dainavome dainas tėvynei,
Smiltėtam jūros krantui.

O aidas ginčijos prie girios,
Prie girios triukšmą kėlė...
Mes ėjome prie vyro vyras,
Mums lenkės visos gėlės.

Artėjom vorele ir saujoj,
Vilnyje atakavom.
Visi nudegę buvom saule,
Visi džiaugsmu alsavom.

Staiga mes puolėm mūsų „priešą“
Ir greit jį nugulėjom.
Kaip džiaugėmės, rankas ištiesę
Į saulę ir į vėją!

Kai tik pražysta purienos,
Žieduos paskęsta sodas, —
Prisimena tos kario dienos,
Ir pasaka man rodos.

Danas Pumputis

Komanda vairininkui

Dmt. Čibo nuotr.

Sovietų žurnalistai, mūsų žurnalistų, rašytojų ir Sovietų pasiuntinybės personalo palydimi, geležinkelio stotyje prieš išvykstant iš Kauno

Sovietų žurnalistų revizitas

Kasmet besiplečiantieji Lietuvos ir SSSR politiniai, ekonominiai ir kultūriniai santykiai randa gyvo atgarsio ir abiejų kraštų spaudoje. Prie šių santykių dar didesnio išplėtimo nemaža prisideda ir asmeniškai abiejų valstybių žurnalistų ir kitų sričių kultūros darbininkų susitikimai. Tiesa, Lietuvos—Sovietų santykiams plėsti yra visiškai palankios sąlygos, nes jau daug metų, kai abiejų kraštų bedradarbiavimą neužtemdė joks debesėlis. Sovietai mūsų krašto atžvilgiu visados buvo ir tebėra draugiškai nusistatę. 1920 m. liepos 12 d. tarp abiejų kraštų pasirašyta taikos sutartis yra rimtas pagrindas, ant kurio ligšiol plėtėsi abiejų kraštų santykiai. Pagaliau, 1926 metų rudenį sudarytas Lietuvos ir Sovietų nepuolimo paktas, kuris pratęstas net ligi 1945 metų, abiejų kraštų politinius santykius dar labiau sutvirtina. Reikšmingas yra ir Sovietų atviras ir drąsus pripažinimas Lietuvai teisių į Vilnių.

Žinoma, prie šių santykių sudarymo ir nuolatinio palaikymo nemaža prisidėjo ir periodinė spauda. Visa tai gerai suprantame tiek mes, tiek ir Sovietai ir dėl to vieni ir kiti stengiamės tarpusavius spaudos santykius dar labiau pagilinti. Asmeniškiesiems abiejų kraštų žurnalistų santykiams užmegsti ir arčiau susipažinti su Sovietų gyvenimu, 1934 metų pavasarį Sovietuose lankėsi gausi mūsų žurnalistų delegacija. Ji ten buvo labai šiltai ir nuoširdžiai priimta. Atsakydami į aną vizitą, rugpiūčio 5 d. į Lietuvą su revizitu atvyko šeši Sovietų žurnalistai: vyriausybės laikraščio „Izvestijų“ atstovas Vsevolodas Ivanovas, kominterno laikraščio „Pravdos“ redaktorius Borisas Michailovas, SSSR telegramų agentūros „Tass'o“ atstovas Levas Bereзовas, raudonosios armijos organo „Krasnaja Zvezda“ atstovas Povilas Petrovas, Leningrado spaudos atstovas Nikolajus Tichinovas ir SSSR užsienių reikalų komisariato spaudos skyriaus direktorius Aleksandras Stupakas. Jie visi yra plačiai žinomi rusų plunksnos darbininkai ir įtakingi savo krašto spaudos atstovai. Lietuvoje jie buvo mūsų Žurnalistų Sąjungos svečiais.

Prie Lietuvos—Latvijos sienos Sovietų žurnalistus pasitiko Užsienių Reikalų Ministerijos atstovas J. Graičiūnas ir Žurnalistų Sąjungos atstovas J. Paleckis. Kauno geležinkelio stotyje svečius sutiko Užsienių Reikalų Ministerijos ir Sovietų pasiuntinybės atstovai, mūsų Žurnalistų Sąjungos valdyba ir gausus būrys žurnalistų. Kiek pailsėję, Sovietų žurnalistai pirmiausia nuvyko į Vytauto Didžiojo muziejaus sodelį ir stebėjo vėliavų nuleidimo apeigas. Kitą dieną svečiai padarė vizitą užsienių reikalų ministeriui St. Lozoraičiui, pavaduojančiam ministerijos generalinį sekretorių K. Bizauskui ir Eltos direktoriui Pr. Dailidei. Vėliau svečiai lankėsi Pienocentre, Maiste ir kitose didžiosiose mūsų ekonominėse įstaigose. Jie lankėsi dar Vytauto Didžiojo muziejuje, darbo rūmų kultūr. klube, buvo išvažiavę į provinciją aplankyti kai kurių ūkių. Be to, lankėsi Birštone ir kituose kurortuose. Žodžiu, svečiams buvo sudarytos geros sąlygos pažinti mūsų įvairių sričių gyvenimą ir laimėjimus.

Sovietų žurnalistams gražius priėmimus suruošė užsienių reikalų ministeris, Sovietų pasiuntinybė, Žurnalistų Sąjunga, draugija SSSR tautų kultūrai pažinti ir Spaudos Fondas. Per užsienių reikalų ministerio suruoštus pietus ministeris St. Lozoraitis, kreipdamasis į sovietų žurnalistus, juos pasveikino kaip atstovus šalies, su kuria Lietuvą jau 17 metų riša nesudrumsti santykiai. Tuos santykius Lietuva labai aukštai vertina, nes jie yra vienas iš Rytų Europos taikos veiksnių. Toki santykiai yra labai svarbūs visiems, kas prisideda prie taikos ir teisėtumo tautų santykiuose Tautų Sąjungos ribose stiprinimo. Tautų santykiuose didelę reikšmę vaidina spauda. Todėl ir atvykę Sovietų spaudos atstovai savo apsilankymu prisideda prie dar didesnio tų santykių stiprinimo.

Atsakydamas į šią ministerio kalbą, „Pravdos“ redaktorius B. Michailovas prisiminė neseniai buvusią mūsų užsienių reikalų ministerio kelionę į Maskvą ir tuo pačiu jo nuopelnus santykiams tarp abiejų valstybių stiprinti. Jis dar pareiškė, kad abiejų kraštų santy-

Dėl liktinių puskarininkių bei civ. tarnautojų moterų draugijos steigimo

Š. m. „Kardo“ 14—15 (268-9) nr. p. S. Danilevičienė savo rašinyje — „Liktinių puskarininkių ir civ. tarnautojų moterų draugijos steigimo reikalu“, mano manymu, iškelia vieną reikšmingą ir šiems laikams aktualią mintį, kurios realizavimui turi būti padėtos visos mūsų pastangos, jėgos bei geri norai.

Visai suprantama, kad šiais naujoviškaisiais laikais, o labiausiai, mums gyvenant ypatingose geografiniu bei politiniu atžvilgiu sąlygose, ypačiai mūsų visų jėgos turi būti suburtos bei sucementuotos bendram darbui į vieną tvirtą kūną — organizuotą vienetą, kurio tikslas bei uždaviniai galėtų būti labai įvairūs, nes, mano manymu, tektų rūpintis ne tik savo narių kultūriniu ir visuomeniniu veikimu, bet ir kitais būdingais reikalais.

Galų drašiai tvirtinti, kad iki šiol tokios draugijos nebuvimas yra jau seniai gyvai jaučiamas kiekvieno likt. puskarininkio bei civil. tarnautojo žmonos. Bet, reikia spėti, greičiausia dėl nepasitikėjimo savimi ir iš dalies drąsos stokos — ši sritis diena iš dienos tūnojo sustingusi. Asmeniškai teko pažinti daugelį likt. puskar. bei civil. tarn. žmonių, kurios dirba kultūrinį darbą kitose įvairiose moterų organizacijose, nes jų tarpe jau yra nemaža visapusiškai išsilavinusių moterų ir jų skaičius kasmet vis didėja. Šių dienų moteris — be šeimos židinio, ūkio ruošos ir kt., taip pat ieško ir dvasinio po-
no bei kultūrinio ir visuomeninio darbo.

Tačiau neturėjimas savo, likt. puskar. bei civ. tarn., moterų draugijos, pasireiškia ne vien tik neproduktingas jėgų skaldymas, tarpusavio draugiškų ryšių nepalaikymas, bet svarbiausia, — tam tikrai valandai išmūšus ir Tėvynei atsidūrus pavojuje, mūsų šeimų vyrams teks su ginklu rankose pastoti besibraunančiam užpuolikui kelią, tuo tarpu mes, likt. puskar. bei civ. tarn. žmonos, dar nebūsime organizuotai pasiruošusios garbingoms to momento lietuviškos moters pareigoms. Juk tuomet ne tik vyrai, bet ir moterys gali nemažą vaidmenį suvaidinti savo gimtąją žemę — motiną ginant. Didelė gėda būtų moteriai, kuri to nesuprastų ar nežinotų.

Kad iš anksto išvengtume šių nedovanotinų klaidų, visos likt. puskar. bei civ. tarn. žmonos turi nedelsiant susiburti į tvirtą ir vieningą draugiją, kuri kiekvienoje moteryje ugdytų skaisčiai lietuvišką dvasią, gražių tautiškų tradicijų pamėgimą ir pasiaukojimo Tėvynei pradus. Mūsų karo vadovybė, reikia tikėtis, taip pat pritars ir visapusiškai parems šį kilnų moterų darbą.

kiai pagrįsti nepriklausomybės principu-kultūrinių ir tautinių mūsų tautų savumų pripažinimu. Sovietų žurnalistų vardu jis reiškė džiaugsmą, kad gali pažinti lietuvių tautos darbą, kultūrinį gyvenimą ir pažangą įvairiose srityse, o taip pat užmegsti asmeninius santykius su mūsų žurnalistais.

Rugpjūčio 8 d. vakare svečiai išvyko į Klaipėdą ir mūsų pajūrį. Ten jie lankėsi Palangoje, Juodkrantėje, Nidoje ir kitose vasarvietėse. Be to, lankėsi ir keliose Klaipėdos įstaigose bei įmonėse, kur susipažino su šios srities gyvenimu. Sovietų žurnalistai iš Klaipėdos tiesiog išvyko į Maskvą.

Be to, tokios likt. puskar. bei civ. tarn. moterų draugijos tikslas turėtų būti ir sudarymas ryšio su Kuni-
gaikštienės Birutės Karininkų Moterų Šeimų Draugija, kurios, kaip žinome, skyriai yra beveik kiekvienoje įguloje, kiekvienoje dalyje. Jokių „nelygybių“ čia neturėtų būti jaučiama, kadangi visi-os esame garbingos Lietuvos kariuomenės šeimos nariai-ės! Visi-os siekiame to pat tikslo — tėvynės kultūrinimo, saugumo stiprinimo, tautiškumo ir valstybiškumo ugdymo ir t. t. Visi turėtume kitas kitą arčiau pažinti, sugyventi ir t. t.

Tas viltis patvirtina ir p. Danilevičienės nuoširdus straipsnis, kuris įdėtas aukščiau minėto karininkų laikraščio populiariam birutininkių kampely. Tenka tik džiaugtis, kad šį taip aktualų likt. puskar. bei civ. tarn. moterų draugijos steigimo reikalą pirmosios iškelia viešumon gerb. birutininkės.

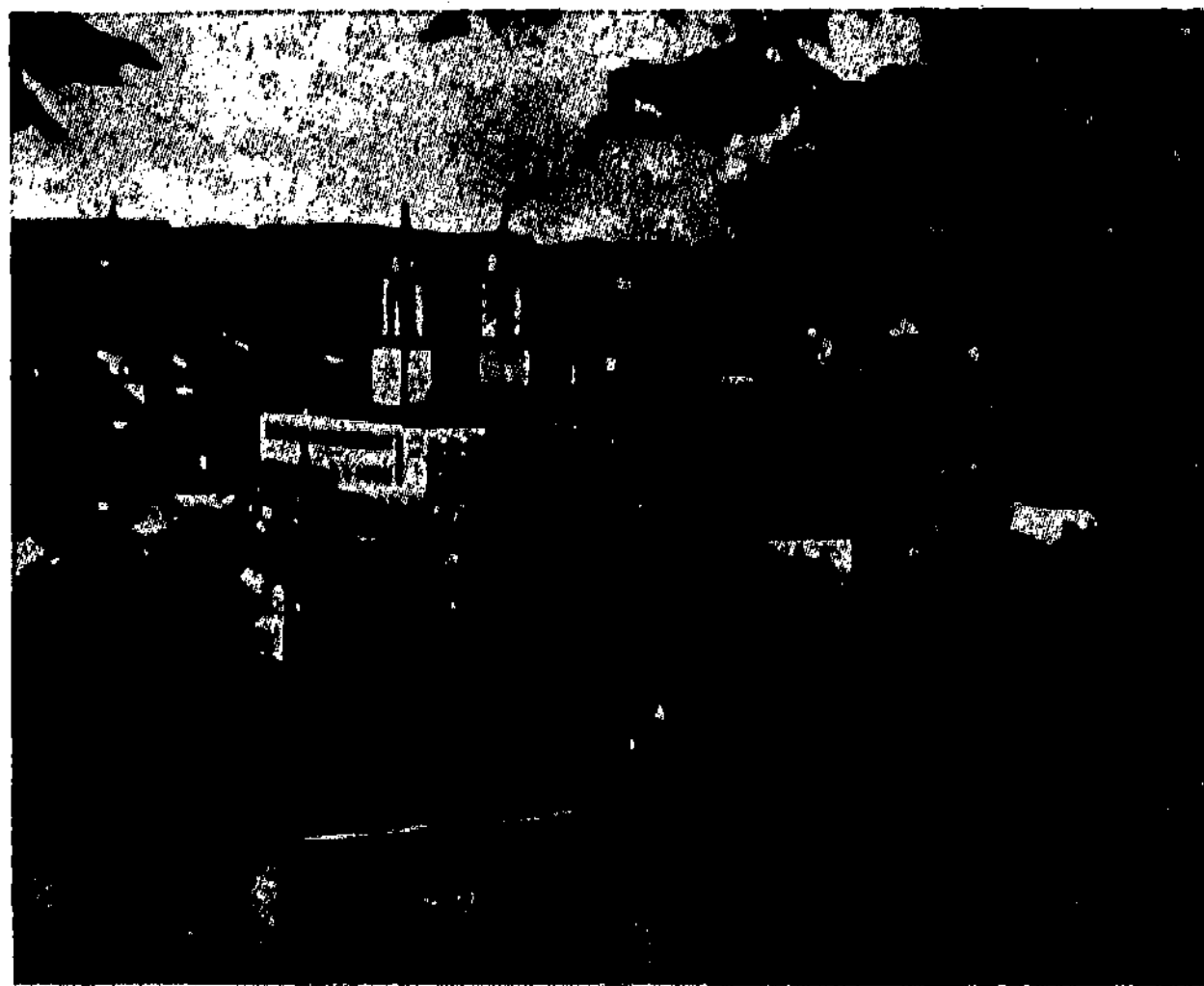
Kaip kalbamoji draugija egzistuos, jos savitvar-
kos formą, valdomuosius organus bei kt. parengiamuosius organizacinio darbo metodus siūlyčiau statyti kompromisan tik tuomet, kai kiekvienoje kariuomenės įguloje bus susidarę užuomazginiai likt. puskar. bei civ. tarn. moterų rateliai (vienur kitur jų jau yra), iš kurių netrukus susidaryti ir pati draugija.

Šių ratelių veikimo pagalba būtų galima tiksliai išsiaiškinti kuri organizacijos forma geriausiai tiktų likt. puskar. bei civ. tarn. moterų draugijai ir kuri, būtent, mažiausia susilauktų priekaištų iš vienos ar antros moterų pusės.

Reikėtų, mano manymu, sutikti su p. Danilevičienės nuomone, kad šio darbo pradžią turėtų imtis birutininkės, t. y., aktyvios tarnybos karininkų žmonos, kurios šiame darbe yra jau įgudusios ir turinčios nemenką praktikos patyrimą.

Likt. puskar. bei civ. tarn. žmonos, be abejonės, jaus didelį dėkingumą toms birutininkėms, kurios savo autoritetingu žodžiu ir praktiškais patarimais tik daugiau sutvirtins jaunutės likt. puskar. bei civil. tarn. moterų draugijos pagrindus.

J. Narijauskienė

Senasis Kaunas

Karių daina vėl suskambėjo mūsų pajūryje

Kariuomenės vadovybei leidus, vėl buvo nuvežta į pajūrį jau trečioji ir dar gausingesnė karių ekskursija. Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauškas, liepos 31 d. 4 val. ryto ekskursiją išlydėdamas, paaikškino, kiek kariuomenės vadovybė kreipia dėmesio į karių auklėjimą ir į panašių ekskursijų reikala. Taip pat apibūdino, kiek tokios ekskursijos kariams duoda naudos. Kariai kariuomenės vadovybei sušuko triskart valio ir dainas dainuodami paliko Kauną. Iš ekskursijos vadovo mjr. Narušio kiekvienas ekskursininkas gavo po 1 egz. jūrinio „Kario“ numerio ir specialiai atspausdintą ekskursijos pravažiuojamų panemunės vietų tvarkaraštį su istorinių vietų apžvalgomis. Visi kariai skaitė programą ir domėjosi pakeliui praplaukiančiomis vietomis.

Rugpiučio 1 d., be karių ekskursijos, dar į pajūrį plaukė didelė ekskursija garlaiviu „Palanga“. Ši karių ekskursija ir dabar plaukė Nemunu Susisiekimo Ministerijos garlaiviu „Vilnius“. Plaukdamas Nemunu į pajūrį, ligi Kuršių marių sustojo Veliuonoje, Smalininkuose ir Panemunėje. Iš Kauno įgulos plaukė 330, o Panemunėje prisidėjo dar 200 Tauragės įgulos. Kauriškiečiai, belaukdami tauragiškių, panemuniečiams ir tilžiečiams gražiai padainavo. Atvykus tauragiškiams, tie išplaukė į Rusnę. Rusnėje dar prisidėjo Naumiesčio įgulos kariai ir pilnutėlis „Vilniaus“ garlaivis su skambančiomis dainomis išplaukė per Kuršių mares į Nidą. Nidoje po pirmųjų rungtynių į kopos viršūnę ekskursijos vadovo mjr. Narušio skirtam prizui laimėti, įvyko antras netikėtas puolimas. Puolimo metu buvo paimtas į „nelaisvę“ kiškis. Kariai, nors ir su „belaisviu“, nusifotografavo ir nurodę kryptį paleido. Sklandymo mokyklos vadovybė, pamačiusi karius kopos viršūnėje ir žinodama, kad kariai negalės ilgai čia sugaišti, net ir neprašoma tuojau atsivežė sklandytuvą kariams pademonstruoti. Pademonstravus sklandytuvą ir apžiūrėjus sklandymo mokyklą, kariai, padėkoję, nužygiavo į pajūrį išsimaudyti. Išsimaudžius banguojančioje jūroje ir žygiuojant per kurortą, visos dalių komandos taip smarkiai dainavo, kad viso kurorto gyventojai susirinko prie karių ekskursijos garlaivio. Nidoje, Juodkrantėje ir Smiltynėje buvo matyti nemaža svetimšalių, kurie taip pat mūsų kariais labai domėjosi ir jiems išplaukiant iš tų kurortų rodė daug nuosirdumo ir gyvai mojavo skepetaitėmis.

Klaipėdoje karių ekskursija prie žuvusiųjų paminklo padėjo vainiką. Kitą dieną kariai išplaukė karo laivu „Prezidentas Smetona“ į jūrą. Plaukiant karo laivu daug kam teko susipažinti ir su jūrų liga. Didelio įspūdžio, o kai kam ir nemaža baimės įvarė žvejų laivais išsikeliant į Palangos tiltą, nes karo laivas negali arti krašto priplaukti ir turi sustoti toliau jūroje. Žvejų laiveliams atsitraukus nuo karo laivo, jie vilnyse tai dingdavo, tai vėl pasirodydavo. Su viršum 500 karių per vieną valandą išsikėlė į Palangą. Palangoje, vyrų paplūdimyje, kariai išsimaudė, apžiūrėjo Palangos kurortą, bažnyčią, pušyną, parką, Tiškevičiaus rūmus. Birutės kalną ir karių moterų šeimų rengiamo statyti Birutės garbei paminklo kertinį akmenį, aplankė šalia Birutės kalno stovinčią šaulių — moterų stovyklą, kur tarp karių ir šaulių buvo surengtas gražių dainų koncertas — laužas. Koncertas buvo labai nuotaikingas

ir linksmas. Į tą karių ir šaulių — moterų koncertą buvo atvykęs ir šaulių Sąjungos Vadas plk. Saladžius.

Šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius kariams pasakė gražią kalbą, plačiai apibūdindamas šaulių moterų reikšmę kariuomenei ir lietuvių tautai. Kvietė karius, grįžus iš karo tarnybos, ir jų būsimas žmonas prisidėti prie šaulių Sąjungos darbo. Karių ekskursija ir šaulės, atsisveikindami, sugiedojo Tautos himną ir mūsų vyriausybei sušuko triskart galingą valio.

Karių ekskursija dar aplankė ir kiek nuošaliau Švietimo Ministerijos surengtus pradžios mokyklos mokytojų kūno kultūros kursų stovyklą, bet dėl laiko stokos negalėjo čia ilgiau pabūti. Ekskursijos vadovui mjr. Narušiu su kursų stovyklos viršininku p. Karoliu Dineika pasikeitus kalbomis, kariai sušuko triskart valio ir gera nuotaika dainas dainuodami nužygiavo į Palangos tiltą grįžti į karo laivą. Karių ekskursija palangiškiams ir jų vasarotojams tą dieną suteikė daug gyvumo ir geros nuotaikos. Ekskursiją ligi karo laivo palydėjo žvejų laivu šaulių Sąjungos Vadas plk. Saladžius su šaulėmis. Jūroje skambėjo vienu kitoms garsum valio!

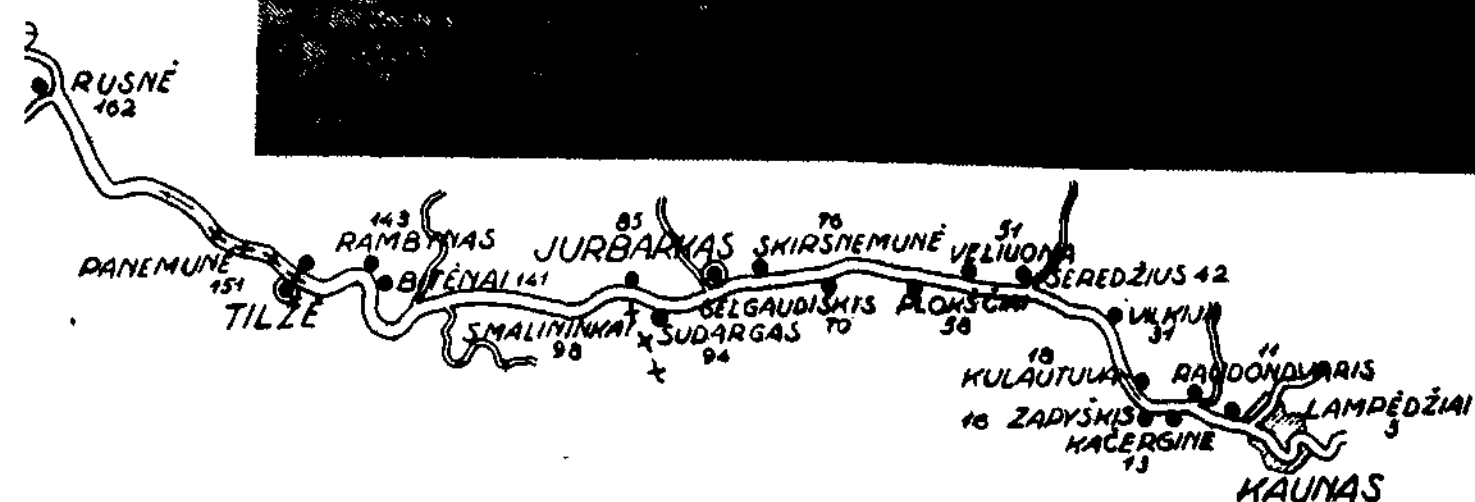
Karių ekskursija karo laivu grįžo į Klaipėdą vėlyvą vakarą ir turėjo progos iš banguojančios jūros pasižiūrėti į žiburiuojančius pakraščius ir Klaipėdos molo švyturio šviesos signalus.

Kitos dienos 2 val. ryto kariai paliko Klaipėdą ir pagal nustatytą programą apsistojo Rambyno kalne, ir nuvyko pas Mažosios Lietuvos Patriarchą Martyną Jankų. Martynas Jankus kaip ir visuomet nuoširdžiai pasisveikino su karių komandomis, ir pasakė kariams gražią kalbą. Ekskursijos vadovas mjr. Narušis savo kalboje nurodė, kaip kariai myli M. Jankų ir kaip mielai jį lanko. Karių ekskursijos vardu pasveikinęs, įteikė jam gražiai įrištą knygą. Ekskursijos vadovas mjr. Narušis M. Jankui pristatė ekskursijos karininkus. Paskui atėjo p. E. Jankutė su kitomis bitėnietėmis ir pranešė, kad jos nori pavaišinti kareivius. Mjr. Narušis padėkojo, bet pareiškė, kad kareivių daug yra ir kad visus pavaišinti visai neįmanoma. Bet p. Jankutė pranešė, kad bitėnietės reikiant dar ir daugiau gali pavaišinti.

Atidarė daržinės duris, iš kurio pasienio policijos vyrai padėjo išnešti specialiai paruoštą stalą ir teko nustebti, pamačius pintines sumuštinių (buterbrodų), puikių pyragų, didžiausius indus baltos saldytos kavos ir pieno katilus. Tenka pabrėžti, jog dažnai pasitaiko, kad piliečiai karius pavaišina važiuojant ekskursija ar-

Trečioji karių ekskursija į pajūrį (žiūrėk gretimą puslapį):
1) Veliuonoje — Gedimino kalne, 2) ekskursijos vadovybė „Vilniaus“ garlaivio viršūje, 3) kariai leidžiasi iš Gedimino kalno, Veliuonoje, 4) prasilenkia Nemune su kitu garlaiviu, 5) pro Jurbarką, 6) į Smalininkų uostą, 7) Patriarchas Martynas Jankus tarp puskarininkių, 8, 9 ir 10) E. Jankutė su bitėnietėmis vaišina karių ekskursiją, 11) kariai pasivaikinę linksmynasi, 12) ekskursijos vadovas mjr. S. Narušis atsisveikina su M. Jankum ir bitėniečiais, 13) Rambyno kalne, 14) Luizės tilte, prieš Tilžę, 15) karių ekskursijos vainikas žuvusiems dėl mūsų pajūrio, 16) Nidos uoste, 17) Apsuptas kiškis, 18) Pagautas kiškis, 19) Nidos pajūryje, 20) Palangoje pas šaules prie Birutės kalno, pušyne. Vidury stovi šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius, 21) mjr. Narušis prie Panemunės, atsisveikindamas su Tauragės įgulos ekskursijos dalyviais, įteikia eil. Kasperavičiui gintarinę dovaną, skirtą pirmam, įbėgusiam į kopų viršūnę, 22) ekskursininkai Klaipėdoje.

ba dalyvaujant manevruose, bet tokių keliems šimtams karių, kokias surengė rugpiūčio 3 d. šiai karių ekskursijai p. E. Jankutė su savo bičiulėmis, bitėnietėmis, yra retas įvykis. Vaisės ruošė ir prie jų prisidėjo: p. E. Jankutė, p. Kosgalvienė, Augienė, Baltrūvienė, Hopienė, Mikutaitienė, Kelertaitienė, Domaitienė, Stakutienė, Žvynakienė, Mikutienė, Pusgalvytė, Hepnerienė, vietinės šaulės ūkininkės, p. Dilba, Kantvelis ir Vilkikiškių pieninė prisidėjo pienu.

Žodžiu, karių ekskursijai buvo padarytas netikėtas ir nelauktas malonumas, jog kariai nekviesti tuoj pradėjo dainuoti. Panelė E. Jankutė su savo bičiulėmis tuoj išdalijo kiekvienam po porą sumuštinų, py-

rago gabalą, po keletą kriaušių ir obuolių. Vienos dalijo sumuštinčius, kitos pyragą, vaisius, trečios pilstė kavą ir pieną. Kariai tiek prisivaišino, kad net liko neišgerto pieno.

Nuoširdžiai pavaišinti kareiviai ir karininkai bendrai nusifotografavo, o kareiviai su bitėnietėmis pašoko ir padainavo. Atsisveikinant su Patriarchu Martynu Jankum ir bitėniečiais bei bitėnietėmis, ekskursijos vadovas mjr. Narušis gražiai padėkojo bitėnietėms ir bitėniečiams, taip nuoširdžiai ir gražiai pavaišinusiems tokią gausią karių ekskursiją. Savo kalboje pažymėjo, kad jos pavaišino tikrus savo brolius, kurių eilėse tar nauja jų sūnūs, giminės bei geri pažįstami, ir kuriems šie vyrai, grįžę į savo kareivinių rūmus, papasakos, kaip gražiai mielos bitėnietės juos priėmė ir kaip skaniai juos pavaišino. Bitėnietėms už tokias puikias vaises kariai sušuko triskart valio!

Susirinkę apylinkės gyventojai ir pasienio policijos būrys karius palydėjo ligi Nemuno, o Patriarchą Martyną Janką kariai nusinešė ant rankų.

Garlaiviui pradėjus plaukti, kariai iš garlaivio, o palydėjusieji nuo Nemuno kranto šaukė valio. Ligi garlaivis dingo už Nemuno įlankos ties Ragaine, ilgai vieni kitiems siuntė galingus valio. Toks bitėniečių nuoširdumas, patirti įspūdžiai ilgai pasiliks karių atmintyje, o kariuomenės vadovybei ilgai bus dėkingi už tokią įdomią 4 dienų kelionę.

Sn.

Bermontininkų lėktuvas partizanų rankose

Užplūdus Lietuvą bermontininkų gaujoms, Žemaičių žemės sostinėje — Telšiuose geriausiai sūnūs ėmėsi rūpintis, kaip suorganizuoti pasipriešinimą prieš naują, žiaurųjį okupantą ir tuo pat padėti naujai besikuriančiai Lietuvos kariuomenei. Vietos karo komendantas su maža saujele įgulos karių, nedaug tegalėjo pasipriešinti prieš galingesnę priešą. Kariams į pagalbą atėjo vietos gyventojai, kurie atidėję į šalį asmeninius ir šeimų reikalus, ėmėsi realaus darbo, kas kuo galėdamas ir pajėgdamas. Susidarė pirmasis partizanų būrys, kuriam pradžią davė neseniai grįžęs iš vokiečių nelaisvės Didžiojo karo dalyvis Adolfas Liutkevičius.

Nuo Kuršėnų pusės pradėjo artintis prie Telšių bermontininkų gaujos. Partizanas Ad. Liutkevičius kuriuo tai būdu išigijo vokiečių sugadintą kulkosvaidį ir pats būdamas technikas, jį greit susitaisė. Vieną pavakari, pasikvietęs talkon keletą komendantūros kareivių ir partizanų, nusinešė savo kulkosvaidį už miesto, į Žarėnų kelyje esančias kalvas, kur dabar yra statomi didingi Žemaičių Alkos muziejaus rūmai, susirado šovinių ir pradėjo jo paties sutaisyti kulkosvaidį mėginti, kaip jis veiks ir drauge mokyti savo bendrus tą kulkosvaidį aptarnauti. Be Liutkevičiaus, visi kiti dar nebuvo matę kulkosvaidžio.

Jiems bebandant sutaisyti kulkosvaidį, girdi, kad pro netoli esančias miesto ganyklas skrenda karo lėktuvas. Lėktuvas turėjo prieš žymes ir nesitikėdamas čia sutikti kurį nors pasipriešinimą, drąsiai skrido žemai, kad geriau ir tiksliau galėtų išžvalgyti apylinkę. Dirbusieji aplink kulkosvaidį greit susivokė, kad lėktuvą reikia apšaudyti. Ir štai, Liutkevičiaus kulkosvaidis į prieš lėktuvą pradėjo šaudyti. Lėktuvas greit ima keltis aukšty, bet jau buvo per vėlu, nes Liutkevičiaus kulkosvaidžio ugnis pataikė į lėktuvo

mechanizmo dalis ir lėktuvas, nuskridęs keliolika kilometrų Viešvėnų bažnytkaimio link, nukrito žemėn. Liutkevičiaus ir jo draugų džiaugsmui nebuvo ribų. Greit visi nuskubėjo prie nukritusio lėktuvo, bet kol sumaningi ir drąsūs žemaičiai — partizanai atskubėjo į vietą, tai lėktuvo įgula — du vokiečiai jau buvo pasprukę ir besikubėdami net pamiršo sunaikinti savo metalinį paukštį. Sveikutėlį atidavė narsiems žemaičiams.

Tuojaus buvo paprašyti iš Biržuvėnų dvaro arkliai su vežimu ir atėjus nakčiai, lėktuvas didžiausioje paslapyje buvo atvežtas į Telšių miestą. Kadangi jau bermontininkų gaujos buvo visai arti Telšių, tai buvo nusistatyta lėktuvą paslėpti Telšių priemiestyje — Dirkstelių dvare. Nugabenus lėktuvą į Dirkstelius, Liutkevičius tuojaus nuo lėktuvo nuėmė du kulkosvaidžius ir visas, greitomis galimas nuimti, jo dalis, o patį lėktuvą nutarė paslėpti klojimo gale. Greit visi sukibę nuvertė šiaudus ir įtraukė lėktuvą, jį vėl užkrovė šiaudais. Lėktuve rastus abu kulkosvaidžius ir kitas lėktuvo dalis Liutkevičius parsigabeno į savo butą. Greitai užplūdo Telšius ir prieš gaujos.

Nors prieš Telšiuose išbuvo gan ilgai, bet niekas neišdavė paslapties, kur paslėptas lėktuvas. Partizanas Liutkevičius irgi nesnaudė: ėmėsi nuimtus nuo lėktuvo kulkosvaidžius perdirbti į rankinius, kad galėtų jais naudotis žemėje. Po ilgo triūso Liutkevičiui pavyko pasiekti tikslą ir kulkosvaidžiai buvo išsiųsti į Kauną. Šiauduose paslėptas lėktuvas išstovėjo iki pavasario. Vėliau atvyko iš Kauno karo lakūnas ir lėktuvą išgabeno į Kauną. Dirkstelių dvarą administravo Golišanskis, kuris nebijodamas, kad jį kas nors gali išduoti bermontininkams, rizikavo ir be jokios atodairos jam patikėtą didelį turtą uoliai saugojo. K. Amb.

„Baterija, po tris!“

(Reportažas iš priešlėktuvinės artilerijos šaudymo Palangoje)

Vieškelis į Šventąją. Ilga, plati, balta kelio juosta, perpiovusi žalią, tankų mišką. Iš šonų nusitęsusi telefono linija, kurios laiduose dūzgia medžių viršūnėmis iš jūros pusės atbėgęs vėjas. Priešais, nuo Palangos pusės, vieškelyje pakyla ir artėja dulkių debesys. Baltas kamuolys ritasi keliu, kaskart įkyriau griausdamas. Nuo Darbėnų pusės važiuoją žemaičiai skubiai suka į šoną savo vienkinkius vežimus. Minutė kita ir prie jų kažkas nematyta. Lyg priešvaninio žvėries lapais išdažyti šešiaračiai sunkvežimiai užia pro šalį. Žaliomis uniformomis, pošalmius užsismaukę kareiviai, tirštai susėdę mašinose, prie kelių laiko įvairių prietaisų dėžes. Užpakalyje, prie sunkvežimių, baltos nuo dulkių, bet pakankamai didingos savo šaltu rūstumu rieda ištiestais vamzdžiais priešlėktuvinės patrankos. Viena, antra, trečia... Seka, lyg vydamosios kita kitą. Susigulėjęs vieškelis dreba po šiuo svoriu. Praeina visa ta plieno ir vyrų masė, šiurpu dvelkdama. Nuūžia tolyn, visų pro šalį keliaujančių dėmesį nusukdama ir ilgam pritraukdama.

Kai kasmet, taip ir šiemet mūsų priešlėktuvinė artilerija vasaros metu atvyksta pajūrin savo šaudymų kovos šoviniams atlikti. Šiemet antrieji metai, kai į Baltijos bangas nukrinta skeveldros zenitinių sviedinių ir kaip šūvių trenksmai aidi pajūrio kopose ir erdvės platumoje virš savosios jūros.

Jauni amžiumi priešlėktuviniai artilerininkai, bet baisūs, kai jie ištisia savo ilgavamzdes patrankas į viršų, kai palinksta prie komplikuočių aparatų rodiklių ir kai per iešiklius paima taikinį daug šimtų metrų aukštyje virš galvų.

Ir žemaičiai, nuo sūraus pajūrio oro tamsiais veidais, šviesiomis, mėlynomis akimis ilgai seka į poziciją vykstančius savus karius, kol šie pranyksta vieškelio tolumoje ar dingsta miško vingyje. Laisvesni ir arčiau gyveną būtinai vyks arčiau ir stebės, kaip pragaru sugriaus patrankos, matys švystelėjančius liepsnos liežuvius ir užsidegę lauks sviedinio blykstelėjimo, sprogstančio danguje prie taikinio.

Aviacija, o antri metai ir priešlėktuvinė artilerija, stovyklauja Palangoje. Kai paplūdimiuose prieš saulę ir bangose tinginiauja Palangos vasarotojai, kariai žino tik jiems skirtą atsakingą darbą ir pareigas.

Palangos aerodromas. Prie pat gelsvų angarų pušų kamienai. Šakos plakasi į žalią skardos stogą. Prie vieno medžio pakabintas telefono aparatas. Artilerininkas stovi šalia jo. Jis smalsiai seka, kaip kovos lėktuvai atlikinėja savo šaudymus, kyla ir leidžiasi. Taip jau yra, kad priešlėktuvinė artilerija ir aviacija atlieka bendrą pratimą. Zenitinių pabūklų uždavinys sunaikinti lėktuvą ugnimi iš žemės. Taikos metu, čia Palangoje, priešlėktuvinė artilerija negali pasireikšti toje savo didybėje, kad metalinį paukštį, kažkur aukštai pakibusį ir jokiais keliais nesivaržantį, pašautų ir grąžintų lūžgaliais žemėn. Bet lėktuvas ir šiuo metu priešlėktuvinei artilerijai reikalingas

Telefonas skamba. Telefonistas to tik ir laukė. Jam perduoda pranešimą iš kelių kilometrų nuo Palangos aerodromo, iš ten, kur nuvyko priešlėktuvinė

baterija ir užėmė pajūryje poziciją šaudymams. Pranešimą perėmęs, jis bėga pas eskadrilės vadą.

— Lėktuvas gali kilti. Dvi lygiagretės marškos prie baterijos vadovietės — toliau į jūrą. Marškų kryžius — šaudymas baigtas, lėktuvui tūpti.

Artilerijai lėktuvas jau stovi nuo pat ryto paruoštas, pilnais benzino bakais. Lakūnai čia pat ant molelio dalijasi vakar vakaro pergyvenimais.

Tuoju pririšamas po lėktuvo liemeniu artilerijos taikiny. Devynių metrų ilgio drobės keturkampis, su juodu centru suvyniotas į apskritą ryšulį. Jis pritvirtinamas specialiose ausyse. Dedama špulė. Ant jos — 700 metrų virvės. Taikiny pririštas prie virvės. Abu skrendantieji rangosi į sėdynes. Motoras bandomas pilnais posūkiais, paskui riedena dulkindamas smėlėtą aerodromą ir atsisukęs prieš vėją kyla.

Šaudymas pajūryje dabar tvarkomas į atskiras zonas. Kovos lėktuvai, vykdam savo pratimus neskrenda visu pajūriu iki Šventosios uosto. Pajūrio tarpas atiduotas artilerijai. Lėktuvai dabar siuva arčiau aerodromo tarp Palangos ir žvejų sodybų Kunigiškiuose.

Oras šaudymams puikus. Nors danguje matyti baltų debesų kontūrų, bet žvali meteorologo akis tvirtai pareiškė, kad tai vieni iš aukštųjų debesų, net 7—8 km aukštyje išsiskleidusių. Lėktuvas turės artilerijai vilkti taikinį 3000 aukštyje. Vieni kitiems nekliudo.

Turiu galimumo sėdėti lėktuve, į kurį šaudys artilerija. Mano pareiga gana paprasta. Privalau sekti marškų ženklus prie baterijų vadovietės, pilotui davus ženklą patraukti kaištį ir paleisti taikinį, reguliuoti špulės išsivyniojimą, šaudymams pasibaigus, taikinį prie žemės nupiauti.

Žvalgo sėdynė gana erdvi ir patogi. Po mano kojomis tyso didžiausia špulė, virvių virvėmis prisukta. Veidrodėlyje matau piloto veidą nuolat žvilgčiojantį žemyn. Labai greit atsiduriu virš miško, supančio Palangos aerodromą. Medžių kepurės visumoje sudaro tamsiai žalią, nepermatomą kilimą, į kurį nors ir nuplėk pasivaikščioti. Mažos aikštelės atrodo, kaip smulkios aketės lygiame liūne. Lygu ir gražu, bet jei tik motoras stabtelėtų, tai ant medžių viršūnių nenutūptum. Tada avarija būtų nebeišvengiama.

Kylame vis aukšty. Į baltą jūros pakraštį bėga banga už bangos. Sidabrinės jų keteros atrodo rėžiais toje begalinėje platybėje. Skrendama ton pusėn, kur stovi baterija.

300 metrų aukščio. Surandu žalioje pievoje, netoli kelio, trikampiui išsidėsčiusius pabūklus. Vamzdžiai atsukti jūron. Jie tuoj žiūrės į mus.

Toliau jūros pakraštį žmonių grupė. Tai baterijos smegens — vadovietė. Čia prediktorius ir jo valdytojai. Elektros laidai jungia pabūklus ir baterijos komandavimo punktą. Balta marška žiba sodrioje pajūrinėj pievoje, kaip skaisaus sniego keturkampis.

(Bus daugiau)

D.

Skautai raitininkai—būsimieji kariuomenės talkininkai

Lietuvos Skautų Sąjungoje veikia šios šakos: skautų, jaunųjų skautų, sk-tų vyčių ir jūrų skautų. Skautų raitininkų, kaip atskiros šakos nėra. Bet čia ateina sau pagalbon patys skautai. Juk lietuviai — prigimtiai raitininkai. Kiekvieno jaunuolio didžiausia aistra — jodinėti, turėti savo žirgelį, juo rūpintis. Mūsų dainose žirgas-žirgelis-žirguželis — nuolat skambas vardas. Ši dėkinga mūsų sentėvių ypatybė mūsų jaunuomenės nėra apleidusi ir šiandien kiekvieno vaikinio pramušta galva — ant bėro žirgelio su vėjais lenktynių eiti. Tad ir vyresniųjų skautų (ypačiai vyčių) dauguma, šalia gausingo stojimo į jūrininkų eiles, mieliau godojosi raitininkų sporto. Ir štai raitininkų skautų atsirado Alytuje, Panevėžyje, Tauragėje. Žinoma, čia tiesiems, kurių miestuose stovi kavalerijos ar artilerijos dalys, sąlygos yra geros, o ten kur jų nėra — arklių iš kitur negalima gauti. O šis laimėjimas iškovotas pačių skautų, kurie tol nemetė veikliosios prašymo ofenzyvos, kol gerieji dalių vadai ji patenkino — suteikė jodinėjimui arklius ir paskyrė vieną kitą valandą per savaitę pamokoms. Negalima sakyti, kad raitininkų skautų tikslas ir jų išdava būtų vien sportas. Ne. Pirmiausia, žinoma, siekiama pramokti jojimo meno, bet tuo pačiu savo tarpe ir visuomenėje skiepijama žirgo meilė, vykdomas būdingasis lietuvių bruožas, o svarbiausia — raitieji skautai, iš pat jaunystės rengdamiesi būti raitininkais, pavojui kilus, bus specialios ginklo rūšies pagalbininkai tėvynės gynėjams. Dabartinio gyvenimo atmosferoje, kada tauta turi susimąstyti dėl atsakingumo savo laisvei, kada visi jos nariai turi būti stipriai susicementavę, sveikintinas yra mūsų skautiškojo jaunimo linkimas ten, kur tėvynės meilė juos šaukia, kur jie mato plačią dirvą tėvynei pasidaruoti. Neveltui Tautos Vadas sako: „Jaunoliai mėgsta kariuomenę ir į ją lygiuojasi. Jaunoliai, gera medžiaga tautai stiprinti“. Tikrai, tik reikia jaunimo užsidegimą, pasiryžimą prityrusioms tautos mokytojų ir vadovų rankoms pakreipti tinkama yaga, kad jie pavirstų realiais vaisiais. Tad tie dalių vadai, kurie leido veikliesiems skautams porą valandų per savaitę naudotis dalių arkliais, padarė visai girtiną ir apgalvotą žygį, tuo duodami pavyzdį kitiems.

Netenka abejoti, kad patys skautai atlieka savo pamokas dideliu malonumu ir pasiryžimu, jų laukdami kaip didžiausių švenčių. Jie užsisipybę dirba, tobulinasi, nes nori, kad tie žibantys pentinai ant batų nebūtų tuščias papuošalas, bet tikras skautų raitininkų kvalifikuojantis ženklas. Kai kur, pav., Panevėžyje, yra atskiras skautų vyčių raitininkų būrelis, kuris šalia kitų visų skautų vyčių tikslų ir siekimų, kultivuoja jojimą. Kitur yra atskiros rinktinės draugovės.

Pagrindinis šių skautų mokslinimasis vyksta rajone — pamokose, skautiškai tariant sueigose — praktiškai ir paprastose savo sueigose — ką nors teoretiškai. Skirtą savaitės dieną visi pilna skauto raitininko uniforma susirenka dalies rajone ir prisistato vadovaujančiam karininkui ar viršilai. Sandėlyje gauna balnus, šarvuotę ir pagreitintu žingsniu skuba į arkliedes, pasitrypiantįs žirgelius. Kiekvienas savąjį, kaip tikras karys, myli ir lepina, atnešdamas „lauktuvių“: tai cukraus gabalėlį, tai bulkutę iš pulko krautuvės, kad tuo savo bičiulį

greičiau patrauktų savęsp, įsigytų jo simpatijų. Paprasta ruošia apie arklių, apsiėjimas su juo, tankinė rikiuotė kiekvienam jau paprastas dalykas. Daugumas jų jau savo tėviškėse įgavo daug patyrimo apsieiti su darbininkais juodbėreliais, taip pat ir „nukniaukdami“ jų poilsio valandėles savo aistringam pasijodinėjimui. Kiek blogiau naujoko raitininko amžiuje būna miesto broliams: jiems ir žemėn nutūpti pasitaiko, balnas įvairius suktukus daro ir šiaip įvairių kurjozų atsitinka. Suprantama, pradžioje žirgeliai visiems reiškia savo valią ir nepaiso neiškeptų specialistų — skautukų su aviatoriškėmis kepurėmis norų, bet greit susiprantama, susidraugaujama ir darbas eina.

Be mažesnių pratimų, atliekami ir didesni žygiai ir visuomenė jau galėjo pastebėti skautus raitininkus paraduose, konkūruose, kas taip pat liudija apie pažangą. O toliau tokiose sąlygose dirbant bus pasiekta dar daugiau ir gražesnių vaisių.

Sk. vyt. Ant. Ramoška

Lietuviai skautai gražiai pasirodo Olandijoje

Dar liepos 25 d. išvykusi į tarptautinę skautų stovyklą Olandijoje mūsų skautų reprezentacinė draugovė stovyklavimo vietą laimingai pasiekė ir čia gražiai įsitaisė. Turimomis žiniomis, mūsų skautai savu autobusu Olandiją pasiekė per 6 dienas. Kelionė autobusu buvo gana įdomi ir nuotykinga: skautai susipažino su pravažiuojamo krašto (Vokietijos) gyventojais, lankė kai kuriuos Vokietijos miestus. Itin įdomu buvo Prūsijoje, kur Lietuvos skautus pasitikdavo ir palydėdavo vietos lietuviai. Daugelis vokiečių taip pat domėjosi lietuvių skautais ir buvo jiems gana malonūs. Važiuojant į Karaliaučius, autobusui sprogo dvi padangos. Atsarginių daugiau nebeliko. Išėjus buvo viena — nusipirkti naujas. Bet ir čia atsitiko bėda: Vokietijoje visos auto padangos yra karo ministerijos žinioje ir jų nusipirkti nebuvo galima. Teko panaudoti visą skautišką patyrimą ir susitaisyti senąsias. Naujas galima buvo nusipirkti tik Olandijoje.

Atvažiavus į Karaliaučius, prie lietuvių skautų prisistatė keli vokiečių studentai, kurie pavadžiojo po Karaliaučius ir aprodė visas miesto žymesnes įstaigas bei istorines vietas, čia autobusus nuolat buvo lydimas minios žmonių, kurios tarpe daug būdavo Prūsų lietuvių. Saulei leidžiantis skautai išvažiavo toliau. Kitą dieną teko traukiniu pervaziuoti Danco koridorių (Lenkai per jų žemę autobusu važiuoti leidimo nedavė).

Likusias kelionės dienas skautai dar buvo sustoję ir apsilankę Potsdame, Magdeburge, Hanoveryje ir kitur.

Liepos 30 dieną skautai atvažiavo į stovyklavietę, o jau liepos 31 d. buvo iškilmingas stovyklos atidarymo iškilmės. Paradė dalyvavo 55 valstybių skautai, išsikię iškilmingai su savo vėliavomis alfabetine tvarka. Paradą priėmė Olandijos karalienė Wilhelmina, pasaulio skautų šefas Robertas Baden-Powellis, Olandijos kariuomenės vadovybė, diplomatinis korpusas ir daug kitų aukštųjų svečių.

Stovyklą teikia didingą išpūdį — ji užima 5 km² plotą, kuriame apsigyveno iš tolimiausių pasaulio kraštų suvažiuavę apie 30.000 skautų. Stovyklą kasdien aplanko apie 10 — 15.000 žmonių.

Lietuvių skautai, kaip ir kitose stovyklose, taip ir šioje yra labai populiari. Lietuvių skautų stovyklos rajone visur yra pavyzdinga tvarka, gražūs ir kruopštūs išrengimai. Ne nuostabu, kad šis rajonas beveik kinšte prikimštas svečių. Tuo svečiai domisi įrengta liudies ir gintaro dirbinių parodėle. Kai kurie stambieji Olandijos pirkliai taip susižavėjo gintaro ir medžio dirbiniais, kad jie ketina su mūsų fabrikanais užmegėti glaudesnius santykius.

Mūsiškiai skautai su savim nusivežė tautinius drabužius, kuriais apsirengę, bendruose pasirodymuose šoka tautinius šokius. Taip pat užsieniečius skautus ir svečius domina skudutininkų pasirodymai, kuriems vadovauja sk. vytis A. Liepus. Neseniai Olandijos filmų operatoriai garsinei kronikai nufilmavo mūsų tautinį šokį — „Kalvelį“ ir du skudučių muzikos dalykėlius. Be to, viena prancūzų firma pakvietė skudutininkus ir dainininkus įgroti ir padainuoti patefono plokštelėms. Skautai maloniai pasiūlymą priėmė, o jau liepos 8 d. 9,30 val. Paryžiaus laiku šitos lietuviškos plokštelės buvo transliuotos per vieną Paryžiaus radijo stotį.

Rugpjūčio 3 d. pasaulio skautų šefas R. Boden-Powellis aplankė lietuvių skautų stovyklą ir apžiūrėjo parodėlę. Senelis skautų įkūrėjas ilgai grožėjosi lietuvių skautų stovyklos įrengimu ir parodėle. Ta proga jam buvo mūsiškių skautų vadovybės įteiktas gražiai ornamentuotas „Marginių“ kryželis.

Lietuvos skautai kasdien gauna daug kvietimų dalyvauti kitų valstybių skautų rengiamas susiartinimo arbatėles. Ligi šio laiko mūsų skautai dalyvavo latvių, suomių, švedų, norvegų, anglų ir kitų valstybių skautų surengtose arbatėlėse. Arbatelių metu užmezgamos artimesnės pažintys su kitų kraštų skautais, pareiškama vienybės broliško bičiuliškumo jausmai.

A. Gr.

Feljetonas

Atostogos ir karinis darbas

Praleisti atostogas kaime, galima sakyti, yra visokių laiminių ir nelaiminių mišinys, nors dabar kai kas sako, kad kaimiškos atostogos yra didelėje madoje, su didelėmis laimėmis. Imkime, pav., Jurgį Pakalnį, be patalų perėjusį į šeštąją klasę ir dabar ramiai sau atostogaujantį Rugelių kaime. Pirmiausia galime pastebėti, kad Rugelių kaimas turi visas tikrojo kaimo savybes: pievas, javų laukus, ilgą, susisukusį kaip avino ragas upelį ir visa kita, ką gerbiamieji kaimo žinovai-poetai savo dvasios akimis gali kaime pastebėti.

Taigi Jurgis sau ir atostogauja. Kitaip sakant, taiso savo sveikatą ir kelia per žiemą gerokai nusmukusį jo asmeninį svorį. O svoriui pakelti yra daugybė priemonių — čia ir piešas šiltas, ir agurkų pilnas daržas. Jei nepatingi nueiti į sodą, gali pakankamai pasimaitinti vaisių vitaminais.

Bet visa tai tik menkniekis. Yra dar stambesnių dalykų, kurie Jurgį kasdien verčia susimąstyti ir ryžtis svarbiu ir neatidėliotinui darbui. Ir darbas yra nepaprastas: visą kaimo jaunimą pamokyti karinio meno, kitaip sakant, supažindinti su dvejoja rikiuote, paaiškinti karo taktikos pratimus, išdėstyti sunkią ir liūdną Europos būklę, papasakoti apie visokių ginklavimus ir t. t. (Šiais dalykais, kaip Jurgis gerai atsimena, daug kalbėjo karinio rengimo instruktorius).

Gulėdamas kluone ant kvėpiančio šieno, Jurgis ilgai svarstė savo veiklos darbotvarkę ir po kiek laiko pasiryžo pradėti skleisti kaimė šviesą. Vadinas, eiti kariškai mokytis. Ta proga jis vieną sekmadienio rytą ankščiau atsikėlė, susirado po lovą apdulėjusius nuo ilgo nevariojimo batus, pasiėmė pieštuką, nemažą popieriaus lapą (kas žino — gali kur nors prireikti), dar į kišenę prisikimšo obuolių ir ištraukė į plačiąją apylinkę ieškoti asmenų, sutinkančių mokytis karinio mokslo. (Tiesa, eidamas Jurgis galvojo asmenų susirasti tokį skaičių, kad susidarytų bent vienas batalionas, bet vėliau savo pasiryžimą suprastino ir apsiatojo ant paprastos kulkosvaidžių grandies).

Nukeliavęs gal kokį septintą kilometrą ir suvalgęs visą savo obuolių atsargą, jau rimtai pasiryžo užsukti kur į kaimą, išdėstyti savo kelionės tiesioginį tikslą ir pradėti pamokas. Jis taip ir padarė. Pamatęs netolli kelis stypsančius jovarus ir, aiškiai girdėdamas šūnės lojimą, nutarė, kad ta kryptimi yra kažkokia žmonių gyvenama vieta, o tokioje vietoje galėjo, atsirasti ir dirva jo darbui.

Žygis į prieš matomus jovarus iš karto Jurgiui nebuvo sunkus ir pavojingas, nereikėjo čia pritaikyti sunkiųjų artėjimo taisyklių ir visokeriopo maskavimo. Netrukus buvo pasiekti vartai (Jurgio manymu, pirmoji kliūtis). Bet už vartų Jurgis nenumatė antros, daug svarbesnės strateginiu atžvilgiu kliūtis: iš būdos išėjo didžiulis šuo labai nedraugiškai nusistatęs ir nelinkstęs į jokiais derybas; pradėjo Jurgiui rodyti nemažą kalibro dantis, o netrukus palaido tokį balsą, kad Jurgiui prisiminė sunkiojo Maximo kulkosvaidžio garsai.

Laimė, šitą reiškinį pastebėjo to ūkininko dukta Marytė (vardą netrukus, kaip pridėra, Jurgis sužinojo) ir lyg parla-

mentaras, mojuodama balta skepetaitė, nutildė ištikimą namų sargybos viršininką. Jurgis ta proga jau spėjo paaiškinti savo kelionės tikslą, pasitelkavo, kokios čia bus sąlygos skleisti karines idėjas, o Marytei plačiai nušvietė būsimojo karo galiumą, primindamas bendrą reikalą tinkamai pasiruošti kariškai ir plačiai apibūdindamas tokio pasiruošimo reikšmę socialiniame ir kitokiame gyvenime. Marytė, kiek nesupratusi painios karo technikos, pakvietė jį užėti į pirklą — gal ten dalykas paaiškės.

O pirkioje, nežinia kokia proga, sukosi patefonas ir visu balsu griežė polkutę. Jos taktan sukosi nemažas skaičius žalių jaunimo porų.

— Hm... — pagalvojo Jurgis, — čia mano darbu, atrodo, dirva bus nemenka, ir lyg pritardamas jo minčiai, patefonas užgriežė iškilmių maršą.

— Atsiprašau, — pradėjo Jurgis, — aš čia norėjau pamokyti karinio mokslo!

Maršo garsuose jo balsas taip ir dingio lyg to keleivio, šaukiančio kažkokioje dykumoje. Jurgiui padėtis, iš tikrųjų, pasidarė neaiški, o tokiose sąlygose neatrodė, kad ji gali paaiškėti.

Daugiau apie tą vakarą neverta rašyti, Jurgis namo grįžo gilioje prietemoje, tiksliau sakant, naktį, pametęs skirtą pastaboms užrašyti pieštuką ir sulamdęs ilgąjį popieriaus lapą.

Kitą sekmadienį Jurgis daug tvirčiau nusistatė vykdyti savo darbo planą. Į kelionę išsirengė su tomis pačiomis ceremonijomis, tik gal kiek didesnę atsargą pasiėmė obuolių.

Ir vėl keliavo ilgas kilometrus, vėl matė ūkininkų sodybas ir jau norėjo suklijuoti linkui, bet tuo laiku priėjo gražią pamiškę, kuri buvo puikiai užmaskuota nuo lėktuvų puolimo ir nepaprastai tiko pailsėti. Čia Jurgis suvalgė visus obuolius ir jau buvo bepradėdęs žygiuoti tolyn, kai staiga išgirdo jaunus balsus. Pasiklausęs, kurioje šalyje labiausia loja šūnės, pasuko tiesiai į tą pusę. Netrukus rado tinkamo mokytis karių paslapčių jaunimo būrį.

Radęs gerą progą (tinkamas jaunimas visą laiką šoko), Jurgis pradėjo vykdyti savo pasiryžimą.

— Vyrai, — sušuko jis, — čia aš turiu gražią idėją!

Vyrai nutilo ir pasirengė išklausyti gražios idėjos.

— Taigi, vyrai, aš dabar noriu jums pasakyti apie blogą Europos stovį ir karo galimumus. Pavyzdžiui, japonai muša kinus...

— Ar jau japonai perėjo į Europą? — kažkas nežymiai pasiteiravo.

— Ne, japonai, taip sakant... (čia Jurgis susimaišė — nors imk ir prasmek, jis užmiršo, kaip vadinasi ta vieta, kur japonai gyvena).

Bet jis greitai susiorientavo ir pradėjo:

— Ne tas svarbu. Aš norėjau pažymėti pasaulinės aviacijos pažangą. Pavyzdžiui, dabar jau yra lėktuvų ne tik žvalgybinių, bet ir naikintojų...

— Yra ir bombonešių, — pastebėjo koks tai neaiškus tipelis.

Čia Jurgis kiek suėmė šiltas ir šaltas prakaitas, bet jis nenusiminė:

— Lėktuvai ne taip jau svarbu. Čia svarbiausia išmokti rikiuotės. O rikiuotė yra dviejų rūšių: tankinė ir... ir, taip taip sakant...

— Ir taip sakant manevrinė, — neiškentė vėl kažkoks tipelis.

— Be to, — tęsė Jurgis įžanginę savo pamoką, — kariuomenėje praktikuojami ir manevrai...

— O, — atsiliepė greta Jurgio stovįs vyras, — Ir mes, šauliai, rengiame visokius manevrus. O šiandien ryte buvo šaudymas!

Po šitokio pareiškimo Jurgis visa savo siela pajuto, kad čia jo darbo dirva yra ne tik išarta, bet ir užsėta. Ta proga jis daugiau neturėjo nieko pasakyti, bet vis dar netikėdamas vyrų kariniu nusimanytu, paklausė vieną žalią jaunuolį:

— Sakyk, kiek kautynių skyriuje yra karių?

Išgirdęs teisingą atsakymą, Jurgis dar kiek pašoko, o grįžęs namo, išgirdo naują ir netikėtą dalyką: tėvas pranešė, kad atostogos jau baigiasi, reikia susikrauti knygas ir netrukus išvažiuoti mokytis...

Ak, tos atostogos!

Daugirdėlių svečias

**Vasara — jėgų ir energijos šaltinis.
Naudokimės ja!**

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

3 DRAGŪNŲ GELEŽINIO VILKO PULKO VĖLIAVA

Šios vėliavos projektą nupiešė Petras Verbickas, tarnaujantis Vytauto Didžiojo Karininkų Kursuose. Vėliavą gaminta Šveicarijoje. Viena vėliavos pusė, kurią matote šio numerio viršelyje, juodos, o antroji (su Vyčiu) raudonos spalvos. Juoda spalva buvo vyraujanti 1920—1923 m. buvusiame dragūnų pulke, kaip uniformos priedai ir eskadronų vėliavos. Tad ši spalva, kaip tradicinė, palikta ir dabartinėje vėliavoje. Dragūnų vėliava (be koto ir priedų) sveria tik 1 kg 200 gr.

MOKOMOJO ESKADRONO XX LAIDOS IŠLEISTUVĖS

Rugpiučio 1 d. buvo 2 ulonų L.D.K. Birutės pulko mokomojo eskadrono XX laidos išleistuvės. Šią laidą I-ju baigė eil. Mečius Senkus, II-ju eil. Vladas Katilius. Visi baigusieji pakelti į grandinio laipsnį. Be to, baigę I-ju ir II-ju apdovanojami laikrodžiais. Išleistuvių proga eskadronė buvo suruošti kuklūs pietūs.

Pusk. Gedrimas

2 ulonų pulko geriausiai baigę mokomojo eskadrono XX laidą. Iš kairės į dešinę: 1) grand. Vl. Katilius, 2) gr. M. Senkus ir 3) gr. J. Stankevičius

AMERIKOS IR ANGLIJOS LIETUVIAI-IŠEIVIAI SVEČIUOSE PAS KARIUS

Rugpiučio 5—6 d. Tauragėje lankėsi Amerikoje ir Anglijoje gyvenančių lietuvių išeivių ekskursija. Atvykstančią ekskursiją gražiai pasitiko visuomenė ir karo vadovybės atstovai. Sutikime gražiai pasirodė pėstininkų pulko orkestras. Bendroje vakarienoje svečiai pavaišinti. Ekskursininkai trumpai susipažino su kareivinėmis ir karių gyvenimu, džiaugdamiesi savo laisvos tėvynės gynėjais.

J. J.

GRĮŽO „KARIO“ REDAKTORIUS

„Kario“ redaktorius lttn. Urbanavičius, atlikęs Gaižiūnų poligono pratimuose stažą ir vėliau buvęs atostogose, grįžo prie savo pareigų.

KIEKVIENĄ MĖNESĮ AUKOJA GINKLŲ FONDUI

7 p. pulko 2 kulk. kuopos kareiviai kas mėnuo skiria Ginklų Fondui tam tikrą dalį savo algos. Daugiausia duoda po 50 ct., o kai kurie net po litą. Yra du nuolatiniai aukotojai: gr. Pranas Alsysis ir eil. Vincas Putrius, kurie pasižadėjo iki tarnybos galo aukoti Ginklų Fondui po vieną litą kas mėnesį.

Mažalas

JAUNIEJI MINDAUGININKAI POLIGONE

4 pėst. L. K. Mindaugo pulko II bataliono jaunieji kareiviai, atvykę į poligoną, gana gražiai užsirekomenduoja, kaip kandidatai į eilinius. Pratimuose ir tarnyboje savo pareigas tinkamai atlieka ir tvarkingai gyvena savo skoningai įrengtose palapinėse. Palapinių rajono pagražinime daug iniciatyvos ir nemaža triūso padėjo atliekantis pulke stažą aspirantas Jankevičius.

Atliekamu laikų žaidžia „rezervą“, krepšinį ir šiaip kitų žaidimų prasimano.

A. A.

RYŠININKAS IŠGELBĖJO SKĖSTANTĮ

Rugpiučio 5 d. ryšių bataliono telegrafo telefono kuopos eil. Petras Zelionka kartu su kitais kariais dirbo prie povandeninio kabelio darbų ties A. Panemunės tiltu. Tuo metu Nemune, prie jų darbo vietos, maudėsi šančių gyventojas pil. J. U-kis, nežinia kodėl su drabužiais. Minėtas pilietis, kiek paplaukęs nuo kranto, pradėjo skęsti. Eil. Zelionka, neatsižvelgdamas į galimą jam pačiam pavojų, drąsiai šoko į vandenį nenusirengęs ir skęstantį laikui išgelbėjo.

Medalinskas

ŠIANDIEN NEJMANOMA BŪTŲ BE LAIKRAŠČIO

2 ant. pulko kariai yra dideli spaudos mėgėjai. Tai aiškiai įrodo, pažvelgus į bibliotekos skaitytojų sąrašus ir į šimtais perskaitytų knygų tomus.

Be knygų, kariai daug skaito ir laikraščių. Nesitenkindami vien tais, kurie pareina į karių bibliotekas bei kuopas, daugelis išsirašo patys sau, daugiausia „Kario“, bet yra kareivių, kurie išsirašo ir dienraščius.

Pažymėtina, kad dideliu laikraščių mėgėjais pasidarė ir tie, kurie prieš kariuomenę mažai arba net visai neskaitytė. Čia dabar ne tik patys skaito, bet dar ir namiškiams išrašo.

M. 2.

DAR VIENAS VERTINGAS MENO KŪRINYS PUOŠ GUSARŲ PULKO RAJONĄ

Viršilos Rutkausko padirbdintas Vyčio žirgo paminklas jau spėjo likti ne tik gusarų pulko rajono, bet ir viso Vytauto kalno pažiba. Vyčio žirgas dabar dar gražesnis: beveik iš pagrindų perdirbtas, žymiai lieknesnis, įspūdingesnis.

Be Vyčio žirgo, gusarai netrukus galės didžiulius dar vienu meno kūrinium — didžiule keliasdešimties kvadratinų metrų ploto freska, kuri dirbama ant kareivinės sienos iš lauko pusės. Šią didelę freską, vaizduojančią raitininkų globėją — šv. Jurgį ant žirgo — iš spalvuotų akmenėlių, padedamas kelių gusarų, dirba dailininkas Kolba.

Freska bus iš tolo matoma. O žiūrint iš vakarų pusės, bus matyti abu meno kūriniai — Vyčio žirgas ir raitininkų globėjas.

B. Klmts

VĖL BUS RADIO TRANSLIACIJA IŠ POLIGONO

Inžinerijos batalionas, atvykęs į Gaižiūnų poligoną, įsikūrė toje pat vietoje, kur anksčiau stovėjo 1 inž. batalionas. Pirmąsias dvi dienas kariai puošė ir tvarkė stovyklą. Padirbta daug naujų ir originalių papuošalų. Kiek vėliau atvykę pakartojimui atsarginiai savo stovyklą taip pat gražiai išpuošė.

— Rugpiučio 15 d. vėl įvyksta radijo transliacija iš Gaižiūnų poligono. Kiekvienai daliai yra skirta, maždaug, 15 min. laiko. Visos dalys tai transliacijai stropiai rengiasi, visos nori būti viena už kitą pranašesnės. Batalionas dalyvauja programoje savu vaizdeliu, dainomis ir kupletais.

— Rugpiučio 8 d. 4 p. p. kapellono kun. Vaitėnos iniciatyva buvo suruošta karininkų ir liktinių puskarininkių, stovinčių II stovykloje, ekskursija į Kauną. Ekskursija išvyko rytą ir grįžo vakare. Prie ekskursijos pasisiekimo prisidėjo gražus oras.

— Sekmadieniais švietimo vadovai stengiasi poligone esantiems kareiviams suteikti pramogų. Tuo tikslu yra rengiamos linksmosios valandėlės, o rugpiučio 8 d. III stovykloje buvo suruoštas net specialus vaidinimas. Į jo sudėtį įėjo daugiausia linksmi dalykėliai, įvairios išdaigos, akrobatikos numeriai ir kt.

Pl.

PRIESAIKA JŪRAI

Rugpiučio 8 d. Valstybės Radijofone inžinerijos bataliono kariai suvaidino radijo vaizdelį „Priesaika jūrai“ (parašė j. p. Pumputis), kuriuo vaizduojama karių ekskursija į mūsų pajūrį. Vaizdelio muzikalinė dalis beveik ištiesai buvo parašyta j. p. Mikalausko. Girdėjome, šalia jau žinomų „Laisvės maršo“ ir „Pionierių“, naujai parašytus kūrinius „Jaunystė“, „Vienišos gėlės“ — trio ir maršą orkestrui. Ypačiai pažymėtina „Vienišos gėlės“, kurios sąskambių originalumas tikrai gražus. Stygų orkestrėlis, kad ir nedidelis, pasirodė savo aukštumoj, o choras tikrai stiprus.

D. P.

INŽINERIJOS BATALIONAS

Batalione stažuoja technikos dalių aspirantai kandidatai paskiausiai sudarė reprezentacinę šachmatų komandą. Rungėsi su bataliono liktiniais puskarininkiais šachmatininkais. Likitinių puskarininkių komandoje nežaidė pirmos lentos favoritais (1936 m. įgulos turnyre laimėjęs geriausio įgulos liktinių šachmatininko vardą) puskar. Mončinskas. Jis tuo laiku atostogavo. Laimėjo liktiniai 7:5.

Anksčiau visuomenėje buvo susidariusi nuomonė, kad geriausieji dainininkai kariuomenėje yra Karo Mokykla ir ryšininkai, nes jiems dainavimo srityje vadovauja prityrę chorvedžiai: Karo Mokyklai — Griauzdė ir ryšininkams — Liuberskis. Dabar gi klausiant kariuomenės pusvalandžių kategoriškai tai tvirtinti nebegalima. Koki kariuomenės dalis nedalyvautų, dainos atliekamos visai sklandžiai.

Matyt, anksčiau gražiai dainuoti buvo tik kelių dalių tradicinis dalykas. Kitiems gi dėl šiam reikalui specialistų trūkumo buvo neprieinama. Šiandien tokio skirtumo nebėra.

Viršila Malakauskas

KARIUOMENĖ PALANGOJE

Kaip kiekvienais, taip ir šiais metais, karo aviacija Palangoje atlikinėja šaudymus į judančius taikinius ore, todėl nuo birželio mėn. pradžios mūsų lėktuvai pradėjo raizyti Palangos padangę ir per visą vasarą nuo ankstybo ryto iki vėlaus vakaro dūžia lėktuvų motorai, tarška kulkosvaidžiai, oerlikonai ir aidai priešlėktuvinės artilerijos pabūklų garsai. Taip pat Palangoje atlikinėjo šaudymų pratimus į judančius taikinius karo aviacijos ir priešlėktuvinės aps. rinktinės oerlikonininkai ir kulkosvaidininkai.

Liepos mėn. pabaigoje šaudymo pratimų atlikti į Palangos pajūrį atvyko ir priešlėktuvinės aps. rinktinės artilerija, kuri įsitvirtinusi ir užėmusi atitinkamas pozicijas pradėjo šaudymus. Pažymėtina, kad šiais metais priešlėktuvininkai iš savo ilgavamzdžių pabūklų labai gerai pataiko. Pav., į taikinį suvaro po 3, 7, 9, 10, 11 ir daugiau kiliudymų. Rugpiučio 5 d. į lėktuvais velkamus taikinius šaudė ir mūsų karo laivo „Prezidento Smetonos“ jūrininkai. Pats šaudymas buvo jūroje laivui einant visokiomis kryptimis.

Šaudymų pratimų patikrinti rugpiučio 6 d. buvo atvykę krašto aps. ministeris, kariuomenės vadas ir kiti.

Puskar. Pračkauskas

RYŠIŲ BATALIONAS

Rugpiučio 2 d. ryšių b-no mokomosios kuopos jaunieji kareiviai Jesios šaudykloje atliko antrus šaudymo pratimus kovos šoviniiais. Nors šis pratimas jau buvo daug sunkesnis, bet jaunieji kareiviai šaudė labai gerai ir beveik visai įvykdė šaudymo sąlygas. Geriausiai šaudė pirmojo telefono būrio jaun. kar. Markevičius, kuris iš galimų 48 taškų išmušė 46.

● Nors dar neseniai ryšių mokojoji pradėjo dainavimo pamokas, bet per tą trumpą laiką jau toli pažengė. Energingo chorvedžio p. Liuberskio dėka, jau gražiai dainuoja. Kada vakarais kuopa išeina pasivaikščioti ir užtraukia dainą, tenka matyti stoviniuojančius praeivius, klausančius gražių dainų.

● Ryšių b-no mokomosios kuopos jaunų kareivių tarpe yra gana daug muzikos mėgėjų, kurie turi gana gerus savo muzikos instrumentus ir dažnai griežia. Sekmadieniais ir vakarais kareivinės aidai įvairiais muzikos orkestrais.

J. k. A. Titlius

8 P. PULKO II BATALIONAS TURĖS SAVO ALBUMĄ

II bataliono kpt. Jatulio sumanymu jau kuris laikas renkamos foto nuotraukos iš bataliono gyvenimo. Dabar turime keletą šimtų batalionui vertingų nuotraukų, iš kurių per ilgą laiką bus sudarytas bataliono albumas. Be to, reikėtų parašyti II bataliono istoriją. Šiam reikalui reikėtų paskirti tinkamą žmogų, kuriam būtų pavesta rinkti jau praėjusio gyvenimo svarbesnius įvykius ir užfiksuoti dabar vykstančius batalione svarbesnius minėjimus, šventes, laimėjimus ir t.t.

8 p. pulko šaudykloje rugpiučio 11 ir 12 d. bus tarp I ir II batalionų sportinio šaudymo rungtynės iš šautuvų ir pistoletų. Rungtis karininkai ir likt. puskarininkiai. II batalione yra išrinkti geriausieji šauliai, kurie ltn. Šeinausko vadovaujami kasdien intensyviai treniruojasi. Mūsų šauliai pasiekia vis geresnių rezultatų. Yra tokių šaulių, kurie šaudydami 3-se padėtyse surenka po 320 ir daugiau taškų.

Ča

VISA ALGA GINKLŲ FONDUI

3 artilerijos pulko mokomosios baterijos jaunas kareivis Antanas Zablackas visą savo mėnesinį atlyginimą paskyrė Ginklų Fondui.

J. K.-as

KAREIVIS IŠGELBĖJO SKĘSTANČIA MERGAITE

Rugpiučio 2 d. šančių įgulos rajone prie vienos prilutos duobės žaidė būrelis vaikų. Nors duobė buvo ir apsaugota, tačiau iš žaidžiančiųjų viena mergaitė netyčia paslydo, įkrito į duobę ir pradėjo skęsti. Likusieji vaikai sumišo ir ėmė šaukti pagalbos. Laimė, čia pat pasitaikė būti ryšių b-no telegrafo-telefono kuopos eiliniui Vladiui Sabaičiui. Eilinis Sabaitis, nieko nedelsdamas, šoko su visais drabužiais apsirėngęs į duobę, pasinėrė ir ištraukė beskęstančią mergaitę.

Matas

4 P. PULKO INDIVIDUALIŲ RUNGTYNIŲ LAIMĖTOJAI

Gaižiūnų poligone per II sunk. kulk. šaudymo laikotarpį 4 p. p. pulko individualių rungtynių laimėtojai yra šie: 1 k. kuopos puskar. Kalpokas (išmušęs 4 taik. ir pataikęs 6 kiliud.) ir gr. Butėnas (4 taik. — 5 kl.); k. kuopos eil. Beinaraivičius (5 taik. — 9 kl.) ir eil. Ginetas (4 taik. — 5 kl.).

II laikotarpyje per prirengiamąsias kuopų šaudymo rungtynes tiesiai taikant geriausiai sušaudė: 4 p. p. 2 k. kuopa, išmušusi 18 taikinių su 24 kiliudymais ir 9 p. p. 3 k. kuopa — 21 taik. su 23 kl.

Tad šios dvi kuopos rungėsi tarp savęs dėl I vietos. Taikiniai buvo įstatyti sunkiai matomoje vietoje, kai kurių net visai nesimatė. 9 p. p. 3 k. kuopa surinko daugiausia taškų.

E. V.

II STOVYKLOS LINKSMAS PAVAKARYS

Rugpiučio 1 d. 14 val. 1 p. p. II stovyklai suruošė linksmą pavakarį. Programą įvykdė 1 p. pulko kareiviai. Ji buvo trumpa, bet gana įdomi — apie 2 valandas, teko linkamai pasijuokti.

Įvykdė: 1) eil. Čerkovas „Žmogus be kaulų“ ir šokimą per peilių žiedą; 2) eil. Čerkovas ir eil. Norvila atliko partnerių akrobatiką; 3) eil. Norvila vieninteliu savo akrobatikos numerius; 4) Vikas su partneriu Niku juokingus klounus; 5) 1 p. p. akordionistas pakoncertavo keletą dalykelių; 6) kupletistas padainavo keletą įdomių ir juokingų kupletų. Programą vykdant griežė 1 p. p. orkestras.

Šios gražios programos pasižiūrėti buvo atvykę ne tik II stovyklos kariai, bet ir svečių.

E. V.

KARIŲ EKSKURSIJŲ ATBALSIAI

Ekskursijos vadovas mjr. Narušis, tarp daugelio kitokių laiškų, yra gavęs buvusių ekskursijų vieno dalyvio šitokią laišką:

„Teko būti š. m. birželio mėn. 27—30 d. d. Kariuomenės štabo Spaudos ir švietimo Skyriaus suruoštoje ir Tamatos vadovautoje ekskursijoje į pajūrį. Už tuos nepamirštamus įspūdžius esame be galo dėkingi savo vyriausybei, kuri mums suteikė galimumo juos patirti, leisdamą aplankyti mūsų brangų pajūrį. Beveik visiems iš mūsų dalyvavusių tai buvo pirmas kartas pamatyti mūsų vartus į pasaulį ir pasigerėti savo žavingosios Baltijos bangomis, nuo amžių plaunančiomis mūsų žemę. Niekada jau nebūsiu taip įdomi keliu, jeigu kada dar ir tektų, kiek buvo šita, tik labai gaila, kad jai prisiminti beveik neturim jokio vaizdelio iš aplankytų vietų, o jų tiek daug buvo... Būtinum be galo dėkingi ponui majorui, kad tiems mūsų patirtiems įspūdžiams sustiprinti būtų galima įsigyti iš mūsų keliuonės nuotraukų — už jas mes atsilygintume. Maloniausias gyvenime bus prisiminimas — tai kariuomenėje praleistas laikas. (Seka kiti žodžiai ir kario parašas).

Pontoninė vora žygyje (poligone)

1 INŽINERIJOS B-NAS — 5 P. P. 4:2. Rugpjūčio 6 d. Karo Mokyklos stadione buvo futbolo rungtynės tarp 1 inžinerijos bataliono ir 5 pėst. pulko komandų, kurios baigėsi 4:2 pionierių naudai.

Rugpjūčio 3 d. pionieriai žaidė su centr. artilerijos dirbtuvėmis, kurias laimėjo artilerijos dirbtuvės 2:1.

D. P.

POLIGONO KREPŠININKAI. Antroje stovykloje stovintieji daliniai iš visų sporto šakų daugiausia pamėgo krepšinį. J. ltn. Balsio įrengtoj aikštelėj ir jam vadovaujant, kariai nuolat, turėdami atliekamo laiko, treniruojami. Iš visų II stovykloje stovinčių dalinių geriausiais žaidėjais pasirodė 1 ir 4 pėst. pulkų kariai.

Rugpjūčio 6 d. buvo surengtos tarp 1 ir 4 pulkų draugiškos krepšinio rungtynės. Iš pat pradžių pasirodė gedimininkų komandos susižaidimas bei darnumas (vadovaujant prityrusiam komandos kapitoniui ats. j. ltn. Naujokui) ir tuoju pirmomis minutėmis paralizavo mindaugininkus. Pirmas puslaikis baigėsi 11:4 gedimininkų naudai. Po pertraukos mindaugininkai stengėsi rezultatai sušvelninti, bet buvo per sunku. Rungtynės baigėsi gedimininkų naudai 25:10.

Asp. M. Pakalniškis

GINKLŲ FONDO FUTBOLO TURNYRAS buvo baigtas rugpjūčio 4 d. valstybiniame stadione finalu LFLS—Š MSK. Tik pratęsus rungtynes LFLS laimėjo 1:0.

Po rungtynių l. e. Kūno Kultūros Rūmų direktoriaus pareigas A. Latvėnas nugalėtoji LFLS ir antroje vietoje likusiam Š MSK įteikė Ginklavimo Valdybos dovanas.

RUOŠIASI ŽAIDYNĖMS SU AVIACIJA. Sporto vadovo kpt. Kazanskio iniciatyvą, į 7 p. pulką atvyksta aviacijos sportininkų rinktinė kelioms žaidynėms, kurios, numatoma, bus rugpjūčio mėn. pabaigoje. Bus žaidžiama: krepšiny, futbolas, stalo tenisas, šachmatai ir kitos žaidynės. Nors aviacijos sportininkai kai kuriose šakose yra nugalėję kelias kariuomenės dalis, tačiau butegeidininkai ruošiasi rimtai pasipriešinti.

Paskiausiai krepšinio žaidimas įėjo į paprotį visose kariuomenės dalyse. Krepšiniu ypačiai suinteresuoti 7 p. pulko daliniai. Krepšinio meistris 1936 metais, pasirodo, yra stipriausias ir 1937 m. Tai 7 kuopa, kurią intensyviai treniruoja pats kuopos vadas kpt. Birknaitis.

Liepos 17 d. buvo krepšinio žaidynės tarp 7 kuopos ir pulko rinktinės, kurios baigėsi 7 kuopos naudai 29:13. Pažymėtina, kad 7 kuopoje yra net trys krepšinio komandos, kurioms sviedinius igijo pats kuopos vadas.

N-as

ŠŠ KOVAS — VIENNA 1:3 (1:1). Rugpjūčio 7 d. Kaune ŠŠ Kovas žaidė futbolo rungtynes su austrų komanda Vienna, kuri laimėjo prieš ŠŠ Kovą 3:1. Pirmas puslaikis baigėsi lygiomis.

RINKTINĖ — VIENNA 0:1. Rugpjūčio 8 d. Kaune buvo tarp Lietuvos rinktinės ir austrų „Viennos“ futbolo rungtynės, kurias laimėjo austrai 1:0. Pirmas puslaikis baigėsi be rezultatų.

PASAULINĖS ŠAUDYMO PIRMENYBĖS SUOMIJOJE pasibaigė rugpjūčio 8 d. Jose dalyvavo ir Lietuva. Mūsų šauliai šiose pirmenybėse gražiai pasirodė ir Lietuvos vėliava laimėtojų stiebuose pakilo du kartus. Pirmą kartą prie dešiniojo stiebo, antros vietos laimėtojams skirtos, išsikiavo mūsų pistoletinės ekipos dalyviai: Giedrimas, Sruoga, Mažeikis, Nakutis ir Karčiauskas. Suomijos maršą grežiant, virš jų galvų iškilo Lietuvos trispalvė vėliava. Po to prie to pat stiebo atsistojo mūsų šaulys Giedrimas, laimėjęs olimpinį pistoletų šaudyme antrąją vietą. Ir vėl mūsų vėliava pakilo. Bet ne visų valstybių, dalyvavusių šiose pirmenybėse, vėliavos pakilo laimėtojų stiebuose. Tarp daugelio kitų nepakilo ir lenkų vėliava, nors visos valstybės siuntė geriausius savo šaulius. Beveik ne vienas mūsų šaulys negriš iš pirmenybių be dovanų. Plačiau apie šias pirmenybes parašysime kitame numeryje.

LIETUVA STOCKHOLMO ŠACHMATŲ OLIMPIADOJE. Paskiausiai vyksta šachmatų olimpiada Stockholme (Švedijoje), kurioje dalyvauja ir Lietuva. Rugpjūčio 5 d. Lietuva rungėsi su Latvija ir Estija, kurias nugalėjo. Vėliau su kitomis valstybėmis. 11 rate Lietuva rungėsi su Italija, ir ją nugalėjo 4:0. Dvyliktame rate Lietuva pralaimėjo Islandijai 1,5:2,5. Paskutinėmis žiniomis Lietuva stovi septintoje vietoje.

PLAUKIOJIMO PIRMENYBĖS. Rugpjūčio 7—8 d. Kaune, Vandens ir Žiemos Sporto S-gos plaukykloje buvo Lietuvos plaukimo pirmenybės, kurias laimėjo JSO, nugalėjęs LŠS 347:257,5 tšk. JSO buvo ir 1936 m. Lietuvos plaukimo meistris.

ŠIAULIŲ APYGARDOS LENGVOSIOS ATLETIKOS PIRMENYBĖS. Rugpjūčio 7 ir 8 d. Šiauliuose, Makabi aikštėje, buvo prarastos Šiaulių apygardos lengvosios atletikos pirmenybių rungtynės. Rungtynėse dalyvavo Š.Š. Sakalas, Šiaulių JSO, „Makabi“, Šiaulių LGSF, ŠSK (Šiaulių Sporto Klubas) ir Šiaulių paštininkų žinia. Iš viso sportininkų dalyvavo apie 70.

Šios rungtynės buvo pirmas Šiaulių apygardos lengvaatletų pasirodymas, kuriame pasiektas vienas naujas Lietuvos rekordas — jaunių 60 m distancijoje.

Šiose varžytynėse klubai surinko taškų ir pateko į vietas: I-mą vietą — Šiaulių JSO 110 tšk., II-rą vietą — ŠŠ Sakalas — 98 tšk., III-čią vietą „Makabi“ — 30 tšk., IV-tą vietą LGSF — 16 tšk.

L. Griškevičius

MARTYNO JANKAUS SUKAKTIS

Rugpjūčio 7 Bitėnuose buvo pagerbtas Klaipėdos krašto visuomenininkas patriarchas Martynas Jankus savo 79 m. amžiaus proga. Sukakties programa ir didelis sveikinusių visuomenės būrys buvo tikra lietuviška šventė. Garbingas patriarchas už tai padėkojo ir drauge pasidžiaugė visos Lietuvos laimėjimais.

BANKAI SUMAZINS PROCENTUS UŽ INDĖLIUS

Bankų komitetas nutarė nuo š. m. rugsėjo 1 d. sumažinti % už indėlius. Nuo tos dienos bus mokama už termininius indėlius nuo 9 iki 12 mėnesių — 4,5% metinių, už termininius 6 mėn. indėlius — 4,25% metinių, už termininius 3 mėn. — 4% metinių, už termininius 1 mėn. — 3,5% metinių ir už einamąją sąskaitą — 3% metinių.

BEKONINĖMS KIAULĖMS PAKELTOS KAINOS

Vyriausybės įsakymu, „Maistas“ šias dvi savaites, t. y. nuo 9 iki 21 d. rugpjūčio prie esamų bekoninių kiaulių kainų mokės dar po 1 lt. už vieną kiaulę priedo.

JAU PAGAMINTA „ATGIMUSIOS LIETUVOS“ FILMA.

kurią leidžia Kultūros departamentas. Ražisavo P. Babickas, filmavo operatorius A. Žibas. Visa filma turės per 2.000 m ilgumo. Prie filmos bus primontuota lietuviškos muzikos plokštelių. Filma bus rodoma užsienyje.

LONDONO LIETUVIŲ EKSKURSIJA.

kuri šiuo metu vieši Lietuvoje stebisi gražių šių dienų Lietuvos kultūrinio ir ekonominio gyvenimo lygindami su ankstesniais metais matytais. Visur jaučiama didelė pažanga.

PIRMOSIOS MOTERYS UGNIAGESĖS

Rugpjūčio 8 ugniagesių rūmuose įvyko moterų ugniagesių d-jos steigiamasis susirinkimas. Steigėja — studentė Kostė Mažuolytė. Susirinkime buvo priimti įstatai, kuriuos Vid. Reik. m-jai patvirtinus, bus renkami valdantieji organai. Susirinkime dalyvavo 25 moterys ugniagesės.

SUSIPAŽINTI SU AKLŲJŲ GLOBA LIETUVOJE

lankėsi Suomijos aklųjų organizacijų centro sąjungos p-kas E. Jovohen ir sekretorius L. Hirmukallio. Svečiai apžiūrėjo aklųjų institutą ir susipažino su Lietuvos Akliesiems globoti d-jos veikimu.

RENKAMOS ŽINIOS APIE DREBULINIŲ RĄSTŲ KIEKIUS MIŠKUOSE

Miškų departamentas renka žinias apie drebulinių rąstų kiekius miškuose, kiek parduota, kiek yra blogų ir t. t. Žinios reikalingos rąstų išnaudojimui numatyti.

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMAS

įvyks rugpjūčio 15 ir 16 d. Klaipėdoje.

RASTA ROMOS LAIKŲ PINIGŲ

Šiomis dienomis Rumšiškėse apylinkėse Jonas Simanovis rado Romos laikų pinigų. Ant vieno pinigų matyti žmogaus profils, o viršuje parašas: „imp. const.“ Kelis sidabrinis pinigus radėjas parduovė.

SIEMET MAŽIAU UŽKREČIAMOMIS LIGOMIS SERGANČIŲ GYVULIŲ

Pernai per pirmąjį pusmetį gyvulių susirgimų užregistruota 2.102 ūkiuose, o šiemet — tik 1.916 ūkiuose. Daugiausia susirgimų užregistruota Telšių, Šiaulių ir Tauragės apskr.

Feljetonas

Dvi raitlininko meilės

Laikas karo tarnyboje, kaip jau mes visi žinome, ne eina, bet bėgte bėga, kartais tokiu greičiu, kaip geriausias pulko arklys, paleistas lauko zovada. Ir per tą laiką jaunas kareivis Gurklys spėjo išmokti, kaip reikia uždėti balną, kaip valyti arklių, kaip gerai peršokti per kliūtį, kad nei jam pačiam, nei arkliui nesusidarytų tam tikrų nemalonumų, sakysime, kaip pav., virtimas su arkliu ar užkabimas kad ir žemos kliūties. Tiesa, reikia pastebėti, kad Gurklys gavo ne arklių, bet kumelę su gana romantišku vardu — Alytė. Su Alyte jis greitai susidraugavo, tiesiog suprato vienas kito mintis. Sakysime, jei Gurklys joimo aikštėje pamatydavo aukštą kliūtį ir kažkodėl jam pritrūkdavo drąsos per ją šokti, tai Alytė, atjausdama jo sunkią būklę, pati pasitengdavo į kliūties pusę visiškai nežiūrėti, o tuomet mušk ją nemušęs ar gražiuoju prašyk neprasęs, vistiek į kliūtį nežiūrėdavo ir joki gražūs pažadai jos nesuviliodavo.

Begyvendamas tokį gražų ir triukšmingą gyvenimą, Gurklys ne juste nepajuto, kaip jį pakėlė į cilnius. Taip pat neįsijautė ypatingo noro palaikyti glaudaus kontakto su savo artimaisiais, pasilikusiais kaime.

— Pirmoje vietoje pareiga ir darbas, — pasakydavo įsitikinęs balsu Gurklys kitiems savo ginklo draugams. — Kitaip aš neišmoksiu spausti kulnų žemyn ir niekuomet nesuvaldysiu savo Alytės.

Beišmokęs spausti kulnis žemyn ir suvaldęs Alytę, panorą jis su kuo nors pasidalinti džiaugsmu. Ir su kuo, jei ne su Maryte.

Po dviejų valandų darbo prieš Gurklio akis stovėjo parašytas toks laiškas:

„Mieloji Maryte! Aš gyvenu gerai ir džiaugsmingai. Supranti, pagal visus karinės drausmės ir kitokius statutus. Kasdien turiu daug darbo su savo Alyte. Aš ją visuomet gražiai sušukuojau, ją pavargusią po didelio darbo, pavadžioju ir beveik, galima sakyti, nuo jos nesiškiriu. Bet ir ji mane supranta. Jau ne kartą išgelbėjo iš blogų padėčių. Aš manau, kad ji mane tikrai myli, bet ir aš ją nemažiau myliu. Tuo tarpu aš esu sveikas ir linksmas. Kitą kartą daugiau parašysiu, o dabar reikia eiti pasimatyti su savo Alyte. Sudiel Anupras Gurklys“.

Laiškas kitą dieną buvo išsiųstas Marytei...

Gurkliui dienos vėl greitai slinko. Tik dabar su viena išimtimi: jis kasdien pradėjo laukti laiško. Ir ne nuo bet ko — nuo Marytės. Tačiau dienos, kaip gervių pulkai, beskrisdamos, Gurkliui žymesnių pakeitimų į jo gyvenimą neatnešė. Galima sakyti, visiškai nekreipė dėmesio nei į jo laukiamą karštą laišką, nei į jo karštą meilę Alytei.

Tik netikėtai vieną dieną Gurklys, su atitinkamu leidžiamu išėjus į miestą, pamatė einančią Marytę.

— Eilinis Gurklys. Prašau leisti pasisveikinti.

Marytė dėbtelėjo akimis, buvo lyg nudžiuganti, bet viena nelaboji mintis ėmė ir apniaukė jos veidą.

— Tai ką, — galvojo Marytė, — išvaizduoja. Lyg aš nežinau jo pavardės ir jo meilės kažkokiai Alytei...

Gurklys, gerai žinodamas karinių statutų straipsnius, Marytei žiūrėjo tiesiog į akis, pajudino vieną pentiną, kad tas visoje gatvėje nužvangėjo. Marytė tuo laiku nesiteikė ką nors greitai atsakyti. Gurklys bandė pradėti savo raportą iš naujo, bet pro šalį pamatė einantį skyrininką. Skyrininkui buvo atiduota tinkama pagarba, bet dėl blogos pozicijos teko nusisukti nuo Marytės, o tas vėl gerokai nuliūdino jos, tur būt, jautrią širdį.

— Aha, — galvojo Marytė, — jis visai nenori į mane žiūrėti.

Skyrininkas laimingai praėjo, Gurklys vėl atsisuko ir dabar be jokių ceremonijų paklausė:

— Maryte, kas tač yra? Kalbėti nenori? Taip, kaip ir mano Alytė?

Priminus Alytės vardą, Marytei širdis taip ir suliepsnojo.

— Ko tu čia nori iš manęs? — piktai paklausė.

— Aš? Nu, taip sakant, aš išsilgau. Seniau mačiau.

— Išsilgo jis, — niekinamai galvojo Marytė. — Čia jis visokias Alytes myli... Meluoja, daugiau nieko.

— Maryte, na, pagaliau, pasakyk, kaip čia atsiradai, kodėl man laiško taip ilgai neparašai ir t.t.?

Nežinia, ar Marytės širdis buvo minkšta, ar ją paveikė kariniai Gurklio judesiai, bet ji ilgai netylėjo.

— Matai, aš atvažiavau su reikalais. Nesitikejau tavęs susitikti.

Toliau Marytė papasakojo apie žalmargę karvę, apie neblogai augantį vasarą ir ta proga pasiūlė Gurkliui dešimtį agurkų. O šita dovana kažkaip dar labiau suartino jų pasikalbėjimą. Gurklys, rydamas trečiąjį agurką, jau pasakojo apie voltus į kairę ir į dešinę, kasdamas penktąjį, kalbėjo apie visokias zovadas, o valgydamas paskutinįjį užsiminė apie savo gerąją Alytę...

Alytės vardas vėl diegliais nuvėrė Marytės širdį. Ši kartą ji neiškentė:

— Tai ko čia su manim kalbies, jei turi kažkokią Alytę! Ji gal geresnė... — ir jau norėjo nubraukti karčią ašarą, ištryškusią dėl tokios Gurklio neištikimybės.

— Maryte, kas tau? — susirūpino Gurklys. Čia, matyt, nesusipratimas. Alytė, tai mano kumelė!

— ???

Dalykas iš esmės pasikeitė. O apie pasikeitusį dalyką — kitą kartą.

J. J.

— Kodėl garvežių amžius toks trumpas, jog nė vienas neišgyvena daugiau kaip 30 metų.

— Mat, jie per daug rūko.

L. D.

Nepriklausomybės kovų metu mūsų kariuomenės daliniai stovėdavo dvaruose, bažnytkaimiuose. Kartą vienos kuopos vadas sekmadienio rytą išvažiavo medžioti ir atsiminė pamiršęs milinę. Skambina iš klebonijos į kuopą, kad atsijustų milinę. Pasiuntinys per neakylumą nuėmė ne į kleboniją, bet į bažnyčią. Tuo laiku kunigas sakė pamokslą, pasakodamas žmonių nedorybes.

— Katalik! Ko atėjai į bažnyčią. Sakyk? — ir vis žiūri į tą pusę, kur stovėjo kareivis. Jisai, manydamas, kad jo klausia, atsako:

— Atnešiau milinę kuopos vadui.

Al. Sicila

IŠ KUR MOKSLININKAI ŽINO APIE SAULĖS UŽTEMIMĄ

Eil. Ropė klausia eil. Dūdos:

— Pasakyk, man, iš kur mokslininkai gali žinoti, kada įvyks saulės ir mėnulio užtemimai?

— Tai tu manai, kad mokslininkai kalendorių neskaity?

S. P. Krassauskas

DAVĖ PERDUOTI...

Eil. Pipiraitis duoda draugui pinigų:

— Štai 5 litai. Gerai, kad sutikau.

— Dėkui, labai dėkui, neišpasakytą kartą... Už ką jie man? Kada aš tau atsidėkosiu?!

— Tai tu įduok 5 litus, žinai Petrui, aš jau nedirštu.

V. Sirtautas

NEPAVYKĖS „BIZNIS“

Karinių maršų ir dramos konkursai

Pagal anksčiau paskelbtus konkursus parašyti karinių maršų ir dramos veikalų, iki rugpiūčio 1 d. gauta iš įvairių asmenų 41 karinis maršas ir 11 dramos veikalų. Gauti šie dramos veikalai: 1) Aušrėlės „Mūsų pietų fronte nieko naujo“, 2) Kenčiulio „Ties praraja“, 3) Eželio „Neprašyti svečiai“, 4) Durtuvo „Geležinis trejetas“, 5) M. Aukštaitės „Tėvynės išdavikas“, 6) Sunkiojo Maksimo „Signalas“, 7) Žvalgo Nr. 5 „Šalmo pavėsyje“, 8) Tuolios „Nepriklausomybės karas su lenkais“, 9) Šaulio „Didvyrių keliais“, 10) Ugniarankio „Mūsų drąsuoliai budi“ ir 11) Gabrieliaus-berniuko „Du draugu“.

Autorių čia pažymėti tik slapyvardžiai, nes tikrosios pavardės tebėra paslaptys. Maršų ir dramų tinkamumui įvertinti sudaryta komisija, kuri jau skaito ir tikrina gautus veikalus. Perskaičius ir patikrinus, bus sukviestas posėdis apsvarstyti ir įvertinti veikalus. Galutinai paaiškėjus, paskelbsime gautus rezultatus, kieno veikalai pripažinti tinkami ir kurias premijas gavo.

Kariuomenės leidiniai

MŪSŲ ŽINYNAS. Karo mokslo, karinio rengimo ir auklėjimo žurnalas. Nr. 7 (148), 1937 m., liepos mėn.

Šio „Mūsų žinyno“ numerio turinys:

K. Keželio straipsnis „Kontrataka“, gen. št. plk. Rapšio str. „Aviacija italų-etipų kare“, kpt. Kuzavino str. „Artilerijos kareivių mokymo reikalai“, j. ltn. Šidlausko str. „Baudimo menas“, ltn. Švarplaičio str. „Vokiečių nuomonė apie SSSR aviaciją“, Vid. M. str. „Technika Ispanijos kare“, ltn. Gaižučio str. „Dėl oro karo Vakarų Europoje“, ltn. Vinclovo str. Artilerijos pabūklų panaudojimas prieš tankus“, J. P. str. „Nematomieji spinduliai ir jų vartojimas karo laivyne“, O. M. str. „Iš Vokietijos karo ūkio apžvalgos“, ltn. Varnausko str. „Padangų ir kamerų taupymas“.

Mokslinė apžvalga. Karinė kronika. Kritika ir bibliografija.

SAVANORIŲ ŽYGLIAI. Nepriklausomybės karų atsiminimai. I. Petras Ruseckas. Išleido Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjunga. Kaunas, 1937. 349 psl. Kaina 5 litai.

Lietuvos nepriklausomybės karai lietuviams yra garbingo atsiminimo kovos dėl savarankiško valstybinio gyvenimo. Tai nepaprasto didvyriškumo ir patriotizmo pavyzdžiai augančiai jaunajai kartai ir istorijai. Iš jų kiekvienas turi semtis karogiškąsias dvasias ir tautinės stiprybės bet kuriam susidūrimui su priešu ar su kitais svetimaisiais, ginant savųjų tautinių dorybių vertę.

Greit bėgąs laikas naikina visus nepriklausomybės kovų įspūdžius, atsiminimus, palieka mus garbingi jų dalyviai. Reikia naudotis proga išgirsti iš gyvųjų lūpų apie didelio pašventimo ir aukų kautynes. Ak, jau šių dienų jaunuomenė to laikotarpio neatsimena (nekalbant apie dar vėlesnius laikus), tad, kas beapasakos apie tuos šventuosius žygius?

„Savanorių žygių“ redaktorius P. Ruseckas, daugelį istorinių įvykių surinkęs į stambius toms, ir nepriklausomybės karų atsiminimus sumanė išleisti spausdintus, tuo paversdamas juos visiems prieinamais ir nežūstančiais. Be šio tomo, numatoma išleisti ir daugiau, renkant atsiminimų medžiagą, tuo būdu savanorių žygiai bus niekuomet neužmiršami. Prie šio didelio darbo turėtų prisidėti visi kovų dalyviai, o negalintiems išreikšti mintis raštu turėtų padėti visi mokyti, ypačiai besimokąs jaunimas.

„Savanorių žygių“ turinį sudaro mūsų kariuomenės kūrimo ir atgaivinimo apžvalga ir nepriklausomybės kovų dalyvių atsiminimai.

Senovės kariuomenės aprašymas, tiesa, atrodo trumpokas, nepilnas, nevisiškai vaizdus. Mūsų istorijoje, kaip žinome, savoji kariuomenė ne kartą atliko didelių žygių, narsiai grūmėsi su gausiais priešais — apie tai reikėtų plačiau ir išsamiau papasakoti, nes mūsų dabartinė kariuomenė ne naujai įkurta, bet atgaivinta, todėl ir 1918 m. lapkričio 23 d. yra ne mūsų kariuomenės įkūrimo, bet atgaivinimo data.

Beskaitydami idėtus „Savanorių žygiuose“ atsiminimus, gauname tikrą vaizdą, kaip mūsų narsieji vyrai kovojo, kaip išeidavo sumanumu iš sunkiausių situacijų. Nepaslepta atsiminimuose ir klaidos — iš jų tegalime pasimokyti. Tačiau visuose kautynių epizoduose ypačiai pasireiškia didelė vyrų drąsa, pasiryžimas, tikras karžiogiškumas.

Iš atsiminimų matyti, kad tuo laiku krašto laisvės gintiėjo visi, be mokslo ir pažiūrų skirtumų. 73 psl. idėtas charakteringas epizodas — mokytojai eina į frontą ir atsisveikina su mokiniais:

„— Sudiev, vaikeliai! Mes jus mokėme, jog reikia mylėti gimtąjį kraštą, — kalbėjo mokytojai savo mokiniams. — Dabar mūsų Tėvynė reikalinga nebe žodžių, bet darbų. Jūsų mokytojai parodys jums, kaip reikia mylėti ir ginti savo šalį“ (m. p.).

Taipėjo visi, kurie tik sugebėjo vartoti ginklą, ir atliko daug didžių ir niekad nepamirštinių žygių, kurių dėka mes turime nepriklausomą tėvynę. Apie tai ir rašo „Savanorių žygiai“, kuriuos būtina reiklia kiekvienam perskaityti ir persiminti anų narsiųjų vyrų dvasias.

Knygos pabaigoje idėtas platus sąrašas Nepriklausomybės kovose žuvusiųjų karių, partizanų ir šaulių, be to, ir be žinios dingusių. Nemaža idėta ir kreidinio popieriaus paveiksluotų puslapių.

B. V.

Naujieji leidiniai

Aleksandras Merkelis. ANTANO SMETONOS TAUTINĖS IDEOLOGIJOS BRUOŽAI. Paskaita tautininkams. LTS vyr. valdybos leidinys. Kaunas, 1937 m., 32 psl. Kaina nepažymėta.

Vienas didžiųjų mūsų tautos vyrų, pirmasis ir dabartinis Lietuvos Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, jau prieš daugelį metų savo veiklą yra artimai ir tampriai surišęs su lietuvių tautos reikalais. Energingai dirbdamas lietuvių tautai ir visada gyvai sielodamasis jos reikalais, Antanas Smetona ilgiausioje eilėje straipsnių yra išnagrinėjęs beveik visus aktualiuosius mūsų tautos ir valstybės klausimus, nustatęs ir nužymėjęs jų ateities kelius. Antanas Smetona yra sukūręs tautinės Lietuvos ideologiją.

Šiomis dienomis knygų rinkoje pasirodė Aleksandro Merkelių veikalėlis, trumpais, tačiau ryškiais ir charakteringais bruožais apibūdinąs Antano Smetonos ideologiją. Nors šis veikalukas išleistas kukliai, tik kaip „Paskaita tautininkams“, tačiau tikrumoje yra visai rimtai ir planingai parengtas darbas. Jame suglaustai pateikiami visi Antano Smetonos tautinės ideologijos bruožai.

Veikalėlio pradžioje pabrėžiama, kad, aplamai, tautas jungia, prie kūrybos, prie didžių žygių skatina ir jas vieningai, kūrybiškai bei entuziastiškai nuteikia didžios ir kilnios idėjos. „Tauta, didžių ir kilnių idėjų skatinama, auga, bręsta, tobulėja, didžiais kūrybos darbais pasireiškia, o jeigu tauta tokių idėjų neturi, arba jų išsižada, tai ji smarkiai silpnėja, pradeda merdėti ir ilgainiui tampa etnografinė medžiaga kitoms, idėjiškai už jas stipresnėms, tautoms“. Toliau Lietuvos praeities fone vaizduojama, kokie bendri tautos idealai jungė senovės lietuvių. Senovės lietuvių idealas buvo — stipri ir galinga valstybė. „Aušros“ atgijimo gadynėje pagrindiniai lietuvių patriotinės ideologijos bruožai buvo: savo tautos praeities pažinimas bei išaukštinimas ir savo tautos, savo gimtosios kalbos ir viso to, kas lietuviška, meilė.

Apibūdinamas siektiną lietuvių tautos idealą, Antanas Smetona sako, kad jis yra įrašytas mūsų paveldėtame iš gilios senovės simboliškame valstybės ženkle: „Kitos tautos turi savo vėliavose liūtus, arus ar kitus galybės simbolus. Tai gražu; tai didinga. Mes turime Vytį, šarvais apkaustytą raitelį ant žirgo, kalaviju rankoje užsimojusį, šuoliais lekiantį. Tai gražu; tai prakilnu. Iš kur jis mums toks tautos ženklas? Jis, kaip skelbia senovės raštai, vaidilų išgiedotas, dainių išdainuotas. Ne pasaka, o tikrų tikriausia tiesa. Jos laikykimės. Kai lietuvis karys ar jo giminitis prūsas žūdavo kovoje, begindamas savo tėvynę, tai ji garbingai laidodavę krivės ir vaidilos, primindami prie liepsnojančio laužo jo didžius nuopelnus. Jie sakydavęsi matą ji šarvuotą, skriejantį ant žirgo padange dausosin, vienoje rankoje lanketas, antroje — sakalas. Mūsų tautos idealas — riteris budrys. Kas to idealo siekia, tas turi būti Lietuvos sargyboje; turi būti tvirtas, doras ir drąsus. Tokiuo pavyzdžiu reikia lietuviams augti ir auklėtis. Kas kitiems neįmanoma, tai riteriams įmanoma: jie ir baisiuosius slibinus nukauja ir karalaites iš mirties išgelbėja. Angi nematome kartais tokių paveikslų? Tai gal pasaka? Bet ir pasaka buvusi kitados teisybė. Taip mūsų žmonės kalba. Riteris tai charakterio idealas, o charakteris darbe užgrūdina-
mas“.

Antano Smetonos sukurta ideologija 1933 m. gruodžio 15 d. visuotiniame atstovų suvažiavime pasiūmė Lietuviai Tautininkų Sąjunga ir tada priimtuose savo įstatuose vyriausius siekimus šitaip nusakė: atsispirti visam tam, kas graso lietuvių tautos gyvybei ir Lietuvos valstybės nepriklausomybei, tvirtai įsiremti į Baltijos jūrą, atgauti Vilniaus kraštą su Gedimino sostine Vilniumi. Šiems tikslams siekti ta sąjunga pasirinko šiuos pagrindinius Antano Smetonos sukurto tautinės ideologijos kelius: saugoti ir ugdyti lietuviškumą lietuvių tautos žemėse, telkti krūvon tautinės vienybės vardu visus lietuvius; ugdyti lietuvių tautinę ir valstybinę sąmonę, skiepyti lietuviui tautinės savigarbos jausmą, auklėti lietuvių atsparumą ir drausmingumą tautos reikaluose, sukelti tautos veiklumą; rūpintis lietuvių šeimos tvirtumu ir dorove, plėsti tautos švietimą ir rūpintis, kad mokykla ir mokytojų mokyklą, auklėdama ją, ugdytų jame lietuviškąją sąmonę ir lietuviškąją valstybiškumą, žadinti tautos kultūrinę kūrybą ir ją remti, kelti tautos darbingumą ir siekti, kad lietuviui būtų įmanomi visi darbai ir verslai ir kad jis būtų tinkamai jiems paruoštas; eiti prie tokios darbo ir verslo santvarkos, kuri labiausiai atitiktų tautos siekimus ir kurioje būtų sunaudojamos visos lietuvių pajėgos ir lietuviui neberekėtų keltis svetur; siekti, kad darbininkų ir darbdavių santykiai būtų teisingai tvarkomi ir taikingomis priemonėmis derinami, saugojant darbininkų gerovę ir reikalingas sąlygas krašto ūkiui tarpti; rūpintis, kad materialinės gerovės šaltinių naudojimo būdai atitiktų reikalingas sąlygas krašto ūkiui tarpti, netrukdytų šalies pažangos ir nekenktų žmonių gerovei; kelti pagrindinį tautos gerovės šaltinį — Lietuvos žemės ūkį ir remti pradedantį stiprėti lietuvių verslą; kad valstybės santvarka atitiktų laiko sąlygas, būtinas valstybei ir tautai gyventi; kad valstybės valdžia visose savo galios srityse vadovautųsi tautos charakteriu, tautos tradicijomis ir tautos siekimais; kad valstybės ir savivaldybių tarnautojai ir kiti, einą viešąsias pareigas asmens, būtų valstybiškos sąmonės žmonės; kad krašto atstovybė būtų pašaukta iš organizacijų, valstybės sudarytų kultūros, ūkio, verslo ir darbo pagrindais; kad valstybės ir bažnytinės veiklos santykis būtų abišalis pagarbos ir paramos santykis; kad kariuomenė, tautos sūnų žiedas, būtų tvirta Tėvynės atrama, o organizuota tauta — kariuomenės žygių sąmoninga rėmėja.

Ats. j. lt. Jonas Leonavičius

XXVII KNYGOS MĖGĖJŲ METRAŠTIS. II. Kaunas, 1937. 214 psl., iliustr. Lt. 20.—

Pirmasis metraštis pasirodė 1933 metais, antrasis — šiemet. Ir antrame knygos mėgėjai ir gerbėjai ras daug įdomių straipsnių. Paulius Galaunė apibūdina M. K. Čiurlionį — grafiką, dr. St. Vasiliauskas supažindina su pirmąja Kauno popieriaus dirbtuve XVI—XVII amž. (ji buvo įrengta netoli Garliavos, dabartinio Pavytės kaimo vietoje, Jėšios ir Vyčiaus upių santakoje). V. Cimkauskas rašo apie naują lietuvišką knygų ženklą (ex-libris). Tokių ženklų jis priskaito jau 110, iš jų 8 — įvairių karinių bibliotekų ir 18 — tikrosios tarnybos ir atsargos karininkų. Prof. Mykolas Biržiška paskelbė Simono Daukanto bibliotekos knygų sąrašą. P. Bugailiškis prisimena „Kultūros“ bendrovės (Šiauliuose) knygų leidimų darbą ir kitas jos veikimo sritis. Vl. Zdzichauskis plačiai aprašęs surengtą 1934 metais Šiaulių „Aušros“ muziejaus būstinėje senovės knygų parodą, J. Slapšinskis — lietuvių skyrių pr. m. pasaulinėje katalikiškosios spaudos parodoje (Romoje), t. y. „Sala Lituania“. A. Ružancovas pateikė bibliografijos, bibliotekos ir bibliofilijos 1927—1936 metų bibliografiją. Vytautas Steponaitis tyrinėja įvairių knygų leidimus ir variantus, o taip pat skelbia numeruotųjų leidinių bibliografiją. Per 3 metus pasirodė jau 140 numeruoti leidiniai. Per pirmuosius 8 metus (1926—1938) jų pasirodė tik 30. Daug įdomių žinučių ir metraščio kronikoje.

KLAIPĖDOS UOSTO DIREKCIJOS METINĖ APYSKAITA 1936 METAMS. Klaipėda, (1937). 40 psl., 2 žemėl.

Kasmet uosto direkcija išleidžia savo metinę apyskaitą. Pr. metais uoste buvo atlikta daug naujų darbų, pastatyti nauji sandėliai. Uoste dirbo 103 tarnautojai, 218—232 nuolatinių ir 250—400 sezoninių darbininkų.

Išlaidų buvo 2.046.199 lt, pajamų — 1.360.602 lt. 1937 metams numatoma išlaidų 1.651.000 lt, pajamų 1.230.000 lt.

Per metus į Klaipėdos uostą atplaukė 1.371 jūros laivas, t. y. vidutiniškai per mėnesį, atplaukė 11 laivų. Lietuviškų laivų atplaukė 95. Vidaus vandens keliais atplaukė 2.713 laivų, iš jų 1.827 lietuvių laivai, 864 — vokiečių ir 22 — olandų. Taigi iš viso jūra ir vidaus vandens keliais į Klaipėdą atplaukė 4.084 laivai, išplaukė iš uosto — 4.057 laivai. Prekių jūros keliais įvežta 810.666 t, išvežta 462.313 t., be to, dar išvežta 26.751 kiaulė, 6.006 arkliai ir 1.917 karvių. Jūros laivais atvyko

1.786 ir išvyko 1.369 asmens, vidaus vandens keliais atvyko 44.570 ir išvyko 38.934 asmens.

Š. metų rudenį pradės veikti „Lietūkio“ sandėlis — didžiausias ir moderniausias Klaipėdoje.

Redakcijos atsakymai

Atvaizdus ir aprašymus gavome apie šiuos Vyčio kryžiaus kavalierius: iš Vand. Junevičiaus apie virš. Juozą Navicką ir pusk. Stasį Jakimavičių, iš Juozo Prėskienio apie pusk. Morkų Bernatavičių, iš Juozo Astrausko apie eil. Antaną Šventoraitį, iš lt. Namajūno apie eil. Stasį Gulbiną, iš pusk. Z. Gerulaičio apie virš. Stasį Sodnaitį, eil. Joną Kerušauską ir pusk. Karolį Bajerį.

Jonui Budrevičiui. Juozo Gaulos atsiminimus ir jo atvaizdą gavome. Daug ką pataisę įdėjome, nes daugelyje vietų pastebėta prasilenkimų su tikrais faktais.

Br. Barkauskui. „Žygis naktį“ gavome.

A. Pliauskui. Trečiadieniais jau iš pat ryto „Karys“ pradedamas rengti spaustuveje ir tomis dienomis gaunama korespondencija nebegali į tą numerį patekti. Paskutinė diena — antradienis. Tas pats taikoma ir galvosūkių sprendimams.

J. Masolekiui. Būtų geriau pačiam atnešti, nors galima ir siųsti. Pasėkmės visada būna geresnės, kada patį prašytoją viršininkas pamato. Vokas nesvarbu, jeigu tik švarus.

P. Kaului. Pirmą nusižiūrėk į kokią dalį nori patekti liktiniu kandidatu ir ar ten bus laisvų vietų. Paskui kreipkis bendra tvarka, nes dar tebetarnauji kariuomenėje.

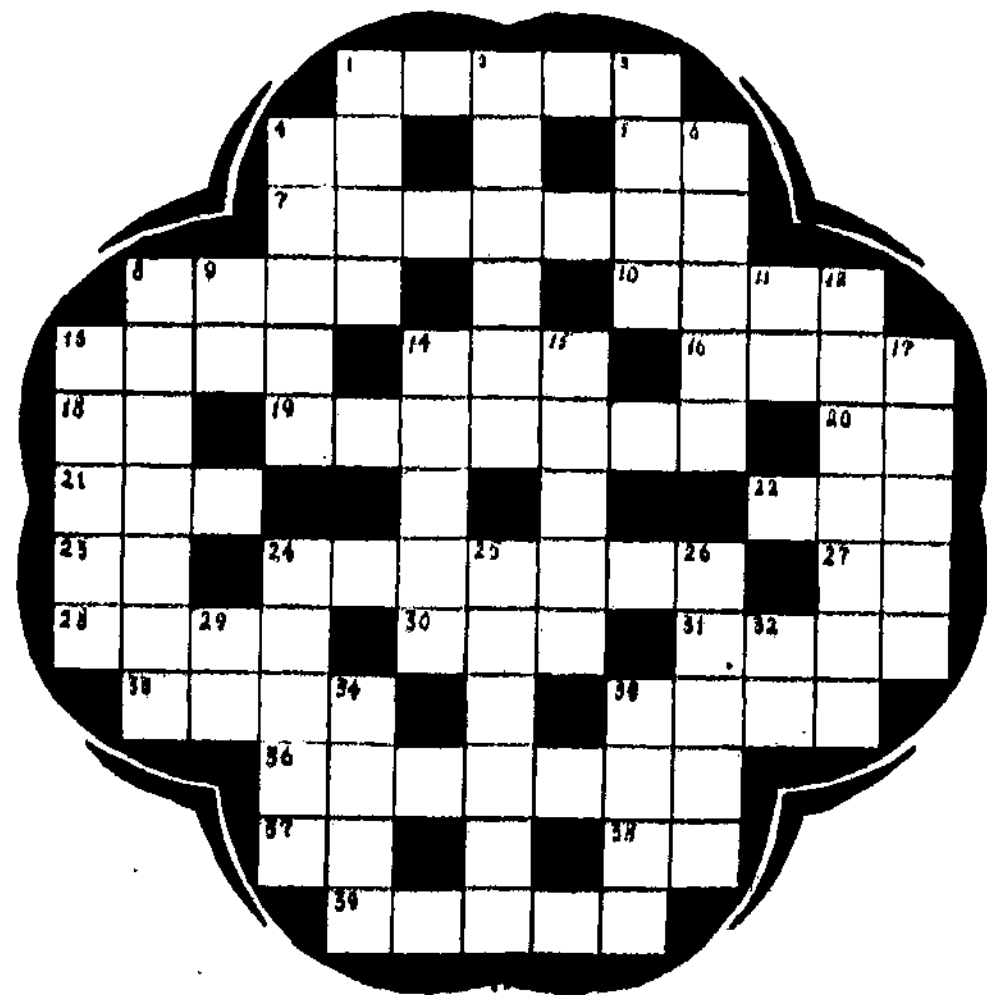
Galvosūkių Nr. 31 sprendimas

Burbulo brolis štai ką buvo parašęs: „Kovoje nors patu žūtum, bet draugą gelbėk!“

Išsprendė: 1) pusk. A. Pliauskys (I p. div. št.), 2) pusk. Kelmelis (2 art. p.), 3) pusk. Zapkus (1 p. p.), 4) j. p. C. Šeikus (1 p. p.), 5) j. p. A. Korla (1 p. p.).

Galvosūkis Nr. 33

(Vert. 2 tšk.)

ŽODŽIŲ REIKŠMĖ

Gulėčiai: 1. Saskaityta. 4. Saulės dievas. 5. Upė Europoje. 7. Autobusas. 8. Dauba. 10. Žemė, kurios krantai susieina. 13. Muzikališka užbaiga. 14. Prieveiksmis. 16. Estų futbolininkas. 18. Jautukas. 19. Kontinentas. 20. Įvardis. 21. Titulas. 22. Latvių rašytojas. 23. Jungtukas. 24. Vokiečių tautos didvyris. 27. Prieveiksmis. 28. Išmirusi Amerikos tauta (inag. l.). 30. Įvardis. 31. Vabzdys (kilm. l.). 33. Europos miestas. 35. Durų papuošimas. 36. Laiškų būdvardis. 37. Įvardis. 38. Įvardis. 39. Latvių moters vardas.

Stačiai: 1. Upė Europoje. 2. Lengvatikis. 3. Svarbus. 4. Gėrimas. 6. Miestas Japonijoje. 8. Miestas Europoje. 9. Gaida (atvirkšč.). 11. Gaida. 12. Pasaulinės katastrofos auka. 13. Vežimo rūšis. 14. Miestas Rusijoje. 15. Tautybė. 17. Aukščiausia kėdė (kilm. l.). 24. Ukrainiečių legendos asmuo. 25. Upė Europoje. 26. Mokslo laipenis (kilm. l.). 29. Katę šaukia. 32. Jautukas. 34. Miestas Rusijoje. 35. Atnašavimas.

R. M.

PAMINKLAS AMERIKOS KAREIVIAMS

Rugpiūčio mėn. pradžioje ties Montfancon'o miestu atidengtas paminklas Amerikos kareiviams, nukautiems kautynėse Prancūzijos frontuose ir mirusiems nuo žaizdų ir ligų. Amerikos kariuomenė nustojo Prancūzijoje 180.000 karių. Paminklą pastatė Amerikos vyriausybė, tai yra milžiniška kolona su Laisvės statula viršuje.

Atidengimo iškilmėse dalyvavo Prancūzijos prezidentas Lebrunas, ministrai Chautemps ir Delbos, Amerikos pasiuntinys Bullittis, Prancūzijos maršalas Petainas ir Amerikos generolas Pershingas. Po jų kalbų buvo išklausyta radio aparatų pagalba perduota Amerikos prezidento Rooseveltto kalba.

GENEROLAS IŠGELBĖJO SKĖSTANČIUS

„Polska Zbrojna“ rašo apie įdomų įvykį Gdynėje. Vieną dieną viceministeris inž. Bobkovskis su dipl. mjr. Wojciechowski'u išplaukė valtimi į jūrą. Diena buvo saulėta, bet pūtė smarkus vėjas. Bangos išmušė irklus iš Bobkovskio rankų ir užpylė valtį vandeniu. Valtis pradėjo skęsti. Bangos tūpė valtį netoli nuo kranto, bet gelbėjimo valtis negalėjo išplaukti į pagalbą, nes bangos išmesdavo ją į krantą.

Iš susirinkusios minios šoko į vandenį mjr. dr. Jonscher'is bet jam nepavyko pasiekti valtės. Tuoju po to į jūrą šoko korpo apygardos vadas gen. Thommee. Kovodamas su bangomis, jis priplaukė prie valtės ir išgelbėjo skęstančius žmones paskutiniu momentu, kai jie jau buvo nustoję sąmonės.

VIENOS MENTIES PROPELERIS

Viena iš sensacinių Amerikos aviacijos technikos naujienų yra neseniai pasirodęs vienos menties propeleris. Kai kurie žurnalai pabrėžia naujojo išradimo pirmenybes prieš paprastus 2 ar 3 menčių propelerius. Naujas propeleris susideda iš vienos medinės menties ir metalinio atsvaro, reikalingo dėl pusiausvyros. Propeleris turi automatiškai veikiantį reguliatorių. Teigiama, kad naujas propeleris yra visai nejautrus motoro vibracijai. Naujas propeleris, esą, jau buvo išbandytas per tolimus, iki 2000—3000 km, lėkimus. „Krasnaja Zvezda“ laikraščio 169 n-ryje idėtas naujo propelerio atvaizdas.

GARSIŲJŲ LAKŪNŲ PAKĖLIMAS

Perskridę be nutūpimo iš Maskvos į Ameriką per šiaurės ašigalią sovietų lakūnai, krašto apsaugos komisaro įsakymu, pakelti į laipsnius: lakūnas V. Čkalovas — pulkininko, G. Baidukovas — majoro, 1 rango karo inžinierius A. Beliakovas — brigados inžinieriaus.

TARPTAUTINĖS RAITELIŲ LENKTYNĖS

Š. m. rugsėjo 19 d. Berlyne „Union-Klubas“ rengia tarptautines raitelių lenktynes. Bendra dovanų suma siekia 100.000 markių. (240.000 lt.). Tuo pat laiku bus ir lėktuvų lenktynės. Lenktynių garbės komitetui vadovauja ministeris pirmininkas Goeringas. Lenktynėmis labai domisi užsienio sportininkai. Lenkų laikraščio „Polska Zbrojna“ pranešimu į lenktynes sutiko vykti Prancūzijos, Italijos, Vengrijos, Lenkijos ir kitų valstybių raiteliai ir lakūnai.

LENKAI APIE MŪSŲ UŽSIENIO STIPENDININKUS

„Polska Zbrojna“ 203 n-ryje rašo, kad paskutiniaisiais metais daug Lietuvos karininkų buvo komandiruota į Briuselio karo mokyklą ir gen. štabo akademiją. Dėl to šiemet keli Belgijos kariuomenės, generolai ir karininkai buvo apdovanoti D. L. K. Gedimino ordinais.

Tenka pabrėžti, kad mūsų karininkų komandiruotės į Belgijos ir kitų valstybių aukštąsias mokyklas buvo pradėtos dar 1922—1923 metais, kitaip, tariant ne „paskutiniaisiais metais“.

GENEROLŲ — DVYNIŲ APDOVANOJIMAS

Rugpiūčio 2 d. Paryžiuje buvo apdovanoti Garbės Legiono kryžiais generolai Teodoras ir Feliksas Bret'ai. Abu generolai yra broliai — dvyniai. Jie kartu baigė vidurinę ir karo mokyklą. Vieną ir tą pat dieną Bretai buvo pakelti į jaun. leitenanto, leitenanto ir, vėliau, kapitono laipsnį. Praėjusiais metais bemaž vienu laiku jie gavo generolo laipsnį. Didžiojo karo metu broliai karininkai tarnavo įvairiuose fronto baruose. Tačiau prieš karą ir po karo jiems teko tarnauti kartu karo ministerijoje, tai privedė prie eilės įvairių, kartais labai juokingų, nesusipratimų ir klaidų. Dabar abu broliai drauge gavo pažymėjimo ženklus.

MAŠINŲ FABRIKAS Akc. B-vė „NERIS“

Kaunas, Vytauto prosp. 26b. Telef. 23502.

Gamina: špižio ir vario liejinius, centraliniam šildymui radiatorius ir katilus, kanalizacijos vamzdžius ir transmisijas, malūnų dalis, ūkio ir kitokias **mašinas ir aparatus.**

I Kauno Lietuvių vaisvandenių d-vė „ŠALTINIS“

dirba įvairius aukščiausios rūšies vaisvandenis. Pareikalavus pristato d-vės lėšomis ir į įvairius pasilinksminimus, gegužines ir t. t.

„Gubernija“ alaus urmo sandėlis
Kaunas-Šančiai, Virvių g-vė 1 nr., telef. 41811.

Lietuvos Viešbučio gamyba

Aukščiausios rūšies

KONJAKAI

„Metropole“

INKARO

padangos ir kameros dviračiams

pigiausios ir geriausios parduodamos visuose Lietuvos miestuose ir miesteliuose

Akc. B-vė **„Inkaras“**

VALSTYBĖS DRAUDIMO ĮSTAIGA

Kaunas, Mirkevičiaus g. 5
Telefonas: 24354 ir 24352

Patogiomis sąlygomis draudžia:

Žmogaus gyvybę — mirties atsit. arba išgyv. opdrausti kapitalą tikslu: šeimai aprūpinimui, rentai našlei arba sau pensijai, palogai, vaikų mokslui ir t. t.

Gyvybės polisas — tikra parama šeimai.

Nuo ugnies — trobesius, gyvulus, pašarą, javus ir kitokių kildinamųjų turtą.

Nuo krifimo — gyvulus.

APDRAUDĖJAI DARYVAUJA PEKNE.

Aplė sąlygas galima sužinoti pas vietos agentus visuose miestuose, miesteliuose ir valsčiuose.